

„Nálunk, Skandináviában ugyanis nincs olyan erős hierarchia, mint a katolikus vagy az ortodox egyházban, és amelyet, sajnos, tapasztalok számos kelet-európai és harmadik világban élő protestáns felekezetenél.”

Interjú az EVT főtitkárával ► 5. oldal

„Ezeket a hitmélyítő heteket hosszú éveken keresztül dr. Győri József és Pintér Tibor szervezte fáradhatatlanul. Bölcsességük és alázatuk példaértékű. Tudatában voltak annak, hogy Isten a főszervező...”

Nincsenek véletlenek ► 7. oldal

„A végén valamennyi közreműködő a közönséggel együtt lallalázott, amikor a CD-nkről ismert 133. zsolnárt énekeltek.”

Visszatérés a béke szigetére – Gyöngyöspátára ► 10. oldal

Áldással a túlsó partra ► 2. oldal

Hitvalló búcsúzás ► 2. oldal

Ordinációk északon ► 3. oldal

Feltartóztathatatlan hullámok ► 5. oldal

A transzsexualizmusról ösztintén ► 8–9. oldal

Erődtemplomi kincskeresés ► 13. oldal

Délről északra

Nyár eleji rekreációs napokat tartottak a Déli Egyházkerület lelkeszei családjaikkal együtt június 27. és 29. között. A közel száz fő nemcsak a tokaji táj szépségében gyönyörködhetett, hanem – Bodrogkeresztúr és Sárospatak nevezetességeinek megtekintésén túl – a *Károli Gáspár* fordította magyar nyelvű Biblia bölcsőjéhez, Göncre és Vizsolyba is elzarándokolhatott. A tállyai evangélikus templomban, *Kossuth Lajos* keresztelési helyén pedig áhítat keretében adtak hálát a keddi, tartalmas kirándulásért.

Jó András felvételén Győri Gábor esperes énekelte meg a gyerekeket a csapatnak szállást adó tokaji gimnázium kollégiumának az udvarán.

WISZKIDENSZKY ANDRÁS felvétele

Templomi továbbképzés

► Tizenkettedik alkalommal szervezett tanévzáró pedagógus-továbbképzést a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Oktatási Osztálya az egyházunk égisze alatt működő intézményekben oktatók-nevelők számára. A háromnapos együttlétnék másodszor volt (kiváló) házigazdája az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola. A június 29. és július 1. között zajlott – továbbképzés jellegű – programok többségének azonban ezúttal sem az intézmény, hanem a szomszédságában álló evangélikus templom volt a helyszíne.

Több mint tízezer, evangélikus oktatási intézménybe járó gyermeket és fiatal képviselt az a mintegy háromszáz pedagógus, aki elfogadta az MEE Oktatási Osztályának (nem kötelező erejű) meghívását a konferenciára. A *Fellelegi Zoltán* igazgatta miskolci középiskola és a helyi gyülekezet igazán kitett magáért, megfelelő háttérrel és „klímát” biztosítva a változatos programok számára.

Talán a már a szerda délutáni előadásra megérkezettek „foghatták ki” a legizgalmasabb előadást: *Sándor Frigyes* esperes nyitóáhitata után *Bányász Mónika* pszichopedagógus beszélt a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek középfokú oktatásáról...

Az egeri Gárdonyi Géza Színház színművészeinek „Magyar vagyok!” című összeállításában híven tükrözte *Kelemen Csaba* tehetségét, miként – később – dr. Papp Lajos szívsebészprofesszor sem okozott csalódást a saját stílusát kedvelőknek.

Másnap délelőtt sokakat közelről érintő témáról, a pedagóguspályán is kísértő „kiegész” veszélyeiről tartott előadást dr. *Lubinszki Mária* pszichológus, a Miskolci Egyetem Tanárképző Intézetének adjunktusa, majd a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Oktatási Főosztályának vezetője, *Társy József* beszélt az oktatásügy aktuális kérdéseiről.

► Folytatás a 6. oldalon

Lengyel–magyar ökumenikus istentisztelet Varsóban

A lengyel keresztény egyházak ernyőszerkezete, a Lengyel Ökumenikus Tanács ökumenikus istentiszteletet tartott múlt vasárnap este a varsói evangélikus Szentháromság-templomban abból az alkalomból, hogy Magyarország átadta, Lengyelország pedig átvette a soros európai uniós elnökséget. Az istentiszteleten jelen volt a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) küldöttsége és *Pröhle Gergely* külügyi helyettes államtitkár, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője is.

A zenei betétekkel színesített imaesten *D. Szabik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök, a MEÖT elnöke beszédében Isten áldását kérte a lengyel EU-elnökség munkájára. *Bóna Zoltán*, a MEÖT főtitkára átadott a lengyel társszervezet vezetőjének egy égő gyertyát és egy zacskó sót, utalva a krisztusi tanításra, mely szerint a keresztények küldetése, hogy a világ világossága és a föld sója legyenek. Átnyújtotta egyúttal a MEÖT ajándékát, egy külön erre az alkalomra hímzett, kétnyelvű felirattal ellátott magyar és lengyel zászlót is, valamint több könyvet.

A helyettes államtitkár az MTI-nek nyilatkozva elmondta, hogy Magyarországon is hasonló ökumenikus istentiszteletet rendeztek az EU-elnökség átvételekor. A lengyel evangélikus egyház kisebbségi egyház, de mindig fontosnak tartotta, hogy társadalmi felelősségét hangsúlyozza, mint ahogyan az ökumenikus tanács mindkét országban a fő hajtóereje annak, hogy az egyházak komolyan vegyék társadalmi felelősségüket – folytatta. Egy ilyen esemény jó alkalom arra, hogy az elnökség mindennapos feladatait nagyobb, történelmi összefüggésbe helyezzék. Az EU egyik alapértéke, a szolidaritás is ősi, biblikus gondolatra nyúlik vissza, s az ökumenikus istentiszteleten való magyar részvételnek fokozott jelentőséget kölcsönöz a közép-európai szolidaritás eszméje – hangsúlyozta *Pröhle Gergely*.

Az ökumenikus istentisztelet után pódiumbeszélgetést rendeztek a magyar helyettes államtitkár részvételével.

► MTI

► Az eseményről bővebben lapunk 4. oldalán

Védelem és határ

■ KÁKAY ISTVÁN

A pedagógusok természetesen mindig tanévben gondolkodnak. Saját időszámításuk közepette nőnek fel a diákok nemzedékről nemzedékre. Az év augusztus végén kezdődik el, mint valamiféle nyitány egy komolyzenei darab elején, majd szeptember elsején felmegy a függöny, és megkezdődik az embernevelés. A játéka tanítás színpadán egészen június végéig tart, amikor kialszanak a fények, lebocsátják a függönyt.

A tanítás játék, mesterség, művészet, hivatás – kinek-kinek saját küldetése szerint. Minden tanév ugyanabban a rendben, ugyanabban a körforgásban – gyerekzsvajban, szünetek és csejentesek között.

A tanár – mondják – tanévben mér, pedig a tanár diákjaiban mér és lát. A jövőt tartja markában, azt formálja minden egyes diákjában, s az első találkozástól, az iskolába belépő kicsiny gyermektől a felnőtt érettségizőig követve a gyermekekkel méri az időt. Az ő felnövekedésükben, változásukban alkot, épít és ad át. Átad emberséget, tudást, hitet, mely a jövő reménysége.

Az egyházi iskolákban az a különleges sajátosság, hogy az oktatás, a tanítás mellett a nevelés legalább olyan súlyú, ha nem még fontosabb.

Júniusban óvodáinkban, általános iskoláinkban, gimnáziumainkban és kollégiumainkban véget ért a 2010–2011-es tanév. Az 1989-ben elsőként ismét egyházi fenntartásba került fásori gimnáziumtól kezdve a legutóbb átvett Marcaltői Evangélikus Óvoda és Általános Iskoláig harminckilenc intézményünkben hangzott el diákjaink számára a várva várt igazgatói mondat: „A tanévet bezárom” – kezdődhet a vakáció.

Intézményeink sikeresen, sok-sok versenyeredménnyel, közösségi élmennyel gazdagodva fejezték be a tanévet, és bocsátották nyári szünetre diákjaikat. Az idei tanév azonban egyházunk közoktatási szerepvállalásában szokatlan fordulatokat hozott, mert míg a harminckilenc intézmény lezárta a tanévet, egyházunk öt, illetve hat intézményt alapított, vett át, melyek éppen az általános tanévzárás közepette nyitják meg kapuikat, szélesítik tovább oktatási intézményeink palettáját, s reménységünk szerint öregbítik majd egyházi oktató-nevelő tevékenységünk jó hírnevét.

Az eltelt év egyik komoly kihívása volt egyházunk számára, hogy a számtalan intézményátadási szándék között megtaláljuk azokat, melyek egyházunk és gyülekezeteink számára biztosan építik a jövőt. Azokat, melyek mögé odaállva, melyeket felkarolva már meglévő evangélikus oktatási rendszerünk minimális kockázattal is tovább bővíthető, melyek segítségével egyházunk

missziói munkáját az oktatás-nevelés terén mindinkább kibontakoztathatjuk.

Az országos iroda szakértőinek, bizottságainknak, valamint intézményvezetőinknek a bevonásával a megkeresések többségét (szép számmal akadtak nemcsak az oktatás, de a diakónia területéről is) megvizsgáltuk. Ezeknek a felajánlásoknak a szakszerű kivizsgálása igen nagy feladatot és felelősséget rótt az országos iroda munkatársaira.

Láttunk számos iskolát, óvodát, apró települést nehéz helyzetben, reménykedve.

Szívünk szerint valamennyi szép kezdeményezéshez segítséget nyújtottunk volna, de számolni kellett saját határainkkal, mérlegelni kellett törvény adta lehetőségeinket, a demográfiai és pénzügyi realitásokat – így a megkeresések közül a szakmai és az egyházi szempontok alapján választottuk ki azokat, amelyek biztonság-gal vállalhatók.

Gyülekezeteink erős hite, elszánt-sága és kitartó munkája mellett a helyi körülmények szerencsés alakulása is kellett ahhoz, hogy végül is Veszprémben új óvodát alapítsunk, Mezőberényben, Kiskőrösön és Szentendrén pedig óvodát vegyünk át. Ezzel egy időben a 2001 óta fenntartásunkban működő miskolci gimnáziumunk tizenkét évfolyamosra bővül a szomszédos általános iskola átvételével.

Intézményeink sorát gyarapítja a Pestszentlőrincen átvett nagy múltú gimnázium és egy, a mozgássérült gyerekekkel kiemelten foglalkozó általános iskola, melyek az új tanévet tizenkét évfolyamos, egységes iskolaként kezdik meg egyházunk fenntartásában.

Számításaink szerint ezerháromszázhetven gyermekkel több kerül be szeptemberben oktatási rendszerünkbe, így az általunk nevelt gyerekek száma eléri a tizenkétezer-öt-százat. Százharminc pedagógussal több erősíti majd tantestületeinket, akik így több mint ezerhatszázan lesznek.

Ők valamennyien részt vesznek majd a hétkezdő áhítatokon, az iskoláinkban tartott istentiszteleteken, és reménység szerint közülük többen gyarapítják majd gyülekezeteinket, jobb esetben szüleikkel együtt. Általános tapasztalat szerint különösen az óvodás gyerekek nevelése, keresztelése kapcsán tudják megszólítani lelkészeink a szülőket is. Gimnáziumaink pedig szép számmal nevelnek jelentkezőket az Evangélikus Hittudományi Egyetem számára, biztosítva a lelkes- és hittanár-utánpótlást. Nem hiába halljuk léptenyomon a vélekedést: „Gyülekezeteink jövőjét ott találjuk az óvodákban és az iskolapadokban.”

A szerző egyházunk országos irodájának igazgatója

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mindenható, mennyei édes Atyánk, köszönjük, hogy áldásod örökösei vagyunk. Köszönjük, hogy Jézus, a te egyszerűt Fiad meghalt a bűneinkért, és föltámadott megigazulásunkra. Hisszük, tudjuk és valljuk, hogy terved van minden emberrel, személyes sorsunk a te kezében van. Hozzád jövünk most, hallgass meg imádságunkat!

[Lektor:] Világosítsd meg szívünket és értelmünket, hogy belássuk: következmények nélkül semmit sem tehetünk, bűneink elkísérnek minket, és bocsánat nélkül csak a halál vár ránk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörülj a te földön vándorló és küzdő anyaszentegyházadon, hogy irtalmadat megtapasztalva jelle lehessen ebben a töled elfordult világban. Tégy minket áldásod eszközeivé szűkebb és tágabb környezetünkben. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Imádkozunk gyülekezetünkért, hogy valódi közösséggé formálódva vonzó otthont nyújtsunk azok számára, akik téged keresnek! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk betegeinkért, a testi-lelki sérültekért. Imádkozunk a gyászolókéért, özvegyekért és árvákért, a magány terhéért hordozókért, a fogyókért, minden szükségét és nevedért üldözést szenvedőért. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Eléd hozzuk imádságunkban most kezdődő hetünk minden napját. Áldd meg az országzerte zajló evangélikus táborokat, csendeseket. Áldd meg evangélikus konferencia-központjainkat. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Köszönjük, hogy bizonyosak lehetünk abban, hogy meghallgatod imádságunkat, és mindazt, ami neked kedves, megcselekszed. Áldunk, magasztalunk és dicsőítünk téged már itt s majd egykor a te országodban, Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

[Gyülekezet:] *Amen.*

SEMPER REFORMANDA

„Mi ugyanis úgy tanítunk, ahogyan mondtam: Aki nem jószántából és a feloldozásért meggyónni, az hagyja csak abba. Sőt aki abban a cselekedetében bízva megy oda, hogy egészen tisztára meggyónt, az is maradjon csak távol. De biztatunk arra, hogy gyónj, és tárd fel nyomorúságodat, nem azért, hogy azt jó cselekedetként végezd, hanem azért, hogy hallj azt, amit Isten üzen neked. Mondom: az igére, a feloldozásra kell nézned, azt kell sokra és nagyra becsülnöd, teljes tisztelettel és hálával fogadnod, mint valami kitűnő nagy kincset.”

➤ Luther Márton:
Nagy káté
(Pröhle Károly fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP – 1MÓZ 32,14.21B–31

Áldással a túlsó partra

A VASÁRNAP IGÉJE

Egy esti áhítat képei villannak föl emlékeim között. A padlón leterítve egy hosszú kék sál: a Jabbók-patak. A „révnél” egy gyertya, amely Jákób nagy találkozására emlékeztet s a mi-einkre is. A „patak” két partján pedig két cipősdoboz, egymással szemben: életünk kincseit rejtik. Az egyik doboz azokat, amelyeket egyszer csak hátrahagyunk, amelyekhez már nem ragaszkodunk többé. A másikban azok az ajándékok lapulnak, amelyek ismeretlenül várnak ránk ott, a túloldalon...

Besötétedez. Az esti csendben egészen közel érzem magamhoz Jákób magányát, szorongását s azt a nagy megrettenést is, amely belső vívódását félelmetes küzdelemmé formálta át. Végül mégis minden az áldás felé visz tovább: abból az összekapaszkodásból egy új név születik és igazi béke.

Ahhoz, hogy felkeljen a nap, hogy más szívvel és lélekkel elindulhassunk új ajándékok, új ígéretek felé, előbb a révnél, a parton még ott kell maradnunk egyedül. Át kell virrasztanunk egy éjszakát. És ez a virrasztás küzdést, belső harcot jelent, valami furcsa, bensőnkig ható tapasztalatot hoz. A titokzatos, erős ismeretlen nem hagy nyugtot. Amit eddig nem küzdöttem meg magamban, a lelkiismeretemben, az most előtér. Isten előhossa belőlem. Elemi erővel támad. Nem tudok kitérni előle.

Húsz évig lapul Jákób lelke mélyén az a lezáratlan történet bátyjával, Ézsauval. A mindennapi munka, a megélhetés gondjai, a család, a gyermeknevelés egymásra rétegződő feladatai egészen beborították a régi vizsályt, az átélt áldások elfeledteték az ikertestvér hiányát. Míndig találunk valamit, amire azt mondjuk: most ez a legfontosabb, most nem tudok fog-

lalkozni múltbeli mulasztások, viszályok helyrehozásával. Egyszer azonban elérkezünk egy ponthoz, amikor már nem lehet kitérni a vizontlátás elől. A megbocsátásra, megbékélésre váró régi sebek újra lüktetni kezdenek. Ami egészen eddig betöltötte a gondolataimat, meghatározta a tetteimet, most mintha elveszítene jelentőségét egy erősebb készítés hatására. Mert van még belül, a szívem mélyén valami, ami megakadályozza, hogy teljessé legyen az életem.

Végül indulni kell. És ha útra kell kelni, akkor a hazafelé vezető úton majd ránk találnak elfeledett, elfedett dolgaink. Akkor egyszerre csak más lesz fontossá...

Persze, még bízunk jól bejártott emberi játszmáinkban: Jákób engesztelő ajándékokat válogat, meg akarja venni bátyja bocsánatát. Most még ott tart, hogy minden eshetőségre bebiztosítja magát és családját. De mindezek a megfontolt rendelkezések egy remegő szívű ember szalmaszál-biztosítékai. Félelem vesz erőt Jákóban, aki végül egyet tehet, Istent kéri: „Ments meg Ézsau haragjától!” Válaszként – döbbenetes módon – még nagyobb félelem keríti hatalmába: ki ment meg a Félelmetes markából, aki ellenem támad? Isten nagyobb ellenség, mint Ézsau?

Jákób mindenét átküldte a patakon. Egyedül maradt éjszaka a félelemmel. Isten félelmével. És akkor megtörténik. Az éjjeli nagy küzdelemben a félelmetes ismeretlen nagy csapást mér Jákóbra, aki ennek az éjszakának az emlékét ezentúl egész életében, minden lépésével felidézheti majd.

Az elbeszélés egyik kulcsszava héberül így hangzik: *abak*. Azt jelenti: birkokra kelni valakivel, belekapaszkod-

ni valakibe, illetve átkarolni valakit. A bibliai szerző szójátékként kapcsolja össze a Jabbók-patakkal és Jákób nevével is. A történet szerint Jákób szorosán átfogta azt, aki nekitámadt. Mivel a nagy ütéstől lesántult, harcképtelenné vált, abba kellett belekapaszkodnia, akitől az ütést kapta. Támadója lett támasza és mankója, hogy felgyenesedhessen. És valahol ebben a mozdulatban rejlik a győzelem.

Van tehát evangélium abban, hogy emberekként Istennel harcolunk, birkózunk: mert ő nem távoli, érinthetetlen Isten, hanem egészen közel van hozzánk, összekapaszkodik velünk. Belekapaszkodhatunk. És valami még döbbenetesebb történik ezután.

Jákób neve csalót jelent. Hóseás próféta szerint már az anyaméhben megcsalta testvérét: ez a csalárdság összefonódik személyiségével, hozzátartozik lényéhez. Lehet-e valaki így, ilyen étellel az ígéretek örököse? Lehet.

Isten új nevet ad a csalónak: a régi elmúlt, íme, új jött létre. Az új név valójában nem Jákób nagyságát dicséri. Talán abban az ősi legendában, amelyet a szentíró korábbi ismerhetett arról a vízparti éjjeli démonról, eredetileg erről lehetett szó. De most már nem ez a lényeg.

Az új név Istenre mutat. *Izrael* valójában azt jelenti: „Isten uralkodjon”. A bibliai szerző érdekes módon mégis így magyarázza a név jelentését: „Istennel küzdő”. Isten zavarba ejtő módon viselkedik Jákóbbal. Ő, az erős, Já-

kóbbal, a sántával, küzdelemre alkalmatlannal szemben mint legyőzött áll. „Küzdöttél Istennel és az emberekkel, és felülkerekedtél!” Ezen a kijelentésen Jákób is alaposan meglepődhetett.

Megdöbbenő mondat ez: az még rendben van, hogy embertársa fölött olykor diadalmaskodhat az ember, de hogyan győzheti le az erős Istent? Egyetlenegy mód van erre: a bizalom útja, a belekapaszkodás mozdulata. Amikor végre megérezzük „fél-elem” voltunkat, azt, hogy egészen rá vagyunk utalva, csak ő tehet teljessé mindnyájunkat. Ő a hiányzó fél. Ő az, akibe sántán, sajgó fájdalommal is belekapaszkodhatunk. Ő az, aki bár nem táru föl előttünk, titok marad, mégis megerősít az ígéréteiben. A legnagyobb kincs az Áldás.

Már minden a miénk – áldottak vagyunk.

Egy életen át gyűjtögetett javaink, amelyekkel énünket körülbástyázzuk, birtokaink és ragaszkodásaink telerrakott cipősdobozokként sorakoznak ott, a Jabbók partján. De olykor megtalálunk a hiányok, csak ő tehet teljessé életünket. És megtalál a nagyobb Valóságot, az a félelmetes Hatalom: az Áldás. Isten szembefordul, szemtől szemben találkozik velünk. Összekapaszkodunk. Nem a hátát, hanem valóságos lényegét, lényét mutatja nekünk. És megmutatja a mi valóságos életünket, gazdagságunkat is. Az a félelmes éjszaka lassan emlékké válik. Tekintetünkkel már a túlpartot pásztázzuk.

És akkor fölkel a nap.

■ DR. VARGA GYÖNGYI

Jöjj, te győzz le, te győzz meg engem, Istenem! Te győzz bennem, és add áldásodat, hogy veled indulhassak a túlsó partra, jövőd ígéréteid felé. Amen.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

fejezetéből: az agg Simeon búcsúszása. Az ének eredetileg akkor hangzik el, amikor Simeon kézbe veszi a nyolcnapos kis csecsemőt, Mária fiát, s meglátja benne az Üdvözítőt. Értelmet nyert ebben a pillanatban az élete, beteljesedett minden vágy, kezében tartja a Messiást, a Megváltót. Betöltötte „igaz és kegyes” élete küldetését, amelyet Lukács így fogalmazott meg: „várta Izrael vigasztalását”. Ekkor szólal meg – a tudósító szerint a Szentlélek által – így: „*Most bocsátd el, Uram, szolgádat békességgel, mert látták szemem a te üdvösségedet.*” Ez az imádság, amely az egyház ősi imádságrendjének késő esti imájaként naponta elhangzik, a temetéskor arról tanúskodik, hogy Isten kezében teljessé válhat töredékes életünk. Isten még a töredékeset is be tudja teljesíteni – de ez csak akkor válik valósággá, ha Jézus Krisztusban meglátjuk a felkínált és a kereszten megszerzett üdvösséget. A *Nunc dimittis* – ahogyan latin kezdőszavairól nevezték – így válik a temetés drága mondatává.

A temetés ezután elbocsátással, áldással és énekkel ér véget.

A záróéneknek nem siratók, hanem evangéliumhordozók. Ha szomorú éneket énekelünk is, igaz legyen rá Pál szava: Ne úgy sirjatok, „*mint akiknek nincs reménységük.*”

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IF.)

Hitvalló búcsúzás

Evangelikus temetés 2.

Sorozatunk múlt heti írásában a temetés rendjének ismertetését azzal fejeztük be, hogy mi hisszük, az újjáteremtő Isten halálánál is erősebb szeretete is elér minket. Hogy mindez hogyan nyilvánul meg a temetési liturgia második felében (a sírnál), arról legközelebb írunk. Így folytatjuk hát a végtisztelességről és az evangéliumhirdetésről szóló cikkünket.

A temetési szertartás után a gyászolók elindulnak a ravatalozóból. Jó, ha útközben a gyülekezet, de legalább a lelkész és a kántor énekel. Ez az ének is hitvallás a javából!

Amikor megállunk a sírnál (urnafalnál), egy rövid ige hangzik el. Ez adja meg az itteni szolgálat alaphangját, előzetes összegzését. Eddig két ige közül lehetett választani. A *Liturgikus könyv* második kötetében megtartottuk mindkét ígét, de javasoljuk, hogy folytatólagosan mindkettőt olvassuk fel. Ráadásul – talán szokatlannak tűnő – sorrendben. Először az evangéliumi ígét (Jn 11,25-ből), majd ezt követően az ószövetségi Jób 19,25-ből. Így az ószövetségi mondat is gazdag, Krisztust prédikáló tartalmat nyer: „Jézus Krisztus a feltámadás és az élet, aki hisz őbenne, ha meghal is, él”. Tudom, hogy az én Megváltóm él, és utoljára porom felett megáll!” Ez az igekapcsolás tulajdonképpen már előkészítője a sírnál végzett szertartás egyik legfontosabb mozzanatának, a hitvallásnak.

Hangsúlyos a hitvallást bevezető mondat. A gyász birodalmában hang-

zik a felszólítás: „Áldjuk és magasztaljuk a Szentháromság egy igaz Istent!” Nem kesergünk, nem siránkozunk, nem roskadunk magunkba: Istent áldjuk. Van miért hálát adni! Istent magasztaljuk – mert ő még a gyász fájdalmát is javunkra fordíthatja.

A hitvallás hármaskörűje a temetésen is megjelenik: mondjuk a hitvallást Istennek, dicsérve őt mindazért, amit tett értünk és azért a reménységért, amely túlmutat a halálon. Mondjuk a hitvallást önmagunknak, mert amikor nehéz a szívünk, megrendült a lelkünk, szükségünk van arra, hogy kimondjuk, amit hiszünk (vagy hinni próbálunk), s néha – ilyen helyzetben különösen – a szánk bölcsebb, mint a szívünk vagy az értelmünk: mondja az előttünk járóktól kapott, begyakorlott mondatokat, ezáltal erősít és bátorít. És mondjuk a *Hiszkegyet* a kívülállóknak. Nem magunkban mormoljuk, hanem hangosan mondjuk. Hiszen közzé kell tenni mások számára: hitetlenkedők, kételkedők, bizonytalanok, elkeseredettek vagy érdeklődők és nyitottak számára azt, amit a bevezető így fogalmaz: „Ő a mi reménységünk életünkben és halálunkban.”

Igen, még itt, a sír partján is van reménységünk. Ez azonban nem valamiféle magáncsaj és halállal, hanem az egyház hite, az én hitem: hiszünk a teremtő, újjáteremtő Istenben, aki Jézus Krisztusban meghalt és feltámadt, és ezért hihetjük a holtak feltámadását és az örök életet! Kevés hangsze-

rűbb hitvalló pillanat van a gyülekezet életében, mint amikor zeng és zúg a közösen, „fennhangon” mondott hitvallás. Igazi világosság a halál sötét birodalmában.

A hitvallást imádság követi. A feltámadott és győztes Jézus Krisztust szólítjuk meg. Reménységünket is úgy fogalmazzuk meg az imádság kérdésében, hogy a húsvéti események erejébe kapaszkodunk. S amikor a feltámadás és az örök élet kegyelmét kérjük elköltözött testvérünkre, akkor is az egyház, a keresztyénység közösségében tudjuk őt. Mert éppen a gyászban kell megéreznünk azt a különös összetartozást, amelyet az élő Jézus Krisztus kínál – áthidalva múltat, jelent, jövődöt.

Ennek a közösségnek a kifejezése az együtt mondott *Miatyánk* is. Érdemes az Úrtól tanult imádság szavait, mondatait úgy is nézni, mint gyászban való meditációs anyagot. Új értelmet nyer, mély mondanivalót hordoz mind a hét kérés. Csak két kérésre utalok, de a többi is érdemes így imádkozni. Más megvilágításba kerül a mondat: „Jöjjen el a te országod.” Új kontextusban hangzik a bűnbánat kérése: „Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.”

Az elbocsátás eddig megszokott szövegébe egy gazdagító kiegészítés került a *Liturgikus könyv* második fejezetében. Ez pedig az evangéliumok egyik legrégibb liturgikus éneke *Lukács evangéliumának* második

Ordinációk az Északi Egyházkerületben

Dr. Fabiny Tamás püspök e hónap elején félnapos konzultációra hívta a püspöki hivatalba azokat a lelkészjelölteket, akiket az elmúlt hét végén állított szolgálatba az Északi Egyházkerületben. Krámer György felvételén Horváth-Hegyí Áron, Fabiny Tamás, Kovács Viktor és Csádó Balázs.

Lelkészzavatás családi körben

► Családias légkörben zajlott Horváth-Hegyí Áron lelkészzé avatása július 2-án a nyíregyházi Nagytemplomban. Testvérei közül ő már a második, aki ebbe a szolgálatba indul. A liturgiában az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselője, dr. Szentpétery Péter mellett Áron apósa, Adámi László helyi lelkész működött közre. Bátyja, Horváth-Hegyí Olivér szentendrei lelkész és a balatonboglári gyülekezetben szolgáló sógora, Czöndör István pedig áldással köszöntötte új kollégáját. Áron családján és rokonságán kívül a felnevelő gyülekezet szertete is körülvette az ünnepi istentiszteletet.

A lelkészjelölt választott igéje, Ézs 6,8 alapján Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke Istennek az emberrel való szándékáról beszélt. A szent Isten jelenlétében az ember átéli a saját gyengeségét, esendőségét. De Isten nem hagyja őt az elveszettség állapotában, hanem megtisztított ajakkal, megtisztított lélekkel küldi őt a szolgálatba – fogalmazott a püspök.

Az istentiszteleten a felavatott lelkész a mentorával, dr. Blázy Árpád kelenföldi lelkésszel együtt osztott úrvacsorát – még remegő kézzel, de felszabadult örömmel. Ezt követően Kovács László Attila nyíregyházi igazgató lelkész az egyházközösség és az egyház-megye nevében köszöntötte az újdonsült szolgatársat, dr. Szentpétery Péter a teológia, dr. Ittész

András felügyelő pedig a kelenföldiek jókívánságait adta át. Az alkalmon a nyíregyházi énekkar és az ifjúság is énekelt egykori társuk tiszteletére. Adámi László személyes hangú köszöntőjében az ige-

hirdetés felelősségére figyelmeztetett, és az Áron által választott alapigéhez kapcsolódva felidézte egy ének szavát.

FOTO: PROHLE PÉTER

A püspök jobbján lelkészzé szentelt titkára

it, amelyek egykor neki is indítást adtak a nyíregyházi szolgálat elvállalására: „Itt vagyok én! Engem küldesz? Hallom én a hívásod, Uram! Megyek, Uram, ha Te vezetsz. Szívemen hordom a Te néped.”

Horváth-Hegyí Áron hatgyermekes család harmadik gyermekeként született. A nyíregyházi evangélikus ifjúság oszlopos tagja, majd évekig vezetője volt. Énekelt a gyülekezet énekkarában, testvéreivel együtt szervezte a húsvéthajnali istentiszteletet. Eredetileg informatikusdiplomát szerzett, majd szakmájában dolgozott.

Isten elhívását a lelkészi szolgálatra 2002. június 30-án hallotta meg, Adámi Lászlónak Ézs 6,1–13 alapján tartott igehirdetése során. Jelenkezett a teológiára, de első alkalommal nem vették fel, még egy évet várnia kellett. Így 2004 szeptemberében kezdte meg tanulmányait az Evangélikus Hittudományi Egyetemen.

2008 nyarán megnősült. Felesége Adámi Johanna konduktor-tanító és hittantanár. Házasságkötésük után a 2008–2009-es tanévet ösztöndíjjal az Egyesült Államokban tölthették, ahol a Trinity Lutheran Seminary hallgatói voltak az Ohio állambeli Columbusban. Fiuk, Ruben 2010 nyarán született.

Hatodéves szolgálatát Áron a kelenföldi gyülekezetben végezte. Emellett 2009 őszétől Fabiny Tamás püspök mellett lát el titkári feladatokat. Lelkészzé avatása után egyelőre ebben a feladat körben marad, és izgalommal várja, milyen szolgálatot szán neki Isten a későbbiekben.

■ ADÁMI MÁRIA

Visszavonhatatlanul

► Két éven belül már a harmadik lelkész szentelésére került sor a Nógrád megyei Szügyben július 2-án, szombaton délután öt órakor. A zsúfolásig telt templom jelezte, hogy a gyülekezet nagyra becsüli és szereti Csádó Balázs végzett teológust.

Fabiny Tamás püspök a meghívón szereplő igét választotta az igehirdetés alapjául. Róm 11,29-ben Pál apostol arról vall, hogy Izrael népe egy részének megkeményedése ellenére is „Isten ajándékai és elhívása visszavonhatatlanok”. Míg a világban sok minden nagyon hamar érvényét és szavát veszti, sokan szőszegővé lesznek, mert elfelejtik az adott szót, addig Isten megtartja ígéreteit, és nem felejt el azokat, akiket elhívott az igeszolgálatra. Hívása teljes életre szól.

Csádó Balázs sokrétű személyiség. Egyrészt sportember, fiatalon ifjúsági válogatottként képviselte a magyar színeket négyszáz és nyolcszáz méteres futóversenyeken, másrészt a M.I.S.K.A. keresztyén könnyűzenei együttes frontembere. A lelkészi szolgálatban mind a sportból hozott kitartásra, mind a zenéből hozott lelkesedésre szüksége lesz – hangsúlyozta igehirdetésében az egyházkerület püspöke.

Csádó Balázs Balassagyarmaton született 1986-ban. Már szülei is a gyülekezet aktív

tagjai voltak Záborszky Csaba lelkész szolgálata alatt. Az általános iskola első négy osztályát Szügyben végezte, majd a balassagyarmati Balassi Bálint Gimnáziumba járt nyolc évig, itt tett sikeres érettségi vizsgát. Tizenöt évesen egy gyülekezeti ifjúsági táborban ragadta meg Isten szeretete, s adta életét Jézus Krisztusnak. Több lelkes fiatalal együtt akkor alapította meg a M.I.S.K.A. (Mi Isten Követői vAgyunk) együttest.

A közelgő pályaválasztást a sport, a zene, illetve a történelem iránti érdeklődése határozta meg. Tusakodása közben ismét megragadta az Isten. Egy ifjúsági tábor záróalkalmán a fenti, Római levélből való igét kapta, amely egyértel-

Fabiny Tamás püspök mellett az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről dr. Varga Gyöngyi docens, valamint Blatniczky János Dániel helyi lelkész szolgált a liturgiában (képünkön), az úrvacsorai szolgálatban Lindákné János Zsuzsanna hévízgyörki lelkész is segítette.

A köszöntések meghatározó pillanatait a szeretetvendégségen igazi meglepetés várta Balázst.

A Szélrözsza Band és a M.I.S.K.A. tagjaiból összeállt alkalmi együttes – a szügyi fiatalokkal kiegészülve – Balázs két énekét énekelte el neki.

A lelkészi szolgálat elején ezek az énekek új értelmet nyernek számára. Csak egy

A SZERZŐ FELVÉTELE

mű jelzés volt számára, hogy Isten a lelkészi szolgálatra hívja. Balázs hálásan gondol családjára, küldő gyülekezetére, a teológusévekre, a hévízgyörki gyülekezetben eltöltött hatodéves, barátaira, mindazokra, akiket Isten felhasznált az ő formálására.

sor idézve: „Egy kis bátorság, nem kell több, egy kis bátorság, hogy azt mondd: kösz.”

Hetek múlva Balázs frigyre lép eljegyzett menyasszonyával, Benyusovics Kittivel, s elkezdik szolgálatukat Albertiben.

■ SZABÓ ANDRÁS

Közvetlen hangvételű („nem tudósítás jellegű”) beszámolót kért ordinálásáról a szolnoki evangélikus templomban július 2-án lelkészzé avatott Kovács Viktor. Lehetséges, hogy az egyébként kiváló minőségű megáldott fiatal ember levélbeli kérése műfajismeret-hiányról tanúskodik, ám annál többet elárul szerethető, valóban közvetlen, szolgálatra kész személyiségéről... A lelkészjelöltet – természetesen – egyházkerületének püspöke, Fabiny Tamás avatta szolgatársává. Az ünnepi liturgiában Györi Péter Benjámin helyi lelkész és – az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről – Korányi András docens, a zsinati lelkészi elnöke segédkezett.

A megyeszékhelyen született Kovács Viktor püspökével közösen választotta ki az ordináció elhangzó prédikáció alapigéjét. A Mt 9,30-tól kezdődő versek alapján Fabiny Tamás a szánalom mint egyedül hiteles lelkészi magatartás fontosságáról szólt. Az egyházunk diakóniai munkáját is felügyelő lelkészi vezető rámutatott, hogy ebben az irgalmatlan világban irgalmas szolgálókra van szükség. A teológiai tanulmányai alatt Kovács Vikort évfolyamfelelősként is közelről ismerő püspök figyelmébe ajánlotta egykori tanítványa konfirmációra kapott igéjét is: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket...” (Jn 15,16)

FOTO: T. PINTER KÁROLY

Szentelés Szolnokon

Némi hezitálás után a tudósító úgy döntött, hogy – a műfaji határokat nem átlépve – leginkább az által teheti személyessé a beszámolót, ha egy az egyben idéz Kovács Viktor önéletrajzából. Íme:

„1985-ben születtem Szolnokon. 1992-ben keresztelték meg görög katolikusnak. Sok ideig nem jelentett semmit a hit, nem ismertem Jézus Krisztust, annak ellenére, hogy »elsőáldoztam« is.

Nem sokkal ezután kerültem családotul a Hit Gyülekezetébe. Majd az 1997-es botrány nyomán mi is eljöttünk a gyülekezetből. Ezek után már nagyobbacska fejjel kerestem az Istent. Mindenhol megfordultam, és nem csak keresztyén gyülekezetekben. Voltam baptistáknál, metodistáknál, reformátusoknál, több szabadegyházban eltöltöttem hosszabb-rövidebb időt, de jártam egy jó ideig a Krisna Tudat helyi csoportjába, és mindenfajta keleti vallás után is érdeklődtem. Rövid ideig foglalkoztam eszoterikus dolgokkal is.

De a keresésnek klasszikus vége lett. Az Isten talált meg engem, nem én őt. 2002 vagy 2003 tavaszán, »szinténkereső« ismerősöm mondta,

hogy menjek már el az evangélikus templomba, mert igen jól prédikál a lelkész. Ebben az időben már tudtam, hogy (keresztény) lelkész szeretnék lenni, de nem tudtam, hogy melyik felekezetben. Nem sokkal ezután elmentem a templomba, és én, aki vagy teljes zenekaros dicsőítéshez, vagy a keleti mantrázáshoz szokott ember voltam, ott-hon éreztem magam a szolnoki evangélikus gyülekezetben. Bár nagyon furcsa és idegen volt számomra minden, de éreztem, hogy itt van a helyem, itt vagyok otthon.

Így konfirmáltam 18 évesen, és 20 évesen kezdtem el a teológiát 2005-ben. Papírfoma szerint végeztem hat év alatt idén, 2011-ben. Talán még érdemes megemlíteni, hogy 2009 tavaszán egy szemesztert tanultam a Kelet-finnországi Egyetem teológiai fakultásán, a 2009–2010-es tanévben pedig szenior voltam az EHE-n.”

Az ünnepi istentiszteletet követő közgyűlésen a tudósító örömmel nyugtázhatta, hogy az újdonsült lelkész nemcsak a hittudományi egyetem, de a szolnoki gyülekezet közösségének is hiányozni fog. Mindezt ugyanakkor nyereségként könyvelheti el a – Szolnokra is képviselőket küldő – Kelenföldi Evangélikus Egyházközösség, ahová püspöke augusztus elsejével „küldi ki” Vikort beosztott lelkésznek.

■ TPK

„NEKEM NEM VOLT PROBLÉMA
A MAGYARSÁGOMAT MEGTARTANI”

Elhunyt Habsburg Ottó

► Kilencvennyolc éves korában meghalt *Habsburg Ottó*, az utolsó magyar király és osztrák császár legidősebb fia. Németországi otthonában, a bajor Pöckingben július 4-én érte a halál. *Habsburg Ottó* (teljes nevén *Franz Joseph Otto Robert Maria Anton Karl Max Heinrich Sixtus Xavier Felix Renatus Ludwig Gaetan Pius Ignatius von Habsburg-Lotharingen*) az Európai Parlament tagja volt. 1961-ben lemondott osztrák trónigényéről.

Békésen elszenderült – közölte az elhunyt egy munkatársa a német hírügynökséggel. *Habsburg Ottó* hét gyermeke, huszonnégy unokája és két dédunokája gyászolja. Felesége, *Regina* tavaly halt meg.

Habsburg Ottó a *Wikipédia* szócikke szerint az alsó-ausztriai Reichenau an der Rax közelében levő Wartholz villában született az utolsó osztrák császár és magyar király legidősebb fiaként. Édesanyja *Zita* Bourbon-pármái herceg-

us 16-án törölte el az osztrák parlament.

Habsburg Ottó a Páneurópai Uniónak 1936-tól tagja, 1957-től alelnöke, 1973-tól elnöke volt. 1978-ban német állampolgárságot kapott. 1979 és 1999 között a CSU-frakció mandátumával tagja volt az Európai Parlamentnek, két ízben is a frakció korelnökéeként. Nagy szimpátiával kísérte az 1988–1989. évi kelet-közép-európai változásokat. Sokat tett az Európai Unió

Habsburg Ottó

nő, császárné és királyné volt, keresztapja *Ferenc József*. Egyetemi tanulmányait a Leuveni Egyetemen végezte Belgiumban, ahol 1935-ben megszerezte a politika- és társadalomtudományok doktora címet.

A trónöröklés sorrendjében *Habsburg Ottó* 1912-ben a negyedik helyen szerepelt. Apját, *IV. Károlyt* (Ausztriában *I. Károly* császárt) 1921-ben a XLVII. törvénycikkkel Magyarországon is megfosztották trónjától. *Ottó* egészen a második világháború végéig reménykedett a visszatérésben. A második világháború idején Washingtonban tartózkodott *Roosevelt* elnök környezetében.

1960-ban a Habsburg–Lotharingiai-ház több tagja elfogadta a Habsburg-törvényt, és aláírta a lemondó nyilatkozatot. 1961. március 31-én maga *Habsburg Ottó* trónörökös, az utolsó császár legidősebb fia, a család feje is aláírta a trónigényről való lemondását, ennek jogérvényessége körül azonban Ausztriában jogvita keletkezett („Habsburg-válság”), ez több évig késleltette hazautazását. Az osztrák közigazgatási bíróság végül *Habsburg Ottó* javára döntött, így 1966. október 31-én – négy évtizednyi távollét után – visszatérhetett hazájába.

1996-ban a kiutasítás hatálya már csak a család két tagját érintette. A Minisztertanács a Habsburg-törvény 2. paragrafusát „nem élő jognak” minősítette, és beutazási engedélyt adott nekik. A Habsburgokat azonban egészen a közelmúltig nem lehetett elnöknek jelölni, e tilalmat júni-

bővítéséért, ennek keretében Magyarország csatlakozásáért. A rendszerváltást követően a Független Kisgazdapárt felvetette köztársasági elnökké választását, ő azonban a jelöltséget rendkívül udvariasan visszautasította.

Ottó főherceg 1951. május 10-én a franciaországi Nancyban vette feleségül *Regina* szász–meiningeni hercegnőt (1925–2010), akitől hét gyermeke született. *Habsburg Károly* főherceg (elméletileg a „trónörökös”, hiszen *Habsburg Ottó* a magyar trónról sosem mondott le) 1961-ben született Bajorországban. Legkisebb fia, *György* 1964. december 16-án látta meg a napvilágot a bajorországi Starnbergben. Jelenleg a Magyar Vöröskereszt elnöke. Feleségével, *Eilika* oldenburgi hercegnővel és három gyermekükkel (*Zsófia*, *Ildikó*, *Károly*) 2000 óta a Budapest melletti Sós-kúton és a bajorországi Pöckingben élnek.

Habsburg Ottó szerint apja, *IV. Károly* nem mondhatott le a trónról: „A Szent Korona, amire felesküdtél, az ő számára a magyar állam feje volt. Ő pedig azt szolgálta.”

„Három anyanyelvem van – vallotta *Ottó* –, a magyar, a francia és a német. A később tanult nyelveket elveszítheti az ember, ha sokáig nem tud visszatérni a nyelvterületre, de ez az anyanyelvvel nem így van. Nekem nem volt probléma a magyarságot megtartani.”

Habsburg Ottó koporsóját a pöckingi Szent Ulrich-templomban ravatalozták fel, ahol három napig volt látogatható.

► MAGYAR KURÍR

Magyarországi egyházi képviselők átadták az EU-elnökségi szolgálatot a lengyel egyházaknak

► Ökumenikus istentisztelet keretében nyílt meg Varsóban múlt vasárnap a lengyel európai uniós elnökségi félév a lengyelországi egyházak számára. A magyar és lengyel kormánytagok és tisztségviselők, valamint lengyel egyházi vezetők részvételével zajlott istentiszteleten a magyar EU-elnökségi félév lezárására és az egyházi együttműködéssel járó feladatok jelképes átadására is sor került. Az ünnepi eseményen a lengyel egyházak kifejezték, hogy fontos szerepet kívánnak vállalni az Európai Unió Tanácsa lengyel soros elnökségének félévében.

Az EU-t leginkább gazdasági vetületeiről ismerjük – mutatott rá igehirdetésében *Jerzy Samiec* lengyel evangélikus püspök. Legalább ilyen fontos azonban, hogy a gazdaságilag gyengébbekre is kellő figyelmet fordítsunk – tette hozzá. A jelenlegi válság révén az emberek számára egyre meghatározóbb érzéssé vált a félelem, többek között az egzisztenciális kiszolgáltatottságtól, de attól is, hogy az Európára most jellemző béke is veszélybe kerülhet. Az egyházak szerepe mindig nagy volt a megbékélés előmozdításában, és ez különösen igaz a lengyel egyházakra, például lengyel–német viszonylatban. Céljuk így az EU-elnökség során is az ország vallási és kulturális sokféleségének megjelenítése, a türelem és a békés együttélés erősítése lesz.

Ehhez fontos a személyes integritás: csak akkor szólhatunk hitelesen, ha a tanításunk szerint is cselekszünk – hangsúlyozta az evangélikus püspök. Jelezte ugyanakkor: ehhez rendkívüli bátorságra van szükség, különösen, ha súlyos kihívások közepette bonyolult megoldásokat kell választani. A most kezdődő lengyel EU-elnökség felelős alakításra is ilyen kihívások várnak. Nekik a püspök Jézus Krisztus szavával üzent: „Ne féljete! Legyetek sóvá és világosságá!”

A magyarországi egyházak képviselői – *D. Szabik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke, *Bóna Zoltán* református lelképásztor, a MEÖT főtitkára, valamint *Hámori Ádám*, a Magyarországi Református Egyház EU-referense – egy emlékezésről, a magyar értékekről és a magyar EU-elnökség prioritásairól szóló kiadványokat, valamint az igehirdetés üzenetéhez kapcsolódva sőt és gyertyát

adtak át a lengyel egyházaknak, amelyek e gesztust továbbították a lengyel kormány képviselőinek is.

Bronisław Komorowski lengyel elnök kihívásnak, egyszersmind lehetőségnek nevezte az EU-elnökséget üzenetében, melyet *Maciej Klimczak* államtitkár olvasott fel. Úgy fogalmazott: a mai egyházi alkalom kifejezi, milyen értékeket kíván Lengyelország az EU tagállamai felé közvetíteni az elnökség során. Levélben küldött köszöntésében *Donald Tusk* lengyel miniszterelnök is lényegesnek tartotta, hogy az egyházak mindig hozzájárultak Európa népeinek lelki-ségéhez és jólétéhez egyaránt.

Az istentisztelet után prominens személyiségek kerekasztal-beszélgetésükön értékelték a lengyel egyházak részvételének jelentőségét az EU-elnökség programjaiban.

Az „emberközeli EU” célkitűzését Magyarország sikerrel valósította meg – mondta *Próhle Gergely*, a Külügyminisztérium helyettes államtitkára, egyházunk országos felügyelője. Rámutatott, hogy a kormány számára nem az elvont célok jelentették a feladatot, hanem a mindennapi életben való megvalósításuk, hogy ennek révén közelítsék az EU-t a polgárokhoz. Úgy vélte, a kelet-európai országok mindig is Európa részei voltak, 2004-es csatlakozásuk ezt csupán helyreállította; ezáltal azonban a nyugati országoknak számukra újszerű, mégis európai sajátosságokkal kellett szembesülniük – például az ortodoxia jelentőségével, ami az olyan ügyek esetében is hangsúlyos, mint a *Keleti partnerség* vagy az energiapolitika. Az egymást követő kelet-európai EU-elnökségek jelentőségét ez is aláhúzza.

Mit tettünk a múltban, és mit tehetünk a jövőben a forrongó észak-afrikai országokért, ahol a két évtizeddel ezelőtti kelet-európai eseményekhez hasonlóan elűzték a totalitárius vezetőket? – tette fel a kérdést *Markus Meckel* volt NDK külügyminiszter. Az EU emberarcúsága azt is jelenti, hogy felismerjük, ezeknek a népeknek éppúgy munkára és biztonságra van szükségük, mint nekünk. Az EU nélkül Európában régen katasztrófákkal szembesültünk volna, nem véletlen ugyanakkor, hogy az EU létrehozásánál kezdettől jelen voltak keresztény hívek is.

A hidegháborúnak immár vége, nem szükségszerű, hogy a nagyobb országok mutassanak példát a kisebbeknek, és a kelet-európai tagállamok nemcsak új szintet hoztak az EU-ba, de az integráció mélyítéséhez is hozzájárultak – mondta. *Tomasz Siemo-*

niak államtitkár ehhez hozzátette: ahogy az EU általános joganyagának átvétele kötelező volt az újonnan csatlakozó tagállamok számára, ideje feltenni a kérdést, mi mindent kellene a nyugat-európai országoknak átvenniük ezen új tagállamoktól. Az államtitkár ennek kapcsán utalt az értékalapú és határozott lengyel EU-elnökség céljára is.

Halina Radacz lengyel evangélikus lelkész egyetértett ezzel, rámutatva, hogy az EU-elnökség révén egymástól is tanulhatunk. A csatlakozások idején sokan mondták, hogy nem a NATO- vagy az EU-tagság teszi európaivá Lengyelországot, hanem a kultúra. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy ez a kultúra a kereszténységben gyökerezik.

Az egyházaknak a lengyel EU-elnökséggel kapcsolatos várakozásait firtató kérdésre *Henryk Paprocki* ortodox lelképásztor úgy fogalmazott: a felekezetek elvárása az elnökséggel kapcsolatban azonos. A legfontosabb, hogy az olyan elvek, mint például a biztonság, ne csak a katonai biztonságot jelentsék, hanem az EU-polgárok mindennapi egzisztenciális biztonságát is.

A Lengyel Ökumenikus Tanács főtitkára, *Ireneusz Lukas* evangélikus lelképásztor az európai megbékélés, a kulturális sokféleség és az önkéntesség jelentőségét emelte ki a lengyel egyházak tervezett EU-elnökségi tevékenységei közül. Az elnökségi félév során számos konferenciát szerveznek, többek között környezetvédelmi, a kultúrák közötti párbeszéddel kapcsolatos és történelmi kérdésekről. Ökumenikus találkozót terveznek a lengyel kormányral az együttműködési lehetőségeiről, továbbá megemlékeznek az *Ökumenikus charta* aláírásának tizedik évfordulójáról. Mindezekről egy átfogó ismertető kiadvány is megjelenés előtt áll.

Tomasz Siemoniak államtitkár a hosszabb távú együttműködési lehetőségekről szólva elmondta, hogy az egyházakkal való párbeszéd nem korlátozható az EU-elnökség hat hónapjára. Az egységes Európa víziójának megértésében és elfogadásában, ismerve Európa bonyolult történelmét, éppen az egyházak segíthetnek a legtöbbet. Hozzátette: az egyházak ott is sokat tehetnek, ahol a kormány cselekvési lehetősége véget ér.

A lengyelországi és magyarországi egyházak képviselői ugyanebben a szellemben kötelezték el magukat az európai integrációt is szolgáló további együttműködés mellett.

■ HÁMORI ÁDÁM

Orbán Viktor egyházi vezetőket tájékoztatott az EU-elnökség eredményeiről

Magyar és európai egyházak és egyházi szervezetek vezetőivel egyeztetett június 29-én *Orbán Viktor*. A megbeszélésen a kormányfő beszámolt a magyar uniós elnökség eredményeiről. *Szijjártó Péter* közleménye szerint az EU-elnökség eredményei között *Orbán Viktor* szolt a régió nemzetek békés együttélését segítő Duna-stratégiairól és a romastratégiairól, amelyben kiemelten fontos az egyházi együttműködés.

„Bár az egyházügyi szabályozás nemzeti hatáskörben van, a miniszterelnök kiemelte, hogy a magyar elnökség megerősítette az egyházakkal való európai szintű párbeszédet” – jelentette ki a miniszterelnök szövegében, hozzátéve, hogy *Orbán Viktor* beszélt a kontinens előtt álló demográfiai kihívásokról is, és világossá tette, hogy a töme-

ges bevándorlás helyett erőteljes családpolitikára és a munkaerő-tartalékok mozgósítására van szükség.

Szijjártó Péter tájékoztatása szerint az egyházi képviselők gratuláltak a magyar uniós elnökség teljesítményéhez, a vallási diszkrimináció elleni küzdelemhez, a keresztény–iszlám–zsidó párbeszéd erősítéséhez, a különböző felekezetek közötti jó kapcsolatok előmozdításához, valamint „az állam és az egyházak közötti együttműködést természetesen tekintő”, új alaptörvény elfogadásához. Együttal kifejezték reményüket, hogy az együttműködés az elnökségi mandátum lejáta után is folytatódni fog. A Magyarországi Evangélikus Egyház képviselőjében *Gáncs Péter* elnök-püspök és *Fabiny Tamás* püspök volt jelen a találkozón.

► FORRÁS: MTI

Feltartóztathatatlan hullámok

Ulmból indult, Ulmban zárult a Békehullámok a Dunán rendezvénysorozat

► Közel háromszáz résztvevő érkezett július 2-án, szombaton a neu-ulmi Petruskirchébe (Péter-templom), hogy ünnepélyes keretek közt vegyen búcsút a folyó túlsó partján álló ulmi székesegyházból 2010. szeptember 5-én elindított *Békehullámok a Dunán* elnevezésű rendezvénysorozattól. Bár a program záró aktusára került sor, az eseményt köszöntő Michael Grabow augsburgi püspök hangsúlyozta: „A béke hullámainak tovább kell folyniuk.” Erről tettek hitet a hat Duna menti ország evangélikus püspökei is, akikre a konferenciát követő ünnepi istentiszteleten is az a feladat várt, hogy személyesen valljanak arról, miben látják egyházuk küldetését saját környezetükben. A Magyarországi Evangélikus Egyházat Gáncs Péter elnök-püspök képviselte.

Nyilvánvaló, hogy nem élhetnek egymástól elszigetelten a keresztény emberek. Az egyik ország gondjában osztozik a másik is. A neu-ulmi konferencia témájával ezért választották a szervezők éppen a migráció (bevendörölés) kérdését. Európát – és különösen a Duna menti államokat – új helyzet elé állította a más etnikumok (arabok, török vendégmunkások, af-

rikai menekültek stb.) tömeges megjelenése országaikban. Az egyházak számára is kihívást jelent a más vallási háttérből érkezettek beilleszkedésének segítése a nyugati, keresztény kultúrába.

A migráció kérdésének feldolgozására pódiumbeszélgetésen került sor, amelyet egy híres televíziós személyiség, Sabine Sauer asszony vezetett.

Előjáróban a püspökök korábban megfogalmazott bemutatkozó sorait olvasta fel, így az osztrák főpásztorét, dr. Michael Bünkerét is, aki rendkívül szellemesen érzékeltette, mennyire soketnikumú földrész maga Európa is. „Az én bécsi véremben keveredik nem kis mértékben svájci cse-resznyelkő, lengyel vodka, boszniai sligovica, stájerországi magolaj és karintiai fenyőpálinka.” Az oldott hangulat azonban senkit sem tévesztetett meg. A beszélgetés során súlyos problémákról esett szó. A német hallgatóságot – érzékelhetően – még így is meglepte, amikor Reinhard Guib romániai szász püspök elmondta, hogy hozzájuk nem érkeznek, hanem tőlük vándorolnak el az emberek. „Számunkra is kérdés, hogy miként segíthetnénk, hogyan követhetnénk figyelemmel azokat, akik elhagyják hazájukat, s kint gyökértelessé válnak” – tette hozzá Gáncs püspök utalva a nap mottójára: *Otthont adni az embereknek.*

Árva gyermekeknek nyújt menedéket a Németországban közkedvelt, sőt rajongással övezett rocksztar, Peter Maffay. Ő a konferenciára helikopterrel érkezett, amely a templom közelében egy futballpályán landolt. Alig másfél órát tölthetett az egybegyűttekkel, hiszen délután már több száz kilométerrel odébb adott koncertet.

A németek igen nagy megtiszteltetésnek vették, hogy elfoglalt sztár letéte a békehullámos rendezvény mellé állt. Vállalta, hogy Württemberg és Bajorország, valamint szülőföldje, Románia képviselőiben az esemény védnöke legyen.

A külföldiek kissé meglepődtek, amikor belépett a terembe a sokszor beharangozott sztár, Maffay ugyanis alacsony termetű, nem túl feltűnő

férfi! Igazi emberi nagyságról tesz bizonyosságot azonban, hogy – a már Németországban működő otthonai mellett – Romániában, az egyik elnéptelenedett szász erődtombomban hoz létre árvaházat az oltalom nélküli gyermekeknek. „Vége van a jégkorszaknak” – fogalmazott a hatvanegy éves rockénekes. „A mai nemzedékre a szívek hevítése bízott.”

Az esemény résztvevőinek szíve már korábban is átmelegedhetett, amikor diaképek segítségével visszatekintettek a tíz hónapos program-sorozatra. A vetítés alatt magyar védnőkünk, *Völgyessy Szomor Fanni* csodálatos hangjában gyönyörködhetek, valamint egy osztrák házaspár klezmerzenéjét hallgathatták.

A konferencia végeztével a nemzetközi gyülekezet a Duna színeit jelképező kék és zöld sálakkal alkotott békeláncot a Péter-templomtól a záró istentiszteletnek helyet adó ulmi székesegyházig.

Az ünnepélyes alkalmon Olav Fykse Tveit, az Egyházak Világtanácsának főtitkára hirdette az ígét, a nemzetközi szervezőbizottság tagjai pedig közös könyörgésbe foglalták mindazokat az imakéréseket, amelyek a tíz hónap alatt gyűltek össze a Duna mentén tartott rendezvények során.

■ B. PINTÉR MÁRTA

A püspökök fórumán Sabine Sauer kérdésére Gáncs Péter válaszol

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Szolgálat az egyenlők között

Beszélgetés az Egyházak Világtanácsa 2009-ben megválasztott főtitkárával

► Köztudott, hogy a Békehullámok a Dunán elnevezésű rendezvénysorozat az erőszak leküzdésének évtizede – melyet az Egyházak Világtanácsa (EVT) kezdeményezett – programjához illesztették a hat érintett Duna menti ország evangélikus egyházai. Természetes volt tehát, hogy az ulmi ünnepélyes zárásuk a világszervezet főtitkárát, dr. Olav Fykse Tveitet kérték fel egy előadás, majd – az istentiszteleten – az igehirdetés megtartására. A norvég teológus a délután folyamán beszámolt a május 17–25. között Jamaicában rendezett nemzetközi ökumenikus békegyűlésről, az erőszak leküzdésére szánt évtized ünnepélyes lezárásáról.

– Főtitkár úr beszámolójából a büszke öröm mellett mintha a csalódottság hangját is kihallhattuk volna...

– Azt semmiféleképpen sem mondanám, hogy csalódott vagyok. Sőt jóleső érzéssel tölt el, hogy a világszervezet által elindított kampány annyi keresztény közösséget mozgott meg ebben az elmúlt tíz esztendőben. De egészséges önkritikával is bírok, nemcsak magamat, hanem az EVT-t illetően is. Bizony át kell gondolnunk, hogy miként lehetnénk sokkal hatékonyabbak üzeneteink közvetítésében.

A világ minden tájáról összesereglett több mint ezer résztvevő jelenlétében tartott jamaicai békegyűlés, az ott elhangzott előadások bizonyították, hogy a béke nem csupán néhány ember szívügye. Bár az erőszak terjedését sem az egyház, sem egyetlen hívó nem nézheti közömbösen, ez a kérdés – a békétlenség, a háborúskodás – egyé teszt bennünket a szekuláris világgal is. A keresztény ember küldetésének része az igazságosság és a béke megteremtése. Sajnálom, hogy ez az üzenet még mindig nem elég emberhez jutott el. Az elmúlt tíz esztendő kampányából, a jamaicai együttléből sokat tanultam. Nem csalódott vagyok, inkább tapasztaltabb.

– A jamaicai konferencia szervezésébe igazából csak úgy „belecsöppent”, hiszen nem olyan régóta, másfél éve tölti be a főtitkári posztot.

– Ez így van. Genfi megbízatásom előtt a Norvég Evangélikus Egyház lelkészeként szolgáltam. A nyugati parton egy kis sziget gyülekezetét gondoztam éveken át. Később egyházunk külügyi és nemzetközi kapcsolatok osztályának titkára lettem. Majd ösztöndíjat kaptam, amelynek keretében a Faith and Order (Hit és Egyházszervezet) munkaág történetét tanulmányozhattam, különös tekintettel az ekleziológiai (egyház-tani) és keresztény etikai tematikájára.

– Itt álljunk is meg egy pillanatra! Nem befolyásolja most a világszervezet egészéért végzett szolgálatában,

hogy a szíve még mindig a Faith and Order munkaágért dobog?

– A szívem azért dobog, hogy betöltsük Jézus kérését, amiért könyörgött, vagyis hogy egyek legyünk. A Faith and Order mozgalomtól épp ezt a motiváltságot kaptam. Teológus módon válaszolni arra, hogy mit is jelent a keresztény egység. Ugyanakkor arra is irányulást találni, hogy miként valósulhat meg ez az egység a gyakorlatban.

– Mi a legnagyobb feladat, amely most a világszervezetre vár?

– Készülünk a 2012-ben Dél-Koreában megtartandó tizedik nagygyűlésünkre. Ennek a konferenciának a címe rimel mindarra, amivel az elmúlt tíz esztendőben, az erőszak leküzdésének kampányában foglalkoztunk: *Élet Istene, vezess igazságra és békességre* (God of life, lead us to justice and peace).

Tudom, hogy sokan félnek az igazságosság kérdésétől, mert félnek, hogy politikai színezete van. Szó sincs erről. Az igazságosság és a béke az emberi élet létfeltételei. Ezek alapvető kérdések. Hogyan viszonyulunk egymáshoz, a teremtett világhoz? Mint ahogyan az önök projektjében, a *Békehullámok a Dunán* programsorozatban is kifejeződött, hogy az emberek összetartoznak. Nem mondhatja egyetlen Duna mellett élő nép sem, hogy semmi köze a másikhoz, aki a túlsó parton lakik. Gyönyörű példája s egyben jelképe is a folyó annak, hogy mennyire egymásra utaltak vagyunk mi,

emberek. Közös függésben élünk egymással és egymástól. És éppen azért, mert összetartozunk, az egyik egyház sem mondhatja a másiknak,

A SZERZŐ FELVÉTELEI

hogy bennünket csak ez vagy a téma érdekel, és ami titeket foglalkoztat, az nekünk nem kérdés. Az EVT által tárgyalásra került témák – béke, igazságosság, teremtettség – nemcsak az egyes tagegyházak, hanem Krisztus egész népe előtt feszülő kihívások.

– Főtitkár úr szerint hozott-e változást a szervezet életébe, hogy Ön észak-európai és mint ilyen, „természetesen” evangélikus?

– Skandináv származásom révén határozott protestáns teológiai látást hordozok. Így az egyház egységének a kérdésében is. Azt tartom róla, hogy az kegyelem, ajándék. Nem

mi hozzuk létre az egységet, hanem az az Isten által teremtődik meg bennünk és körülöttünk.

Másrészt magammal hoztam Genfbe is a tolerancia és a másik felé való nyitottság készségét. Az ökumenikus mozgalomban ezt a „megbékélt különbözőség” (reconciled diversity) modelljének nevezik. Mégis úgy tapasztalom, hogy ez a nyitottság egymás felé inkább csak elméleti síkon létezik. Az ökumenikus mozgalom legnagyobb kihívása, hogy ne csak teologizáljunk, elméleti kérdéseken rágódjunk, hanem megtanuljunk megélni a közösséget imádságban, a szentségekben, úrvacsorai közösségben.

Harmadrészt mint norvég frissítésként az „egyenlők kultúráját” hozhatom az ökumenikus mozgalomba. Nálunk, Skandináviában ugyanis nincs olyan erős hierarchia, mint a katolikus vagy az ortodox egyházban, és amelyet, sajnos, tapasztalok számos kelet-európai és harmadik világban élő protestáns felekezetenél. Az ökumenikus mozgalomban különösen ennek az „egyenrangúak vagyunk” gondolkodásnak kellene meghonosodnia, ahol mindenkinek a szava egyformán fontos. Ez az otthonról hozott jó tradíció segít nekem, hogy egyformán kezeljek minden embert, tekintet nélkül arra, hogy milyen pozíciót tölt be az egyházában. S, valljuk meg, ez a hagyomány igazából Krisztustól ered, aki a tanítványait is ilyen látásra bízta.

■ B. P. M.

Templomi továbbképzés

► Folytatás az 1. oldalról

Csütörtök délután lillafüredi kirándulás vagy a tapolcai barlangfürdőben való lubickolás közül választhattak a konferencia résztvevői, olandó a meglehetősen feszes progra-

mot és felkészülendő az esti fórumbeszélgetésre. A legfaj-súlyosabbnak vélt – lapunk tudósítóját is a helyszínre vonzó – program azonban sokaknak némi csalódást okozott.

Nem mintha egyházunk el-

ső számú vezetői ne tettek volna eleget a meghívásnak, avagy ne lettek volna készek akár a legkényesebb kérdések megválaszolására... A jelenlévők azonban meglehetősen általános – majdhogynem: udvarias – kérdéseket

szegtek *Gáncs Péter* elnök-püspöknek, *Pröhle Gergely* országos felügyelőnek, *Kákay István* országos irodaigazgató-nak és a helyszínhez sokszorosán kötődő *Fabiny Tamás* püspöknek. Így a fórumbeszélgetésen jobbra csupán a már az *EvÉlet* hasábjain is terítékre került információk kommentálásával juttathatták kifejezésre, hogy az oktatásügy továbbra is kiemelt jelentőséggel bír egyházunk számára. Szerencsére a templomi „gyónást” követő – késő éjszakába nyúl – fogadáson az egyházvezetők a „személyes konzultációkra” is szakítottak időt...

A pedagóguskonferencia utolsó napján szekciobeszélgetéseken „oszolhattak” tantárgyakra, illetve korosztályokra az idejében ébredők, utolsó aktusként pedig – *Molnár József* diósgyőri lelkész igehirdetési, valamint *Gerlai Pál* miskolci iskolalelkész ol-tári szolgálatával – úrvacsorás istentisztelet zárta az evangélikus oktatási intézményekben dolgozók 2010–2011-es tanévét.

■ T. PINTÉR KÁROLY

Csütörtökön este (balról jobbra) Fabiny Tamás, Pröhle Gergely, Gáncs Péter és Kákay István válaszolt az evangélikus intézményekben dolgozó pedagógusok kérdéseire

Az év óvónője

Mag Pálné (született *Balázs Illdikó*) általános iskolai tanulmányait az albertirsai Tessedik Sámuel Általános Iskolában végezte, majd 1978-ban a monori József Attila Gimnáziumban érettségizett. Még ebben az évben képesítés nélküli óvónőként helyezkedett el az albertirsai Dózsa György úti óvodában. 1982-ben munka mellett szerezte meg óvónői diplomáját a Kecskeméti Óvónőképző Intézetben. Azóta is folyamatosan fejleszti tudását: 2000-ben a Budapesti Tanítóképző Főiskolán tett szakvizsgát vezető óvodapedagógus szakirányon.

Amikor 1989-ben a II. számú Napközi Otthonos Óvoda akkori fenntartója pályázatot írt ki az intézmény vezetésére, ő is vezetői programot nyújtott be. A pályázati eljárás lefolytatása után őt bízták meg az óvoda irányításával.

A rendszerváltás után az Alberti Evangélikus Egyház-köztség visszakapta épületeit. Mivel a korábban egyházi iskolaként funkcionáló épületet – a három-hat éves gyerekek ellátása érdekében – óvodává alakították át, ezért az önkormányzat és az egyházköztség között az a megegyezés született, hogy az épületben továbbra is óvoda fog működni.

Az 1992-ben újonnan alakuló Alberti Evangélikus Egyházköztség Óvodájának vezetésével gyülekezetünk hűségese tagját, *Mag Pálnét* bízták meg, aki szívesen vállalta a kihívást. Azóta is ezt a feladatot látja el a fenntartó, a szülők, a gyermekek megléte érdekében.

Annak érdekében, hogy az evangélikus óvodába járó gyermekek egyházi nevelése tovább folytatódjon, szorgalmazta az Alberti Evangélikus Általános Iskola létrehozását, megalakulásakor pedig mindkét intézménynél ellátta a pénzügyekkel kapcsol-

atos feladatokat. Az ő takarékoságának köszönhető az intézmények folyamatos gyarapodása.

Az általa vezetett nevelőtestület szakmai felkészültségének, következetes munkájának következtében a demográfiai hullám nem érezeti hatását, az óvodában most is túljelentkezés van.

Az évek során nemcsak saját szakmai tudását fejlesztette, de sokat tett kollégái szakmai felkészültségének javítása érdekében is.

Szakmai tudásának átadását nemcsak a saját, illetve helyi óvodákban tett látogatások, előadások, konzultációk alkalmával próbálja átadni, hanem 2008-tól a Ceglédvonzáskörzetébe tartozó tizenhat óvoda vezetőjének is tart foglalkozásokat, továbbképzéseket.

Az egyházköztség presbitériumának oszlopos tagjaként fontos szerepet vállal a gyülekezet életében, részt vesz újságunk szerkesztésében is.

Több évtizedes szakmai és társadalmi, gyülekezeti munkájának elismeréseként javasoljuk *Az év óvónője* kitüntető cím elnyerésére.

■ FARKAS LÁSZLÓ ÉS TÚRI KRISZTINA, az Alberti Evangélikus Egyházköztség mint fenntartó képviselőjében

A miskolci pedagóguskonferencián osztották ki az év (evangélikus) óvónőjét, tanítóját és tanárát megillető díjat. A szomszédos hasábkokon az idei kitüntetettek mutatjuk be, a díjra felterjesztők által írt laudációk alapján.

Az év tanítója

Varga Lászlóné, Klárka tanítói kinevezését 1974-ben vette át, így tehát harminchetedik éve tanítja fáradhatatlan lelkesedéssel a hat-tíz éves korosztályt. Először Győr egyik legismertebb általános iskolájában, majd mintegy tizenhét éve a Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központban.

Szakmai munkáját a precizitás, pontosság jellemzi. Felkészült, módszertani tudása példaértékű. Fáradhatatlanul dolgozik délelőtt, délután. Néhány éve az ő ötlete alapján kezdtük el a tanítást úgy, hogy az osztály két nevelője tanít is, napközis foglalkozást is vezet. Szülők, gyerekek is nagyon szeretik ezt a megoldást, hiszen a bensőséges családi légkör így még jobban érvényesül.

Intézményünkben *Varga Lászlóné* évek óta vezet a kicsinyek matematika-szakkörét, melynek eredményeképpen szinte minden évben örülhetünk valamilyen előkelő helyezéseknek. Néhány éve a Zrínyi Ilona matematikaverseny országos döntőjére is eljutott tanítványa. E szaktudásnak köszönhető, hogy az országos egyház matematika-tantárgygondozói feladatokkal is megbízta.

Tanítványai remekül megállják helyüket, akár a nyolc évfolyamos gimnázium, akár az általános iskola ötödik osztályában folytatják tanulmányaikat.

Kollégáival derűs, baráti viszonyt ápol. Hozzá mindig lehet fordulni. Jó barát, kivá-

ló kolléga. Fialokat megcségyenítő energiával szervezi a kirándulásokat, jár csendesnapokra, istentiszteletekre.

Két gyermeket nevelt fel férjével; ők már mint nagymama számíthatnak rá.

Klárka a következő tanévben nyugdíjba megy, „letezsi a lantot”. Ezért is szeretnénk, ha megtisztelhetnénk a címmel. Mindezek alapján javasolom *Varga Lászlónét*, intézményünk nyugdíjba készülő tanítóját *Az év tanítója* címre jelölni.

2010-ben már javasoltuk őt a díjra, akkor másra esett a választás, hiszen egyházunkban számtalan kiváló tanító végzi szolgálatát. Tisztelettel

kérem, hogy ezúttal a döntéshozók támogassák kollégánk kitüntetését, ezzel is elismerve több évtizedes oktató-nevelő munkáját.

■ HALLGATÓNÉ HAJNAL JUDIT, a Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ igazgatója

Az év tanára

Balogh Józsefné (született *Szűcs Ibolya*) 1975 júniusában fejezte be főiskolai tanulmányait a Bessenyei György Tanárképző Főiskola matematika-kémia szakának nappali tagozatán. 1975. szeptember 1-jén kezdte el a tanítást Székelyben matematika-kémia szakos általános iskolai tanárként. Az itt eltöltött öt év alatt lehetősége volt megismerkedni a pedagógusi pályán minden szépségével, nehézségével. A tanításon túl részt vett a faluközösség életében, különböző kulturális rendezvények látogatásában, segített azok lebonyolításában.

Több évtizedes tapasztalatait örömmel adta át tanártársá-
gával. A tanításon túl részt vett a faluközösség életében, különböző kulturális rendezvények látogatásában, segített azok lebonyolításában. Éppen ezért nagyon nehéz volt, amikor 1980-ban munkahely-változtatás mellett kellett döntenie. Időben és fizikailag is egyre nehezebb volt összeegyeztetni a családi és a munkahelyi feladatokat. Így került 1980. szeptember 1-jén a nyíregyházi 5. Számú Általános Iskolába.

Az első öt évben szerződéssel alkalmazták mint napközis nevelőt az első osztálytól az összevont ötödik-hatodik osztályos csoportig mindig ott, ahol szükség volt rá. Közben bekapcsolódott a gyerekek szabadidejének, nyári programjainak szervezésébe. Ezt a munkát nagy örömmel végezte az iskola bezárásáig. Táborokba, kirándulásokra vitte a gyerekeket az Északi-középhegységbe, a fővárosba, Szigligetre és az ország számos más szép helyére.

Öt év után, 1985-ben egy újabb kihívás elé állt. Újra taníthatta mindkét szakját, és egyben osztályfőnök is lett. Szinte elölről kezdhette a tanulást, hiszen öt év kihagyás soknak számít a matematika- és a kémiantanítás területén. Addigi munkája során azt tapasztalta, hogy a szülők segítségével nélkül nem lehet eredményes szakmai munkát végezni. Ezért mindig fontosnak tartotta a szülőkkel való őszinte, korrekt, segítőkész kapcsolattartást, amit közös klubdélutánokon, kirándulásokon erősítettek meg.

Mindig nyitott volt minden új dolog iránt, amely oktató-nevelő munkáját, valamint az emberekkel való kapcsolatteremtését előmozdította, ezért igyekezett olyan tanfolyamokon részt venni, amelyek ezeket elősegítették.

Kémiából részt vett a városi munkaközösség munkájában, versenyek szervezésében, lebonyolításában. Matematikából a versenyeken túl részt vett a városi matematika-tanárok klubjában, valamint elvégezte a matematika-tanárok mérésmetodikai tanfolyamát.

1996-tól – az 5. Számú Általános Iskola bezárását követően – az Evangélikus Általános Iskola alkalmazottjaként vezetője lett az osztályfőnöki, majd nevelési munkaközösségnek. 2006-tól a tanítás mellett igazgatóhelyettesként segített az intézmény oktató-nevelő munkájában.

Kezdetől fogva szívén hordozta az Evangélikus Általános

Iskola mint egyházi, keresztény iskola megerősödését, a keresztény szellemiség elfogadását és kiteljesítését mind a pedagógus-, mind a tanulóközösségben. A helyi egyházköztség és az iskola spirituális szokásait példamutatóan követte, élen járt a különböző egyházi alkalmak, rendezvények látogatásában, segített azok lebonyolításában.

Több évtizedes tapasztalatait örömmel adta át tanártársá-

inak, segítette a fiatal, új munkatársak szakmai munkáját, munkaközösség-vezetőként jó szakmai gyakorlati ismeretekkel felvértezve indította el pályájukon a fiatalokat.

Feladatot vállalt az Evangélikus Pedagógiai Központ tanár-gyogyszolódójaként kémiából, tanulóinkat éveken át eredményesen készítette fel a Szent-Györgyi Albert természettudományos versenyre. (Legutóbbi versenyeredménye: kémia, negyedik helyezett, 2011)

Jó kommunikációs és szervezőképességgel bír. Határozott, nyílt, őszinte jellem. Munkájában kitartó, a helyzetnek megfelelően általában konstruktív, előremutató, építő jellegű. Ha a körülmények úgy kívánják, könnyen didaktikussá válik. Ez nagyon fontos, hisz a tehetséggondozás és a felzárkóztatás eredményessége, sikere nagymértékben függ az említett tulajdonságjegyektől. Mindezek mellett jó türeklőképességgel, motivációs készségeivel, pedagógiai eljárásaival tanítványainak biztos tudását alapozta meg.

Hasonlóan az előzőekhez, jól megfigyelhetőek a tanórák, foglalkozások vezetőtechnikájában alkalmazott pedagógiai elvek, eljárások (differenciálás, együttműködés, fejlesztés, értékelés, osztályozás stb.). Értékelési készségei, metódusai objektívek és megbízhatóak. Kimagasló a probléma- és konfliktuskezelési képessége (tapasztalata). Mindezek nagymértékben hozzájárulnak eredményes, színvonalas oktató-nevelő munkájához.

Kollégánk 2011 szeptemberétől kérte nyugdíjazását; személyében egy olyan pedagógustól búcsúzunk, akit az élet tanított meg a tanítás tudományára.

Szakmai munkája, emberi értékei, keresztény szellemisége olyan pedagógussá teszi, aki megérdemli az elismerést, részvett a pedagógustársak megbecsülésére. Intézményvezetőként meleg szívvvel ajánlom őt *Az év tanára* elismerésre.

■ KOCSISNÉ SÁROSSY EMŐKE igazgató, felterjesztő

Kósza szálakból ünnepi csokrot

Interjú Rozs-Nagy Szilviával

► **Rozs-Nagy Szilvia, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium iskolalelkésze július elsejétől egyházunk hittanreferense lesz. Új feladatáról kérdezte őt az Evangélikus.hu szerkesztője, Horváth-Bolla Zsuzsanna.**

– *Mióta dolgozol a gimnáziumban?*

– 2006 szeptemberében kezdtem az iskolalelkészséget a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban. Eleinte még félállásban, mely a következő évben kinőtte magát egy egészé. Mikor a második kisfiam megszületett, kihagytam két évet, s tavaly szeptemberben kapcsolódtam vissza az iskola életébe.

– *Mik a tapasztalataid iskolalelkészként?*

– Az iskolalelkészség gyönyörű szolgálat. Mindig kiváltsággént éltem meg. Gyülekezeti lelkészként ugyanis ritkán van része az embernek olyan örömlökben, amelyek nekem gyakorlatilag mindennaposak. Gondolok itt az ünnepi istentiszteletekre karácsonykor, a nagyhéten vagy mennybemenetel ünnepén, vagy akár csak a hétfő reggeli áhítatokra, amikor hétről hétre négy-öt száz gyerek és tanár gyűlt össze a Deák téri evangélikus templomban imádkozni, igét hallgatni, úrvacsorát venni. Említhetném a csendesnapokat is,

A Kormos István Általános Iskolában a *Kapcsolda* nevű program keretében szellemi fogyatékos gyerekekkel foglalkoztunk, részt vettünk az óráikon, és tőlük is jöttek csoportok hozzánk ismerkedni. Készültünk egy passió-előadással, melyet a Magyar Testvéri Börtöntársaság segítségével bemutathattunk a fogvatartottaknak, és kis betekintést nyerhettünk az életükbe. Különböző szeretetotthonokban jártunk betlehemesel, és beszélgettünk az ott élő idősokkal.

Ezek az élmények nemcsak a diákjaink életében hagytak mély nyomot, de engem is új kihívások elé állítottak, amikor válaszolnom kellett a felvetődött, nagyon komoly kérdéseikre Istenről, Isten tervéről vagy az egyház szerepéről a társadalomban.

– *Teológiát végeztél, felszentelt lelkész nő vagy, és ha jól tudom, a doktori iskolát is elvégezted...*

– Miután elvégeztem a teológiát, kaptam egy ösztöndíjat, és a Genfi Egyetemen ökömenikus teológiából szereztem mesterfokozatot. Ekortájt nagyon foglalkoztattak az ökömenikus liturgiák, és a doktori program ideje alatt e témába ástam bele magam alaposabban. Ezt követően viszont egyetemi lelkész lettem, mely kezdőként sok figyelmet, energiát igényelt tőlem. Majd megszülettek a gyermekeim, így az elmúlt

kájának köszönhetjük, hogy az elmúlt öt évben hittanárként volt kihez tanácsért vagy eligazításért fordulni. Amennyire ideje engedte, ő vitte a vállán a hivatalos ügyek intézését is. Idén áprilisban merült fel, hogy az igény mellett a feltételek is adottak az országos irodában egy hittanreferensi munkakör kialakítására. Ekkor keresett fel Anikó, hogy vállaljam el ezt a megbízást.

– *Mi lenne a feladatod?*

– Ha egy mondatban kellene összefoglalnom, akkor az egyházunk hittanoktatási munkájának szakmai és szervezeti összefogása. Ez az első időben még azt jelenti, hogy elkészíttek egy adatbázist a hittanárokról, és felmérem az egyházunkban folyó hittanoktatást, melyek alapján meg tudom majd tervezni a szakmai segítséget, illetve a továbbképzések kialakításának mikéntjét. Talán hihetetlennek hangzik, de – a gazdasági osztály néhány kimutatásán kívül – nincs semmilyen adat, melynek alapján elindulhatnék.

– *Izgalmas kezdetnek tűnik.*

– Igen, de nagyon sok szépsége is van az indulásnak. Jelenleg olyan ez a munkakör, mintha elküldtek volna egy fenyőerdőbe, hogy virágokat gyűjtsen a menyasszonyi csokorhoz. Első pillantásra kicsit sötétnek tűnik az erdő, az ágak nem engedik át a fényt, és a tülevél beborítja a talajt. Azonban már pár lépés után feltűnik egy kis harangvirág, majd egy bohókás sárga szirmú, hamarosan egy tisztás is előbukkan sok-sok apró virággal, s onnantól már könnyű dolgom van.

Amióta csak beléptem az oktatási osztályra, szinte mindennap találkozom olyan lelkésszel vagy pedagógussal, akinek a hittanoktatás a szívügye, és új meglátásokkal vagy ötletekkel ajándékoz meg. Számos remek kezdeményezés található egyházunkban, melyeket érdemes összefogni és közkinccsé tenni.

– *A katolikus, illetve a református testvérektől tudunk-e valamit tanulni hitoktatási téren?*

– Mind a katolikus, mind a református egyházban dolgozó referenssel felvettem a kapcsolatot. Nekik fantasztikusan jól kidolgozott rendszerük, irányelveik vannak, és számbeli adottságaikból fakadóan is lépéselőnyben vannak. Tapasztalataikból, módszereikből sok mindent tanulhatunk. Egyébként mindkét referens kolléga végtelenül kedves és segítőkész volt. Gyümölcsöző együttműködésnek nézünk elébe.

– *Gyümölcsök, virágok...*

– Bizony, itt a nyár. Mialatt a hittanoktatásban megfáradt kollégák és diákok jól megérdemelt pihenésüket töltik, az irodában teljes sebességre kapcsolunk, hogy a szeptemberi tanévkezdet minél könnyebb és örömtelibb lehessen.

Nincsenek véletlenek...

Személyes hangon egy csendeshétről

Sok imádság kísérte a Budai és a Pesti Egyházmegye családi csendeshétét, melyre június 27. és július 2. között került sor a piliscsabai Béthelben. Azt kértem az Úrtól, hogy mindenkit hozzon el, akinek itt kell valami fontosat felismernie és rendeznie az életében. Biztos voltam abban, hogy senki sem véletlenül jött, de amikor újabb és újabb résztvevő szavaiból derült ki, hogy Isten konkrétan mit cselekedett benne közöttünk, mélyen megrendültem.

Söröm volt a közel negyven gyermek és fiatal jelenléte is, akik szeretetre méltó vidámságukkal, éneklésükkel szolgáltak is közöttünk. Talán a *Pillangó, ha lehetnék...* énekek volt a legnagyobb sikere, hiszen ezt – a gyerkőcök mezulatait utánozva – a felnőttek is lelkesen próbálták helyesen mutogatni.

Az alkalmakon az értékek kerültek középpontba. Délelőttönként a szabadságról, állhatatosságról, megsemmisítődesről és az egyetemes pap-

Az egyik testvérből a reggeli áhítat után tört fel a vallomás: „Hetvenéves vagyok, és eddig nem tudtam, milyen bűneim vannak!”

Egy másik súlyos terhet hordoz, amelyről azt hitte, hogy mivel hitre jutása előtt követte el, soha nem kaphat rá bocsánatot, de most feloldozást kapott. A fiatal ember, akit az utolsó pillanatban győztek meg ismerősei, hogy jöjjön el, úgy ment haza a hétvégén, hogy Isten most újat kezd az életében.

Volt, aki nagy lelki utat járt be a néhány nap alatt, és beismerte, hogy azért vitatott egyes mondatokat, mert saját sérüléseit érintették, melyeket rendezetlenül temetett el magában. A gonosz által meggyötört fiatal annak a lánynak tudott megnyílni, aki az egyetemi alkalmassági vizsgáról eredetileg már nem szándékozott visszajönni Piliscsabára, de aztán mégis visszatért. Édesanyját gyászoló testvérünk hasonló helyzetben lévő testvértől kapott lelki támogatást. Isten gondoskodásaként élte meg egyikünk, hogy az Úr akkor szólította magához nagybeteg fivérért, amikor pont érte imádkoztunk...

ságról gondolkodtunk, beszélgettünk. Délutánonként más felekezetek képviselőinek segítségével a szerzetesi, a katolikus, a baptista és a református értékekből tanultunk, illetve reális képet kaptunk a New Age veszélyeiről. Az esti evangélizáción pedig a nehezebb jézusi példázatok paradoxonjai hangoztak el és ébresztettek utána izgalmas beszélgetéseket.

A gyerektáborokban kedvelt, a hétvégén hazavihető üzenőfüzetek bevezetése nagy sikert aratott. A felnőttek is lelkesen éltek azzal a lehetőséggel, hogy a régi-új ismerősöknek írásban adjanak át egy-egy személyre szóló igét vagy üzenetet. Milyen sokan állapították meg, hogy Isten től való az üzenet!

Ezeket a hitmélyítő heteket hosszú éveken keresztül dr. Győri József és Pintér Tibor szervezte fáradhatatlanul. Bölcsességük és alázatuk példamutató. Tudatában voltak annak, hogy Isten a főszervező, ők „csak” eszközök az áldott munkában. Előrehaladott életkoruk és egészségük megrendülése miatt sokat imádkoztak azért, hogy az Úr rendelje ki azo-

Közel százan voltunk együtt a négy hónapos *Flóra* babától a kilencvenhárom éves *Emi* néniig minden korosztályt képviselve, többségében Budapestről, de az ország más területeiről is. Sokan jöttek olyanok, akik régi, hűséges résztvevői ennek a majdnem két évtizedes múltra visszatekintő alkalomnak, de negyven új testvért is köszönhetünk, akik – általában – személyes hívogatóra jöttek. Úgy látszik, a missziós lelkület számokban is kifejeződik...

kat a fiatalabb szolgáltatásokat, akik átvehetik a stafétabotot. Hisszük, hogy ilyen imameghallgatásként kaptá Horváth-Hegyí Olivér és e sorok írója a felelősséget és a Szentlélek vezetését és családi csendeshét szervezésében. Istennél nincsenek véletlenek...

(A hangfelvételek letölthetők: <http://pestlorinc.lutheran.hu/hanganyagok/eloadasok/csaladi-csendeshet-piliscsaban-2011>)

■ HULEJ ENIKŐ

Rozs-Nagy Szilvia

melyek megszervezésében a tanári kar minden tagja egy emberként állt mellettem, és segített előadókat találni, imádságot írni vagy játékos feladatokat levezényelni.

A diákokkal nem csupán az országos szervezésű programokban – mint például a hittanverseny – vettünk részt, hanem számos egyéb lehetőséget is kínáltunk nekik, hogy megtapasztalják kereszténységüket, és erősítsék az egyházhoz tartozásukat.

években zárójelbe tettem doktori törekvéseimet.

– *Hogyan jött a megkeresés a hittanreferensi tisztségre? Korábban volt egyáltalán ilyen egyházunkban?*

– A kérdés jogos, hiszen 2006-ban megszűnt a katechetikai bizottság, s utána egy kicsit mellőzött, ha nem elfeledett területté vált a hittanoktatás. *Sólyom Anikó* hittan-tananyag-gondozó (és nem melleleg gimnáziumunk német és hittan szakos tanára) lelkes és önzetlen mun-

Egyházi fenntartásba kerül több mint nyolcvan óvoda és iskola

Szeptembertől mintegy huszonöt százalékkal növekszik az egyházi fenntartású intézmények száma. Az új tanévtől várhatóan nyolcvankét önkormányzati óvoda és iskola kerül át egyházi fenntartásba – írta hétfői számában a *Magyar Nemzet* az oktatási államtitkárság adataira hivatkozva.

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium közoktatásért felelős helyettes államtitkárságáról levélben keresték

meg az iskolafenntartó egyházakat, és a válaszok alapján előzetes összesítést készítettek arról, hogy szeptembertől hány, az előző tanévben még önkormányzati fenntartásban működő óvoda és iskola kerül át egyházi fenntartásba.

A lap rendelkezésére bocsátott adatok szerint a legtöbb – ötvenhárom – óvodát és iskolát a katolikus egyház veszi át. A reformátusok tizenkettőt, a baptisták hatot, az

evangélikusok és a Magyarországi Evangélikus Testvérközösség ötötötöt.

A *Népszabadság* a Pedagógusok Szakszervezetére hivatkozva ugyancsak hétfőn arról írt, hogy szeptembertől nyolcvannyolc önkormányzat mond le az iskolájáról, hogy a fenntartói jogokat egyházi kézbe adja.

■ FORRÁS: *Népszabadság, Magyar Nemzet, Híradó.hu*

EVÉL & LEVÉL

„...elfogadhatatlan akció egyházi néplapban erről írni”

Az *EvÉlet* június 12-i számában megjelent olvasói levelemre, melyben *Boda Zsuzsa* egy korábbi interjújával kapcsolatban tettem fel néhány kérdést (*Tudjuk, mit cselekszünk?*, 15. o.), a szerző azonmód választ is adott. A válaszok nem nyugtattak meg. A vita tárgya egy írországi transznemű édesanyjával készített beszélgetés (*„Két választásom volt: vagy elfogadom a lányom, vagy nem”*, *EvÉlet*, május 1., 8. o.).

Boda Zsuzsa szerint nem olvastam ki az interjúból az „ember- és hitpróbáló küzdelmet”, és felteszi kérdését, hogy én mit tettem volna az anya helyében. Ugyanakkor értetlenségem ad kifejezést, hogy én, aki korábbi megnyilvánulásaimban bűnnek ítélem a homoszexualitást, most miért tartom betegségnek a transzneműséget.

Teljes a félreértés és a zavar. Levelemben hangsúlyoztam, hogy „meg kell/lehet találni az evangéliumi, irgalmas válaszokat”.

Hogy ki mit tenne hasonló helyzetben, előre nem lehet megjósolni. Rossz a kérdés. Főleg ilyen interjú alapján, mely számtalan teológiai, emberi és pszichoszomatikus kérdést hagy homályban. Ezért hiányoltam teológus és keresztyén orvos véleményét. Úgy tudom, már a szerkesztőségben vannak hozzászólásaik. Higgye el a szerző, hogy gyakorló szülőként és lelkészként akad alkalmam az ember- és hitpróbáló küzdelmekre.

Tartom magam a Szentírásban kijelentett isteni szóhoz és keresztyén orvosok véleményéhez, hogy a homoszexualitás és annak propagálása bűn, céltévesztés. Százból akadáhat egy-kettő, aki zavarokkal születik (sokan ezt is megkérdőjelezzik az or-

vosok közül), de a túlnyomó többség a nevelés, a környezeti ráhatások, rossz szocializáció miatt válik homoszexuálissá. Ezért hallatlan felelősség és bűn a homoszexualitás védelme, legalizálása és reklámja. A nyugati világban ennek következtében jóval többen kipróbálják, és sajnos ezután választják ezt a természetellenes életmódot.

A transzneműség esetében is lehetséges, hogy valaki zavarral születik, de azt is tudhatjuk, hogy többen más motivációk, az előbb említettek miatt is választják a változást.

Nem szeretném kommentálni, hogy Boda Zsuzsa azt olvasta ki levelemből, hogy szerintem nem jár mindenkinek a „bűnbocsátó kegyelem”. Éppen az ő interjúja sugallta azt, hogy itt elfogadható az, ami történt, hiszen imádságból fakadtak a döntések, és a lelkész is megáldotta a már nővé vált korábbi két férfit. És ha netán mégse egyezik mindez Isten akaratával, hát még mindig ott van a bűnbocsátó kegyelem... Veszélyes, felelőtlen gondolatmenet.

Továbbra is tartom véleményemet: ez a téma alaposabb teológiai és orvosi ismereteket igényel, mint ami a cikkben megjelent. Ennek hiányában elfogadhatatlan akció egyházi néplapban erről írni. Nem gondolom, hogy családjaikban ezek a hedonista nyugati kultúra által stimulált kérdések lennének előtérben. Ugyanakkor találhatunk bőven gondolatokat, nehézségeket a mi körünkben, ahogy Zsuzsa ezeket szépen fel is sorolta. Várjuk a sokakat érintő honi történeteket biblikus, evangéliumi megközelítésben.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS
országos missziói lelkész

Sajnálom, hogy Szeverényi János még mindig nem érti, hogy valójában miről is szólt a szóban forgó cikkem és a válaszevelem. Én ugyanis egy nagyon különleges élethelyzetben lévő édesanyjával készítettem interjút, nem pedig a transzneműség biológiai, orvosi vagy teológiai megközelítése volt a célom. Ezekkel a kérdésekkel Szeverényi János foglalkozik a leveleiben. Ezért a saját maga által felvetett témákban önmagával folytatott beszélgetését a továbbiakban nem kívánom kommentálni, és nem kívánok hozzászólni sem. Mindenesetre köszönöm, hogy írásaival még azoknak is kedvet csinált az interjú elolvasásához, akik korábban ezt elmulasztották. (Az interneten ez a www.evangelikuslet.hu/lapozgato/2011-18.pdf címen is elérhető.)

Az utolsó mondatában foglalt kérésének szívesen teszünk eleget a továbbiakban is az EvÉlet hasábjain, bár attól tartok, amíg ilyen empátia nélküli és Jézus nevében igazságosztó reakciók érkeznek még országos missziói lelkészinktől is, addig kevesen fogják vállalni az őszinte kitarulkozást – bármilyen témáról legyen is szó.

■ BODA ZSUZSA

A főszerkesztő töredelmesen bevallja, hogy „szelíd” erőszaknak engedett, amikor eleget tesz az országos missziói lelkész kérésének, és egy orvosdoktor, illetve egy teológus-lelkész hozzászólásának is – az írárok eredeti terjedelmében – biztosít helyet. (Tudni való, hogy a reflexióknak nem illik hosszabbaknak lenniük a vitatott írás terjedelménél.) E két – egyébiránt vállalható színvonalú – dolgozat közlésével a magunk részéről mindenesetre lezártunk tekintjük azt a *Szeverényi János* által fókuszba állított témát, amellyel – szándékunk szerint – mi mindössze illusztrálni szeretnénk volna egy önmagában is izgalmas „anyák napi” kérdést. A történethez tartozik, hogy hozzánk (a szerkesztőségbe) mindössze az a két levél érkezett, amelyet szerénytelenül most szintén leközlünk, ám az igazság az, hogy a szóban forgó írással kapcsolatosan mi előszóban is csak elismerő, gratuláló véleményeket kaptunk.

■ T. PINTÉR KÁROLY

A transzszexualizmus

Egy keresztyén orvos reflexiója a „Két választásom volt: vagy elfogadom a lányom, vagy nem” című beszélgetésről

Az *Evangelikus Élet* 2011. május 1-jei számában megjelent cikkhez szeretnék hozzászólni. Az írás egy transznemű férfi édesanyjával történt beszélgetés.

Kiderül belőle, hogy egy férfinak született fiatalember lelkében nőnek érzi magát, ezért biológiai nemét is szeretné megváltoztatni, hogy az egyezzen vágyaival. Huszonegy éves korában megvallja szüleinek a helyzetét. A cikkből nem derül ki, hogy a szülők korábban érzékelték-e valamit a fiuk lelkében dúló viharokból. Visszatekintve a zárkózottságát és a depresszióra való hajlamát említik. A cikk nem említi, hogy mást is észleltek volna. Különös...

A fiatalember pszichiáterhez fordul, és megérlelődik benne a „nem-váltó” műtét gondolata. Az édesanya egy éven át, a cikk szóhasználatával élve „mantraszerűen” imádkozott azért, hogy a fia meggondolja magát, de nem ez történt. *Szent Ágoston*ért huszonöt éven át imádkozott az édesanyja...

Végül a fiatalember átesett az operáción, és most egy másik transznemű férfival él együtt. Hogy boldogan-e? Arra nem történik utalás. Az édesanya viszont, úgy tűnik, megkönnyebbült.

Mivel orvos vagyok, ezért szakmai szempontok alapján szeretnék a cikkhez hozzászólni. Eddig ezt azért nem tettem, mert bíztam abban, hogy a történetre a transzszexualizmus kérdésében járatosabb kolléga fog reflektálni.

Kromoszómák és a nem

Először néhány alapfogalmat szeretnék tisztázni, mert valószínű, hogy erre sok olvasónak szüksége lehet. Mindezek megértése nagyon fontos ahhoz, hogy megértsük, mi is történt a cikkben szereplő fiatalemberrel.

A transzszexualizmus olyan szexuális eltérés, amikor a személy biológiailag egyértelműen férfi vagy nő, de az ellentétes nem viselkedését tanúsítja.

Ugyanakkor létezik egy másik fogalom, az interszexualizmus, amely fejlődési rendellenesség. Az ilyen egyénben biológiailag a férfi és a női nemi jelleg együttesen fordul elő. A transzszexualizmus tehát lelki betegség, a nemi identitás zavara, az interszexualizmus pedig látható, érzékelhető, vizsgálható fejlődési rendellenesség.

Ezután szeretnék pár szót szólni a nemi differenciálódásról.

Az ivarmirigyek differenciálódása a nemi kromoszómák hatására következik be. Y-kromoszóma hatására herék, XX-kromoszómák jelenlétében petefészkek alakulnak ki, egy X-kromoszóma hatására (Xo állapot) a differenciálódás elmarad.

A genitális csatorna és a külső nemi szervek fejlődése már a hormonhatások függvénye, differenciálódásukat a gonádok (ivarmirigyek) hatóanyagai irányítják. A magzati he-

re androgénjeinek hatására a tuberculum genitale férfi irányba differenciálódik. A női nemi szervek fejlődésében az ovariumoknak (petefészkeknek), illetve hormonjaiknak kevesebb szerepük van, mert hiányukban éppúgy, mint jelenlétükben, a nemi szervek női irányba differenciálódnak.

Az intrauterin életben tehát kialakul a kromoszómális, a gonádális és a genitális nem, majd a szülést követően a szomatikus és a pszichoszexuális nem.

Kromoszómális nem: a kromoszómák által meghatározott genetikai nem. Férfinél XY, nőnél XX. Gonádális nem: az ivarmirigyek által meghatározott nem. A női ivarmirigy az ovarium, azaz a petefészkek, a hím nemi mirigyek a here, a mellékhere, az ondóhólyag és a prosztata. Működésüket az agyalapi mirigy vezérli.

Genitális nem: a külső és a belső nemi szervek által meghatározott nem. Nőknél a külső nemi szervek a nagy és kis szeméremajkak, a clitoris (csikló) és a hüvely. A belső nemi szervek pedig a méh, a petevezetékek és a petefészkek. Férfiaknál a külső nemi szervek a herezacskókban a herek és a hímvessző. A belső nemi szervek pedig a fent felsorolt ivarmirigyek és az ondóvezetékek.

Szomatikus nem alatt az elsődleges és a másodlagos nemi jelleget értjük. Az elsődleges nemi jelleg a szaporodási szervek adják, amiket feljebb a gonádális és genitális nem címszó alatt már részleteztem. A másodlagos nemi különbségek alatt a testarányokban, a testet borító bőrön és annak származékain jelentkező eltéréseket értjük. Eltérő a testsúly, a testmagasság, a hajas fejbőr, az arcszőrzet, a szeméremszőrzet, a zsírpárnák, az izomzat és a csontrendszer, különös tekintettel a medence felépítésére.

A pszichoszexuális nem alatt az ember belső nemi identitását értjük, ami egészséges egyénben összhangban áll a kromoszómális, a gonádális, a genitális és a szomatikus nemmel.

Mintha lányok lennének

Itt érkezünk el a transzszexualitás problémaköréhez.

A belső nemi identitás az ember önmagáról kialakított biológiai képét tükrözi – azt a meggyőződést, hogy „fiú vagyok”, vagy „lány vagyok”, mely rendszerint a harmadik vagy a negyedik életévre kialakul. A nemi dysphoria olyan szexuális identitás kialakulását jelenti, mely a biológiai nemmel ellenkező.

A transzszexualizmus kísérlet a biológiai nem tagadására és megváltoztatására, az ellenkező nemmel történő azonosulás útján. A transzszexuálisok attitűdjei, érzései, fantáziái és választásai mind az ellenkező neműekéinek felelnek meg. Mindez jól visszavezethető korai fejlődésükre. Például a férfi transzszexuálisok a korai gyerekkorban úgy viselkednek, beszélnek és fantáziálnak, mint-

ha lányok lennének. Nem nővik ki a női mintákat, nem választanak férfias foglalkozást, nem érdeklődnek saját nemi szervük, sem mint férfiaságuk bizonyítéka, sem mint az erotikus viselkedés szerve. A nem megváltoztatásának kívánsága azzal tetőződhet, hogy a beteg nőies életstílust vesz fel, és hormonális kezeléseknak, sebészi beavatkozásoknak, például kasztrációnak és vaginaplasztikának veti alá magát.

Az interszexualitás egy teljesen másik helyzet, itt a nemi differenciálódás nem teljes, és a beteg mindkét nem jellegzetességeit hordozza, az elváltozás jellegétől függően eltérő mértékben.

A fejlődés zavarai számos formát ölthetnek, a rendellenességek sokrétűek.

Az interszexualitás pontos meghatározása még ma is vitatott kérdés. A szó szoros értelmében azok az egyének tartoznak ide, akiknek nemi szervei kevert jellegűek, azaz egyaránt viselnek a férfira (testis) és a nőre (ovarium) jellemző gonádokat, valamint külső nemi szerveket (rendszerint nem teljesen kifejlett formában); továbbá azok, akiknek külső nemi szerveik bár egyértelműek, de a gonádokkal ellentétes irányba fejlődtek. Tágabb értelemben ide soroljuk azokat is, akiknél nincs alapvető elentmondás a gonádok és a genitálék között, de az előbbieket fejletlenek, működésképtelenek.

Az interszexualitást a gonádok morfológiája szerint csoportosítjuk: lehet ovotesticularis, ovarialis, testicularis és gonadiszgenezissel járó forma. A terápia a besorolástól függ, lehet műtéti és/vagy hormonszubsztitúciós kezelés, bizonyos esetekben szteroidot kaphat a beteg. A terápiánál fontos, hogy a beteget ne hozzuk a meglévőnél is nyomorúságosabb helyzetbe, és hogy ne borítsuk fel a lelki egyensúlyát.

A nemi hovatartozást befolyásoló korrekciós műtétek tehát eredetileg ezeknek a betegeknek egy részénél lehetnek orvosiilag indokoltak, de itt sem minden típusban.

A műtét után nincs visszaút

A fizikailag egészséges férfiak és nők „nemváltó” műtétei erőteljes hormonkezeléssel és csontkító műtétek sorozatával járnak. Ha valaki nőből férfivá szeretne válni, el kell távolítani a mellét. Ha pedig férfiból nővé akar válni, akkor a péniszét és a hereit. Ezt megelőzően és ezt követően is élete végéig nagy mennyiségű, eredeti nemétől eltérő hormonkészítményt kell kapnia. A férfivá átoperált nők igazi péniszet sohasem tudnak kapni, hiszen ha protézis beültetésével ki is lehet valami hasonlót alakítani, a vizelet rajta keresztül nem lehetséges, és ondó sem távozhat rajta, mivelhogy nincs is. A hereket a nagyajak bőréből kialakított herezacskókban műanyag (szilikon) golyók helyettesítik, és hormonkészítményekkel szőrösödés is elérhe-

EVÉL & LEVÉL

sról őszintén

adom a lányomat, vagy nem” című cikke

tő. Az ilyen egyének genetikailag továbbra is nők, nemi kromoszómáik XX maradnak, ezt nem lehet megváltoztatni.

A nővé átoperált férfiak nőként vizsgálása megoldható, és hüvely is kialakítható, de természetesen méhük nincs, nem is lesz, nem menstruálnak, és nem is szülnek. Hüvelyük vakon végződik, melleiket szilikonimplantátum helyettesíti. Az ilyen egyének genetikailag továbbra is férfiak, nemi kromoszómáik XY maradnak, ez nem változtatható meg.

A „nemváltó” műtétek férfi és női utánpótlást hoznak létre úgy, hogy a teremtés lényege változatlan marad. Önmagukat műtétekkel visszafordíthatatlanul megcsontkíttatják, hormonkezelésekkel a felismerhetetlenségig eltorzítatják. Szexuális sorozatának teszik ki magukat, és az eredmény sokkal több mint kétszáz.

Ebből a nyomorúságos állapotból nincs visszatérés. És mindezt azért, mert a pszichoszexuális nemük nem felel meg a kromoszómális, gonadális, genitális és szomatikus nemüknek. Szembemenetelnek a biológiai tényekkel, ezeket szeretnék identitászavarukhoz igazítani.

Lelki betegségben lelki gyógy-módot

Isten az embert nővé és férfivá teremtette. Nemi hovatartozásunk emberi mivoltunk szerves része, amellyel Istennek célja van, és ezt nem lehet figyelmen kívül hagyni.

A bűnbeesés óta az emberiség sorsának velejárója a betegség és a halál. Számos betegségszociológus létezik, ezek között sok egyéb mellett vannak lelki betegségek, mint a transzszexualitás, és fejlődési rendellenességek is, mint például az intersexuális.

Akiknél az intrauterin nemi differenciálódás során intersexuális állapot alakult ki, azoknál helye van a gyógyításnak és a gyógyító beavatkozásoknak, mint minden más betegségnél. Ezek a fent felsorolt kezelések és műtéti beavatkozások eredetileg az ő számukra lettek kidolgozva.

A lelki betegségek azonban lélektani gyógyítást igényelnek, ezért pszichiáternek, lelkésznek és lelki gondozónak kell velük foglalkoznia.

Biológiai egészséges, nemi identitászavarban szenvedő embereket fizikailag tönkretenni, összekaszabolni, hormonkészítményekkel eltorzítani nemcsak keresztény erkölcsi szempontból, de orvostudományi és emberiségi okokból sem tanácsos. „Vagy nem tudjátok, hogy testetek, amit Istenről kaptatok, a bennetek levő Szentlélek temploma, és ezért nem a magatokéi vagytok? Mert áron vettetek meg: dicsőítétek tehát Isten testetekben.” (1Kor 6,19–20)

A fenti eljárások nem tűnnek Isten dicsőítő beavatkozásoknak. A Szentlélek templomának nem ezt a bánásmódot kellene kapnia.

Belegondoltam a cikkben szereplő édesanya helyzetébe. Végigélt,

hogy a fia elindul egy maga választotta úton, amely során kiherélteti magát, levágatja a hímvesszőjét, plasztikai műtéttel hüvelyhez jut, szilikonmelleket csináltat, a hormonkészítményektől meggyengül és feminizálódik, izmai sorvadásnak indulnak, összeköltözik egy másik hasonló szerencsétlennel, akivel alig hasonlítanak egykori önmagukra, és mindezek után genetikailag mégis férfiak maradnak.

Mit érezhetett mint anya? És az édesapja? Ő csak érintőlegesen van említve az interjúban, pedig az apának kulcsszerepük van fiaik pszichoszexuális fejlődésében.

Mindezt nemcsak végigcsinálni, de végignézni is borzalmas lehet. Pontosan mire jó ez az egész? És kinek jó? A nővé operált fiatalembernek? A családnak? A társadalomnak? Az egyháznak??? És hol van ebben az egészben Isten? Helyesli? Vagy ez nem fontos?

A nemi hovatartozás olyan alapvető biológiai igazság, amit genetikai alapon több szerv és hormon határoz meg a központi idegrendszerrel együtt, és ezek működésének megváltoztatása csak nagyon részlegesen és töredékesen történhet. Akik erre vágyanak, azok lelki betegségben szenvednek, ezeket esetükben a pszichoterápiának (és esetleg pszichiátriai gyógyszereknek is) és a lelki gondozásnak van óriási jelentősége.

A családtagok már korán észlelik az aggodalomra okot adó jeleket, és támogathatják gyermeküket a helyes irányba, szükség esetén pedig szakemberhez fordulhatnak. A rendszeres imaélet, bibliaolvasás, gyülekezethez tartozás, a lelkési és lelki gondozói beszélgetések nagyon nagy támaszt nyújtanak, és sok lelki zavart megelőznek.

Nagyon fontos az orvosok részéről a részletes és alapos felvilágosítás a várható végeredményről és annak határaitól is.

Mit tenne Jézus?

Évekkel ezelőtt láttam a televízióban egy dokumentumfilmet egy olyan lányról, aki férfivá operáltatta magát. Az ő vágyairól, reményeiről, kálváriájáról, szenvedéseiről és csalódásáról szólt a film. Műtétek és hormonkezelések sorozatának vetette alá magát, de a legnagyobb vágya, hogy „állva pisilhessen”, sohasem teljesült.

Keresztény könyvesboltokban kapható egy karperec, amin egy kérdés van mozaikszóvá rövidítve: *WWJD – What would Jesus do? Mit tenne Jézus?* A lányomnak azt tanítom, hogy ha valamiben nem tud dönteni, tegye fel magának azt a kérdést, hogy mit tenne Jézus, és rátalál a helyes útra.

Tegyük fel mi is ezt a kérdést: mit tenne Jézus? Jézus támogatná a transzszexuális fiatalember „nemváltó” műtétjét?

■ DR. CSÁKY TÜNDE belgyógyász, háziorvos, üzemorvos, mentálhigiénés szakember (kispesti evangélikus gyülekezet)

„Ön mit tett volna?”

Kálvin azt mondta egyszer: „Ha a házőrző kutya nem ugat, akkor nem ér semmit, el kell kergetni. Ha nem szólne semmit a bajok láttán, rossz szolgája lenné az Úrnak. Ezért ugatok.” Szeverényi János országos missziói lelkész „ugatott”, ő volt az első, aki figyelmeztetett a veszélyre egy május 1-jei Evangelikus Élet-cikk nyomán, amely egy interjú egy transzszexuális fiatal anyjával („Két választásom volt: vagy elfogadom a lányomat, vagy nem”; május 1., 8. o.).

A cikk nem elfogadható látást sugall, ezért szólni kell. Folyamatosan érezzük a nyomást. Először a szex volt a téma, majd a homoszexualitás és hasonló, most pedig a transzszexuális. Azt hittük, hogy befejeződött a hasonló kérdések fölötti vita, de újból és újból és mindig keményebb területek vetődnek föl. Szólni kell, mert a legtöbben már belefásultak. Mégsem szabad hagyni, hogy ez a téma és a hamis válasz beivódjon evangélikus köztudatunkba.

Az eredeti interjúban és a június 12-i számban a Szeverényi János levelére írt válaszában is fölveti a szerző: „Ön mit tett volna?” Kérdez mindnyájunkat, így gyülekezetünk-ből egy orvosnő és én is próbálunk válaszolni a fölvetett kérdésre.

Az interjú írója azzal érvel, hogy „az anya egy ember- és hitpróbáló küzdelmet harcolt végig, és végül nem taszította el a gyermekét”. Ez helyes, de az a kérdés, hogy mit tett, mit javasolt, miben segédkezett, és végül milyen eredményre jutottak. Jól segítette-e fiát, nyugvópontra jutottak-e, megoldás volt-e az, amit tettek a műtéttel.

Megrendítő az ifjú helyzete, az anya hűségese igyekezete, szenvedéseik és vágyaik. Nagyon nehéz küzdelmen mentek keresztül, és a leírak alapján hősiesen és méltósággal viselték el helyzetüket. Csakis együttérezni tudunk velük. Ilyen óriási gondot mi is nehezen hordoznánk, megviselné egész életünket, és biztos, hogy mindent megragadnánk a megoldás érdekében. Nehéz teher került a transzszexuális fiatal vállára.

Mit tehetünk? Elsősorban csupán csak mellette kell állnunk, hogy érezze, tapasztalja, hogy megértjük, és vele szenvedünk. Tudatosítani kell az ő számára is, hogy mielőtt bármit is tennénk, bárhogy is döntենek, imádkozni kell. Hatalmas Istenünk van, aki kész meghallgatni bennünket, és kész segíteni. Már a „nem mantraszerű ima” is sokat jelent a bajban lévőnek, mert amint

szívükből imádkozik valaki, azonnal annak bizonyossága járja át, hogy az Úr meghallgatja, nem a négy falnak beszél, és nem csupán egy ember előtt tárta föl gondjait.

Más eset az, ha valaki büszkélkedik transzszexuális állapotával, mintsem ha keresi a megoldást és imádkozik. A lelki gondozó, pszichiáter és lelkipásztor segítségével ott jelentkezik, hogy segít kimozdítani őt a saját elképzeléséből, ha az hamis. Meglátatja a baja lelki, pszichés hátterét, a „nemváltoztatás” testi és lelki velejáróit és következményeit, rámutat a műtét utáni élethelyzetre; és a lelki segítség mellett a szakember gyógyszerrel is tud ajánlani. (Természetesen a gyógyszer önmagában csak egyoldalú segítség, mint ahogy a lelki kezelés, foglalkozás is kevés, nem hatásos lehet, ha az illető személy például nem tud megnyugodni, koncentrálni stb.)

Rendszeres, személyes segítségre és támaszra van szüksége az ilyen embernek. Olyan valakire, aki hitében, bibliai látásában szilárd, és a nehézségek ellenére is kitart a cél mellett: helyreállítani a bajba jutott ember nemi identitását és az eredmény elérése előtt is már önmaga elfogadását, hogy megnyugvást találjon abban, hogy Isten kezében vagyunk. Sok ember van, aki más területen szenved, sőt sok nőtlenné váló alapvető problémákkal. Akiknek az egyedüli, de nem barátok és nem a legjobb Barát nélküli életet lehet kínálni, és biztatni őket, hogy fogadják el a helyzetüket. (Mert az egyedüllét nem azonos a magányossággal.) Akkor biztos békességet találunk.

Isten az embert férfivá és nővé teremtette. Ez az alapvető helyzetünk. A bűn rontása miatt vannak a nemi zavarok az ember életében. Noha nem mindig közvetlen bűnről van szó.

Istenünk nem a személyiségünk megváltozását, megváltoztatását akarja, hanem a kiteljesedését és megőrzését. Azért, hogy szilárd alapon állva segíteni, szolgálni tudjunk. És ne magunkkal törődünk csupán, hanem másoknak élhessünk az Úr követeként. Nem önmagunkkal kell foglalkoznunk elsősorban, hanem a ránk bízottakkal. Persze ahhoz, hogy ide eljussunk, önmagunkkal kell tisztában lennünk, önmagunkat kell „rendbe hoznunk” – és ez a megtérés. Amikor végül is Jézus Krisztushoz fordulok, hogy ő hozza rendbe az életemet.

Ha egy bűnben vagy betegségben szenvedő embert Jézus kézbe vehet,

és új emberré teremt, akkor az majd másképp fogja látni az életet. Mindent könnyebben el tud viselni, és tudja, hogy nem mindent fog elérni élete során, amire vágyik. Elfogadja az Úr valóságát, és megtapasztalja, hogy gondoskodó, oltalmazó és szerető kezekben van. Átéli, hogy „azoknak, akik Isten szeretik, minden javokra van”.

Végül: várjuk a teljességet, az eljövendő Országot, ahol nem lesz fájdalom, bűn, betegség és halál, hanem a test nyomorúságaitól megszabadulva, örök békességben élhetünk mint az Úr megváltottai. Csak bízunk kisebb (és nagyobb) problémáinkat és egész életünket is őrá, aki számom tart bennünket és gondot visel rólunk.

„Ön mit tette?” – Én mit tennék? Elfogadnám Richárdot szeretetben, megértésben; hívó pszichiáterhez és lelkipásztorhoz irányítanám; és kérném, hogy egész életét és minden problémáját helyezze Jézus kezébe. Várja Jézustól a választ. Aki az ő Megváltója is. És talán ez a nagy probléma vezet igazán életét a helyes vágányra.

Az újság helyében pedig mit tennék? Nem erőltetném ezt a témakört. Mert a kirívó problémák gyakori közlése és a hamis megoldások sugallása hamis irányba viszi az embert, főleg a még kialakulatlan személyiségű fiatalokat. Azért van egyre több eltévelyedés, mert ezeket a dolgokat erőltetjük. Fiatalainkat szeretnénk tisztán, erkölcsösen, az Úr félelmében fölnevelni, a tiszta élet és tanítás előjük társásával, kívánatosossá tételével.

A nemi eltévelyedések témájával pedig, ha nagyon-nagyon szükséges, mellékrovatban foglalkoznánk, és keresztyén orvosi és lelkipásztori véleményekkel és tanácsokkal együtt közölnénk csak. (A helyes tájékozódás érdekében.) Az anyák napi számban pedig pozitív példákat mutatnék be. Gondokkal küszködő, de hitben és hit által győzedelmeskedő édesanyjakról. Olyanokról, „akiken átragyog a Krisztus”. Akik nem a külső jó körülményeik miatt „boldogok” (idézőjelben!), hanem azért, mert megtalálták életük Urát, és a helyükön vannak. De „unalmas” eseteket is közölnék: ahol minden jól megy, jól alakul, mert Istenre figyelve él egy édesanya vagy egy egész család. Nem biztos, hogy egy keresztyén újságnak is a szenzációt kell hajszolnia.

■ SZÉLL BULCSÚ teológus, a Kispesti Evangelikus Egyházközség lelkésze

„Minden mondatával egyetérték...”

Kedves Boda Zsuzsa! Gratulálni szeretnék az *EvÉlet* pünkösdi számában megjelent írásához, melyben Szeverényi Jánosnak válaszol. Minden mondatával egyetérték, örömmel olvastam, és örülök, hogy meg is jelent a lapban a válasza. Ismeretlenül köszöntöm:

„Örültem a szerző merészségének”

Szeverényi János lelkész úr június 12-ei *EvÉletben* megjelent olvasói levelének mindössze utolsó mondatára reagálnék, mely szerint a Boda Zsuzsa által írt cikket követő csendet fájjalja legjobban...

A csendet megtörni ugyan már nem tudom, ám a lelkész úr „viharos” levele miatt ezúton fejezem ki

sajnálatomat, hogy Boda Zsuzsának „csak” személyesen gratuláltam, és nem e lap hasábjain!

Örültem nem csupán az interjúnak, hanem szerzője merészségének is, hogy az írást éppen akkor és éppen ebben az újságban olvashattam! Mert ha ma valamire egyháznak, világnak, embernek szüksége van, az

a tolerancia. Ami a különböző véleményeken való gondolkodást, a más vélemények ütköztetését jelenti, és nem azok – akár biblikus alapon való – elvetését. Az írás éppen ezek miatt volt példaértékű – nekem, és remélem, sokunknak.

TENCZER GYÖRGYNÉ (Csömör)

KALÁKÁBAN A KALÁKÁVAL

Visszatérés „a béke szigetére” – Gyöngyöspatára

Gryllus Dániel levele

▶ A Mátra délnyugati lábánál fekvő, mintegy kétezer-ötszáz lelket számláló festői település, Gyöngyöspata neve sokak számára csak március óta ismert. Azóta, hogy a média tudni vélte: a faluban „forronganak az indulatok a roma és a magyar lakosság között”. A feszültség szításában érdekelt – külső – erők számára a hivatkozási alap az az újsághír volt, hogy egy középkorú férfi azért vetett véget életének, mert nem tudta elviselni tovább a falusi romák támadásait. Az ennek kapcsán beindult média-, majd politikai gépezet dicsően megnyilatkozásainak részleteiről – más forrásból – lapunk olvasói is értesültek. Az *Evangelikus Élet* hasábjain most annál nagyobb örömmel osztjuk meg annak az (evangelikus) testvérünknek a levelét, aki barátaival és zenésztársaival egyetemben merőben más szándékkal és lelkülettel látogatott el – nem először – Gyöngyöspatára.

„Gyöngyöspata nekünk mindig kicsit a béke szigete volt. Énekelünk az iskolában, a művészklubban, a gyönyörű Jesse-oltár előtt a nyolcszögletű-tornyos, sok száz éves templomban. Hol a Kalákával verseket, hol Sebestyén Mártival zoltárokat, hol hárman-négyen vagy épp valamelyikünk szülőbarnában, és játszottunk Pál apostol koncertet Halmos Bélával, muzsikáltunk gyerekeknek, öregeknek, bárkinek. És Borik Ildikónál és mamájánál, Magdinál (akivel azonos a születésnapunk). Ettünk finom rétest, hurkát, fenn a pincében remek borocskákat ittunk, és a másik Magdinál a vendégházban jót vacsoráztunk, de volt, hogy csak látogatónak mentünk szüleimmel, Mártival, barátainkkal oda a béke szigetére...

És akkor látjuk a tévében, hogy verekednek, masíroznak mindenféle politikuskok és bajkeverők, ki tudja, jó vagy rossz szándékkal mondanak mindent összevissza. Ki a manó érti ezt, hogy így a cigányok, meg úgy a magyarok, és többféle cigány van, és még többféle magyar... Hát a mi békeszigetünkön ez valahogy nem lehet valóság.

Persze van médianyilvánosság, és vezető hír lehet valaki a tévében, de ne azon az áron, hogy pokollá teszi mások életét, akik évtizedek óta a harmóniát keresik és meg is találják, ha nem szítják kívülről a békétlenséget.

Persze, lehet, hogy én rosszul látom innen Pestről, de mi legalább tizenöt éve rendszeresen járunk oda. Jó, lehet, hogy

az utóbbi egy-két évben ritkábban, de akkor is szeretjük Gyöngyöspatát, a vidéket, a barátainkat. Ezért szervezünk (remélem, összejön) Péter-Pál napjára a dombra egy kis Kaláka-fesztivál-szerű koncertet, a szentmise után kb. 7-re. A koncert közreműködői a Kaláka és cigány muzsikus testvéreink. Jöjjen el mindenki a faluból, aki ráér. Jó buli lesz! Kérjük, ne jöjjenek el azok, akik a békétlenségben érdekeltek, hogy országos nyilvánosságot kapjanak, ne jöjjenek vért látni akaró riporterek, mert nem lesz mit lefény-

képezni. Reményiségünk és szándékunk szerint muzsika lesz, harmónia, szeretet és béke. Talán még együtt is fogunk énekelni a végén. Isten áldását kérjük tervünkre! A Kaláka és barátai nevében szeretettel: Gryllus Dániel”

Íme az előzetes, amely a gyöngyöspatai helyi lapban jelent meg. Én nem propagáltam sehol, még a honlapunkra sem írtam fel, mert azt akartuk, hogy a falu legyen ott. És ott is voltak jó sokan. A Pé-

ter-Pál-napi (június 29.) szentmise után kezdődött *Anti* és barátai dobolása a templomkertben, aztán a jegyző úr nyitóbeszéde után a gyöngyöspatai Farkas család muzsikált. Megint egy kis dobolás, utána jött a Kaláka, végére a kunmadarasi *Show prala* együttes cigány népzenevel.

A közönség karonulótól a legöregebb korosztályig, sokan a mise után maradtak ott, mások már jóval hamarabb ellepették az udvart. Cigány és nem cigány körülbelül fele-fele volt a közönségnek, ahogy a helyiek mondták. Borik Ildikó patai énektanár és kántor volt a főszerző, és a végén valamennyi közreműködő a közönséggel együtt lallalázott, amikor a CD-nkről ismert 133. zsolnárt énekeltek. Az egész körülbelül másfél óra lehetett, persze a baráti beszélgetés és iszogatás már az éjszakába nyúlt...

Gyöngyöspata Facebook-oldalán állítólag már van egy csomó fénykép. Nekem is ígérték, hogy majd küldenek, és nagyon szeretnék, ha máskor is lenne ilyen esemény. Én meg erről azt gondolom, hogy amennyi pénz elment a média által népszerűsített „kalandra”, abból úgy negyven Kaláka-fesztivált lehetett volna finanszírozni. Meg persze még sok más hasznos dolgot, valamennyiünk épülésére. Persze az érdekek nem mindenhol azonosak.

Öllelek, és ha tudsz jönni, várunk Diósgyőrben.

■ GRYLUS DÁNIEL

Körmenet a Házsongárdért

Csendes körmenetet tartottak Kolozsváron múlt szombaton a Házsongárdi temető megmentéséért. A jelenlevők a temetőben rendszeresé vált rongálások megakadályozását és a vétkesek felelősségére vonását követelték.

A csendes menet több száz résztvevője a néhány hete ismeretlen tettesek által fáradt olajjal leöntött iktári Bethlen-kriptához, majd Nagy Gyula református püspök nemrég restaurált sírhelyéhez vonult. Ezt követően *Gergely Balázs*, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) közép-erdélyi regionális elnöke és *Máté András Levente*, az RMDSZ Kolozs megyei elnöke közösen ültetett el két facsemetét. Oda, ahonnan a pécsi kistérség polgármesterei által ültetett csemetéket néhány hete eltüntették.

A fáültetés után a történelmi magyar egyházak képviselői mondtak imát a Házsongárdi temető megmentéséért. Köztük *Adorjáni Dezső Zoltán*, a Romániai Evangelikus-Lutheránus Egyház püspöke emelt szót a kegyeletsértések, a műemlékgyalázások és a gyűlölködés ellen. Az imák után *Bogdán Zsolt* színművész nyilatkozatot olvasott fel magyar és román nyelven. Ebben az esemény résztvevői tiltakoztak a Házsongárdi sírkert tönkretétele ellen.

A kétnyelvű petíció aláíróihoz bárki csatlakozhat a világhálón, amelyet a kezdeményezők eljuttatnak a kolozsvári polgármesteri hivatalhoz, valamint az illetékes romániai és nemzetközi szervekhez.

■ FORRÁS: MTI

Három gyülekezetnek is fújtak

Idén tizenkilencedik alkalommal rendezték meg a Tolna megyei Kismányokon az országos evangelikus fúvóstábor. Június 23. és július 3. között összesen harmincöt fiatal vett részt a kamarazenei csoportok munkájában.

Szép számmal voltak visszatérők, akiket az itt szerzett baráttal való újbóli találkozás ugyanúgy vonzott, mint a közös zenélés. Némelyek időközben a zenei pályát választották, de visszahúzza őket a szívük a táborba, ahol már a tanításban is szerepet vállaltak.

Utánpótlásból sem volt hiány: érkeztek ifjú fúvósok Szombathelyről, Zalaszentgrótról, Tapolcáról, Budapestről, Győről, Várpalotáról, Pécsről, Nagymányokról és Bonyhádról. A legifjabb résztvevő tízesztendő volt.

Dél előtt és délután is zajlottak a fúvóspróbák. Korosztály és tudásszint szerint a tíz nap során három rézfúvós, illetve egy fafúvós kamaracsoportban gyakoroltak a résztvevők. A *Johann Attila* vezette táborban tanultakat be is mutatták a mucsfai, a majosi és a kismányoki evangelikus gyülekezet tagjainak.

A tábori minden napokhoz tartoztak a reggeli és az esti áhítatok, valamint a délutáni interaktív bibliaórák, melyek keretében emlékezetes beszélgetéseket folytattak *Makán Hargita* lelkészével. A szabadidős programok közül az asztalitenisz, a foci és a kirándulás bizonyult a legnépszerűbbnek.

■ MÁTÉ RÉKA felvétele

Lapunk megjelenésének „hivatalos” napján, július 10-én zárul Diósgyőrben a pénteken kezdődő 32. Kaláka-fesztivál. Bár Gryllus Dániel szíves invitálásával bizonyára nem tud mindenki élni, a miskolc-belvárosi evangelikus templomban hagyományosan vasárnap délelőtt 11 órakor kezdődő és a fesztiválon fellépő művészek közreműködésével zajló ökumenikus zenés istentiszteletről az *Evangelikus Élet*ben is tervezünk beszámolni. Azon olvasóinknak pedig, akik már csütörtökön kezükbe vehetik újságunkat, örömmel ajánljuk figyelmükbe a renoválásra szoruló diósgyőri várszínpadon „ideiglenesen utolsó” Kaláka-fesztivált.

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

DIGITALSTAND
a mindig elérhető lappiac

Az Evangelikus Élet mostantól már digitálisan is olvasható, előfizethető!

Válogasson a DigitalStand.hu kínálatából, ahol számos napilap, hetilap és magazin digitalizált változata megtalálható a nyomtatott lap áránál jelentősen olcsóbban!

Az első magyar fejlesztésű platformfüggetlen digitális újság stand bármilyen számítógépen és táblagépen elérhető, így a nap 24 órájában bárhol megvásárolhatja, elolvashatja, vagy újra előveheti újságjait.

www.digitalstand.hu

„Foglalkoztatottság, mozgékony és rugalmasság”

Európai konferencia a vallásoktatásról

► **Időközönként érdemes őszintén elgondolkodni azon, hogy az oktatás és nevelés milyen szempontokat tart aktuálisnak, és mire figyel oda legjobban egy adott pillanatban. Különösen érdekes ez számunkra akkor, amikor az oktatás szóhoz valamilyen módon a vallás szó is hozzákapcsolódik. Baktannnyire kerülgetjük a témát, igaz az, hogy Európa ma érzékeny a vallás és az oktatás kapcsolódására. Akár úgy, hogy az érintett intézmények fenntartói az egyházak vagy vallási közösségek, akár úgy, hogy egyáltalán milyen vallási oktatás és nevelés folyik egy-egy ország területén napjaink Európájában. Mire elegendő ez? Milyen célokot szolgál? Hova vezet el a mai tanulókat, és milyen magatartást alakít ki ez az oktatás a következő nemzedékben? Mit várhatunk el a mai hitoktatástól, a keresztény értékek intézményes átadásától?**

Ilyen kérdésekre kerestük a feleleteket a június 29. és július 3. között Prágában megrendezett európai vallás-pedagógiai konferencián. Tizenhét európai ország ötven képviselője vett részt azon az együttléten, amelyet két európai keresztény pedagógiai egyesület szervezett, fennállásuk óta először, együtt az oktatással, hitoktatással és vallási neveléssel foglalkozó szakemberek számára.

Mindkét szervezet munkája ismert a magyarországi protestáns pedagógiai szakemberek előtt, hiszen már régóta többféle kapcsolatot ápolnak a hazai egyházi oktatási intézményekkel és tanárokkal. Az ICCS (Inter-European Commission on Church and School) és az IV (Internationaler Verband Evangelischer Erzieher) munkájában többen is részt veszünk már hosszú évek óta. Magam az ICCS elnökségi tagja vagyok több mint tíz éve. Ennek a kapcsolatnak több szakmai eredménye is érezhető a hittanárképzés és a hittankönyvek megújulása területén. Mindkét szervezet rendezett már különféle összejöveteleket, konferenciákat Magyarországon is.

Az idei európai konferencia címe első hallásra talán idegenül hangzik: *Foglalkoztatottság, mozgékony és rugalmasság – Európai elvárások mint kihívások a vallás és az oktatás számára.* A sokat hallott angol szavakat is jól ismerjük: *employability, mobility, flexibility.* Nem kell azonban sokat magyarázkodni, ha arra gondolunk, hogy azok a fiatalok, akiket ma a hitoktatásban tanítunk, vagy a keresztény fenntartású intézményekben nevelünk, ezekkel a szavakkal mint az életük igazi valóságával találkozunk abban a pillanatban, amikor el akarnak helyezkedni, pályát és önálló életet szeretnének kezdeni. Az lesz a kérdés: piacképesek lesznek-e a személyes életükben, pályájukon? Ahogyan már ma is történik, mindezt a többség azonnal európai kapcsolódásban éli meg. Az igazi kérdés az, felkészültek lesznek-e minden értelemben ahhoz, hogy személyes életükben meg tudjanak küzdeni a pályára találás és az életvezetés komplex kérdéseivel.

Nem véletlen, hogy ezekben az években az Európai Unió és az Európai Parlament egyaránt fő kérdésként kezeli az oktatást – beleértve a vallások oktatását is! Az pedig a keresztény pedagógiával elméleti, egyházvezetői vagy éppen politikai szinten foglalkozók közös felelőssége, hogy mit képes átadni a keresztény értékekből és életgyakorlatból a mai felelős felnőtt nemzedék a fiatalabbaknak.

A konferencia témaválasztása önmagában is jelzi, hogy nem életidegen, hanem nagyon is az emberi élet középpontját érintő kérdés a hitre nevelés munkája. Fontos és sürgető kérdés, hogy miként járulunk hozzá a jövő európai életéhez a hit-

oktatás minőségével és tartalmával. Országoként nagy az eltérés a hitoktatás gyakorlatában, de az közös felelősség, hogy erkölcsi megújulásról, szolidaritásról vagy toleranciáról nem csupán beszélni kell ma az oktatásban, hanem cselekedni és aktív módon megélni tanároknak és diákoknak egyaránt a jövő érdekében.

Ebben az értelemben fontos kérdés az a vallásoktatás számára – akár semleges, akár felekezeti formában valósul meg –, hogy lehetőséget adjon arra, hogy benne tapasztalati és élményszinten is megélhetők legyenek az alapvető keresztény és általános emberi értékek. Ne elméleti, teoretikus messzeségben, hanem életgyakorlatban és az iskolai közösség mindennapjaiban is. Ha nem tudunk ebbe az irányba fejlődni, akkor a tanulók egyre többször csak kényszerű „plusz tehernek” érzik, vagy jobb esetben az „elviselhető, kibírható” tantárgyak kategóriájába sorolják a hittanórát.

A konferencia előadói olyan szakemberek voltak, akik az európai összefüggéseket nagyon mélyen ismerik, és nemzetközi kutatási projekteket vezetnek. Valamennyien hangsúlyozták, hogy nagyobb odaadással és bátrabb pedagógiai újításokkal kellene élnünk annak érdekében, hogy a hittan ne a múlt idő tantárgya legyen, hanem a jelené és a jövőé.

Az első előadásban a konferencia Európa-szerte jól ismert fő szervezője, *Peter Schreiner*, a müncheni Comenius Intézet főmunkatársa tekintette át az európai hitoktatás oktatáspolitikai hátterét és helyzetét. Kiemelte, hogy veszélyes lenne, ha az oktatást minden szempontból csak a gazdasági, piaci vagy éppen az aktuális politikai érdekek határoznák meg Európában, az emberi élet alapkérdései, az emberi lélek igényei pedig kimaradnának az irányadó szempontok közül.

Ezt a gondolatmenetet folytatta *Berend Kamphuis* holland előadó, aki az ismeret és a tudás fogalmi tisztázását adta, nagy szakmai megalapozottsággal. Elemezte a mai értelemben vett intézményesített tudásátadás mintegy százhatvan éves útját, és kiemelte: nem a tanár utánzása, imitációja a cél, hanem az, hogy a tanuló önállóan átlássa és feldolgozza a fő témákat. A vallásoktatás igazi célja is az, hogy orientációt adjon a tanulóknak, hogy el tudjanak igazodni a vallások és erkölcsi kérdések világában. Érdekesen elemezte a bibliai „nagy tanítók” pedagógiáját is, akik állandó mozgásban voltak, és egyéniségekként előre vezették a „tanulóikat”, értékátadást gyakoroltak, és gyakorlati bölcsességet oktattak.

Az oktatás ma Európában nem lehet individuális projektként eredményes, hanem egyértelműen közösségi, társadalmi összefüggésben kell megvalósulnia, beleértve a hitokta-

tást is. *Wolfgang Weisse* hamburgi professzor egy nyolc európai országra kiterjedő, több éve futó kutatási projektet (REDCo) mutatott be, amelyben a vallások egymáshoz való viszonyát és a vallásokkal kapcsolatos mai hozzáállást kutatták több mint nyolcezer mintán. Érdekes eredményeikből izelítőként itt csak annyit, hogy míg a felnőttek elválasztó tényezőnek ítélik meg a vallást, a tizenégy–tizenhat évesek már egyáltalán nem.

A megkérdezettek nagy többsége azt nyilatkozta, hogy a különböző világvallások tagjai ma képesek a harmonikus egymás mellett élésre. Fontosnak tartották, hogy a vallástanításban érvényesüljön az igazság kritikusi megismerésének igénye, a dialógus gyakorlata, a másik ember hitének korrekt bemutatása, valamint az egymásra figyelés és egymás meghallgatásának gyakorlata. Ez a kutatás alátámasztotta, hogy Európában ma is nagyon magas a százalékos aránya azoknak, akikben megvan a vallások és tanításaik megismerésének igénye. Jó lenne ezt komolyabban venni magyar viszonyaink között is. Kritikaként foghatjuk fel azt, hogy a hitoktatás eredményeire kérdezve a tanulók nagy többsége az utolsó helyen említette azt, hogy a hittan segít önmagunk megismerésében, az önmagunkon való eligazodásban.

Kifejezetten izgalmas volt a drezdai műszaki egyetem pszichológus-professzorának, *Franz Schott*nak az előadása és benne egy mondat, mely szerint „az Istenben való bizalom” is mérhető. Az előadás egyébként az oktatás kimeneti méréséről szolt általános értelemben. Azt a nagyon izgalmas kérdést járta körül, hogyan mérhető az oktatás végeredménye. Hova vezethet az a sok mérés, amelyet kötelezően és egyre gyakrabban végrehajtanak Európában? Mire jók, és hitelesek-e ezek a mérések? Egy biztos: a sokunk által nem szeretett minőségbiztosítást még a hitoktatás területén sem tudjuk kikerülni vagy nélkülözni.

Külön szívfolt volt az a kerekasztal-beszélgetés, amelyben grúz, bolgár, orosz, litván, román, ukrán és magyar résztvevők mutatták be a saját országuk hitoktatását. Az itt megszólaló magyar képviselő, *Urbán Ágnes*, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium tanára személyes hangon és meggyőző erővel mutatta be egy magyar egyházi iskola értékeit és küldetését. Utalt arra is, hogy milyen sokat jelent az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folytatott pedagógus-továbbképzés az egyházi iskolákban tanító pedagógusok számára. Kifejtette, hogy a vallástanítás nemcsak a hittanárak privilégiuma, hanem egy egyházi iskolában minden szaktanár átadhatja az értékeket a maga sajátos eszközeivel. Az külön öröm volt, hogy az egyik reggeli áhítaton, amelyet a rendezők elképzelése szerint „protestáns hagyomány szerint” tartottak, mi ketten olvastuk az angol nyelvű liturgiát *Szabóné Mátra Marianna* igehirdetéséhez.

Prága sokszínűsége, a huszita értékek gazdagsága és a turistákkal teli belvárosi forgatag soknyelvű valósága egyaránt hirdette a konferencia résztvevőinek, hogy szélesebb horizonton és bátrabb kitekintéssel, egymásra nagy figyelemmel tekintve van igazán megújulása és jövője a hitoktatásnak Európában.

■ SZABÓ LAJOS

HETI ÚTRAVALÓ

„Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Lk 19,10)

Szentháromság ünnepe után a harmadik héten az *Útmutató* reggeli és heti igéiben Isten bűnösöket hív, hogy megmentse őket. „Jó és igaz az Úr: útbaigazítja a vétkezőket.” (Zsolt 25,8; LK) Kérheti népe: „A te Szentlelked vezessen helyes úton!” (GyLK 774) *Luther* szerint ez Krisztus tiszte: megtartani az elveszettet, „hogy jövetelemmel és halállommal megmentsem az elveszettet, és megszabadítsam azokat, akik törvény, ítélet és kárhozattal roskadoznak”. Jézus az elveszett juh és dragma után két elveszett fiúról is szolt példázatában. Ám mi, eltékozolva örökségünket, ne zárjuk ki magunkat az örök élet ünnepe lakomájából! Tekintsünk Pál életére, mely Isten irgalmas és könyörülő szeretetének példája, s vele együtt valljuk: „Igaz az a beszéd és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok” (1Tim 1,15) Dicsősüik ezért örökkévaló Istenünket! Jézus ma is úgy hívja el tanítványait, mint a vámszedő Lévit: „Kövess engem!” Indoka ez: „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket megtérésre.” (Lk 5,27-32) Mózes így könyörög az aranyborjút imádó népéért: „Ó, jaj! Igen nagy vétkeket követett el ez a nép, mert aranyból csinált istent magának. Mégis, bocsásd meg vétkeiket!” (2Móz 32,31-32) És ebben is Jézus előképe (lásd Lk 23,34) lett. Az Atyával egyenlőgyű Fiú testi-lelki gyógyulást ajándékozott szombaton a Betesda tavánál, gyógyvíz nélkül, élő igéje által, egy harmincnégy éve felebaráthiányban is szenvedő embernek: „Kelj fel, vedd az ágyadat és járj!” Még erre figyelmeztette a templomban: „Íme, meggyógyultál, többé ne vétezz, hogy valami rosszabb ne történjék veled.” (Jn 5,8-14) Nemcsak Péter (lásd Mt 16,19) kapta meg a kulcsok hatalmát, de az újszövetségi gyülekezet is. „Bizony, mondom néktek: amit megkötök a földön, kötévesz a mennyben is, amit pedig feloldok a földön, oldva lesz a mennyben is.” (Mt 18,18) Urunk jelen van a Krisztusban hívők legkisebb közösségében is, és az akaratával egyező kéréseinket megadja mennyei Atyánk. Júdás nem Jézusnak vallotta meg bűnét: „Vétkeztem, mert ártatlan vért árultam el.” Emberek pedig nem ment(h)ették meg: „Mi közünk hozzá? A te dolgod.” (Mt 27,4) Aki- ket megmenthetett az Emberfia, azoknak ez a boldog reménysége: „Nincs tehát most már semmiféle kárhozattó ítélet azok ellen, akik a Krisztus Jézusban vannak, mivel az élet Lelkének törvénye megszabadított téged Krisztus Jézusban a bűn és a halál törvényétől.” (Róm 8,1-2) És hittel hirdet(het)ik: „Minde-nem vagy, Jézusom, / Bűnös szívem menedéke! (...) / Áldott Megváltóm let-tél, / Boldog, aki benned él!” (EÉ 392,2) Mindörökké!

■ GARAI ANDRÁS

A június 25-ei beiktatását követő ünnepi közgyűlésen családja verssel köszöntötte Szemerei Jánost, a *Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület új lelkesi vezetőjét.* A püspök testvére, Szemerei Gábor által írt költeményt Szemerei Janka mondta el. Az alábbiakban – közkívánatra – álljon itt az unokahúg tolmácsolásában elhangzott lírai köszöntés.

Szentenciaesszenciák

*Főtisztelendő úr lettél?! – Ne hidd el!
Nem célban vagy, munkád most kezdődik el.
Bizalmával tisztelt meg sok-sok ember,
Szinte tökéletességre kötelez.
Nemes Hivatásban Istennel felezz!*

*Vajon mit vár Tőled sok gyülekezet?
Friss levegőt, oxigénben dús szelet.
Minden lélek eleped az életért!
Szentlelek is oxigéntől fog tüzet,
Gyulladjon hát egyre több gyülekezet!*

*S vajon mit vár Tőled teremő Atyád?
Ne csak szólamokat daloljon a szád!
Szólaljon általad is az Ő szava!
Ne mondj mást, hiába ölne világ!
Nyíljon egyházunk, mint szép tarka virág!*

*Ha görbül a roskadásig telt asztal,
Jó benyomás gomrodnak! De vigasztal?? –
Hogy gyülekezetekben minden jól megy?!...
Görbe tükör! – soha meg ne tévesszen!
Görbe hátú néni szava se vesszen!!!!*

*Érezd meg keserű harangszókat.
Dorgáld híveken hatalmaskodókat!
Legyél kemény! – De szelíd is, mint András.
Piramis jelkép, ha helyrebillenne,
Minden a hitetlen hívőkért lenne.*

*Ha megsimogatod aranykeresztet,
Ha a büszkeség kikezdené lelked,
Felmelegszik kezdetől a rideg fém.
Azonnal mérleget – lelked így lehűl!
Az első szeretet fűtsön ott belül!*

*Jól használd a drága időt, mely szalad.
Legyen egyre súlyosabb minden szavad!
Ember szóljon bennük, sohasem a rang!
S ha elkoptatod belső szobád ajtaját,
Mennyei Atyánk minden nap úgy ölel,
– Mint kedves, hű szolgáját!*

PALACKPOSTA

Lépést tartani Istennel

Huszonöt évvel ezelőtt táborozni mentünk a Zemplébe. Hárman alkottuk az előtábor. Mi néhány nappal előbb mentünk, hogy előkészítsük a terepet. Ketten gimnazisták voltunk; aki vezetett, nálunk tíz évvel idősebb fiú. Nem rögtön a helyszínre utaztunk, a Zemplén másik oldalán szálltunk le a vonatról. Hátunkon a tíznapi felszereléssel, teljes napi gyaloglással értük el este a táborhelyet. Vezetőnk nagy kiránduló volt, erős tempót diktált, és mi semmiképpen sem akartunk szégyenben maradni és lemaradni. Számoltuk, hogy hány lépés a távolság tőle, és ha nőtt, teljes erőfeszítéssel próbáltuk behozni. Lépést akartunk tartani vele.

Nagy formátumú emberekkel – akik mindig több lépéssel előrébb látnak, új elképzeléseik vannak – olykor nehéz lépést tartani. India felszabadításának több évtizedes harcában Gandhi munkatársai például sokszor széttárták a kezüket. Nem értették őt, hogy miért vonul vissza böjtölni, miért fontosabb neki a kecskefejes az események sűrűjében, a felfegyverzett tömeget miért csillapítja le, amikor érzik az erejüket – máskor pedig fegyvertelenül, a túlerővel szemben közli, hogy a helyzet urai mi vagyunk.

Jézussal is nehéz lehetett lépést tartani a tanítványainak. Megkeresztelkedik Keresztelő Jánosnál, aki sáskát evett. Utána egy menyegzőben együtt vigadozik, eszik és iszik a násznépkel. Megegyik a szíve a sokaságon, mert nincs mit enniük. Múgy megengedi, hogy drága olajjal megkenjék; „szegények mindig lesznek közöttetek” – mondja. Szelidséget hirdet, máskor felborogatja a kufárok asztalait. Jön-megy, tanít, gyorogyt, vitatkozik, máskor visszavonul, és egész éjjel vagy egész nap imádkozik.

Bonhoeffer német teológusnak (akit Hitler a második világháború befejezése előtti napok-

ban végeztetett ki) van egy írása *Lépést tartani Istennel* címmel. Ebben írja: „...ha egy férfi felesége karjai között a túlvilág után vágyakozik, enyhén szólva ízléstelenség, semmiképpen sem Isten akarata. Istent abban kell megtalálnunk és szeretnünk, amit éppen ad. Ha úgy tesz Istennek, hogy lenyűgöző földi szerencsében részesít, akkor ne legyünk kegyesebbek Istennél... Nem hiányoznak azonban majd olyan órák, amelyekben arra emlékeztetünk, hogy minden földi még csak ideiglenes, és jó, ha szívünkben az örökkévalóság gondolatát forgatjuk. Mindennek megvan a maga ideje, s az a fő, hogy Istennel lépést tartsunk...”

Nehéz vele lépést tartani. Olykor széttárjuk a kezünket, mert nem értjük, mi miért történik, és mi a szándéka velünk, olykor meg lemaradunk tőle. De hozzá tartozunk, vele van dolgunk a vigasságban, a munkában, a szerelemben, a szenvedésben, mindig!

■ KÉZDY PÉTER

Névjegy: Kézdy Péter

Negyvenkét éves vagyok, tizenegy éve lelkész. Öt évig a Fásorban szolgáltam, hatodik éve Piliscsabán. A fásori évek alatt hittant tanítottam a Budapest-Fásori

Evangelikus Gimnáziumban és tíz éven át a Sylvester János Protestáns Gimnáziumban. Piliscsabán egyetemi lelkész vagyok a Pázmány Péter Katolikus Egyetem piliscsabai bölcsészkarán, de nagobbbrészt gyerekekkel foglalkozom, mert kétszáz fős gyülekezetünk fele gyermek. Feleséggel másfél éves kislányunkat neveljük.

OSZTOZÓ

Via crucis és versműhely a völgyben

Elsőként talán azt mondanád: az Isten háta mögött... Hét falu valahol a Balaton-felvidéken, ahol hétköznapokon legfeljebb néhány Volán-járat jelenti a forgalmat. Július végén azonban igazi kulturális központtá alakul Kapolcs, Öcs, Vigántpetend, Pula, Monostorapáti, Taliándörögd és Nagyvázsöny. A Művészetek Völgye programsorozat eseményei ezúttal július

ma ezt az ősi szabálygyűjteményt. Az *Isten a szekéren* című programban – ugyanitt – budapesti teológusok és ifisek hetvenhét novella közül sorsolnak ki egyet-egyet, és ezt olvasásuk fel azoknak, akik felférnek a valódi szekérre. A templomkert lesz a helyszíne július 24-én az evangelikus *Szemerei* család koncertjének is – *Az idő középpontja* címmel –, 24-én

lom kórusa a *Via crucis*t szólaltatja meg. A bariton szólistára, vegyes karra és orgonára írt mű tizenegy állomáson keresztül mutatja be a nagypénteki eseményeket. A *Via crucis* július 24-én a vigántpetendi katolikus templomban *Kaposi Gergely* vezényli. Július 30-án pedig az *Új Liszt Ferenc Kamarakórus* lép a völgylakók elé, amikor *Johann Sebastian Bach* és *Liszt Ferenc* művei mellett megszólal evangelikus zeneszerzőnk, *Szokolay Sándor Cantata Domino* című műve is.

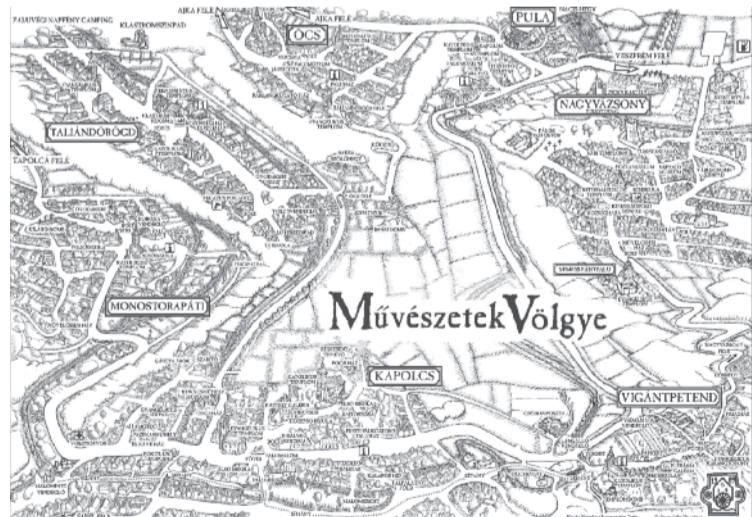
Az evangelikus egyházhoz szintén sok szállal kötődő *Kalács* együttes idén saját minifesztivált „működtet” Kapolcsra. Ráadásul olyan ismert vendégeket hívnak udvarukba, mint *Salóki Ági*, *Gryllus Dorka*, *Ferenczi György*, *Lovasi András*, a *Szélkiáltó* együttes. *Lackfi János* költő ugyanitt versműhelyt vezet, ebben segítségére

lesz – mások mellett – *Csukás István* és *Kányádi Sándor* is.

Porold hát le a sátradat, és barátaiddal vagy családoddal együtt üssél tábor a Művészetek Völgyében! További infók a fesztivál honlapján:

www.muveszetekvolgye.hu.

■ JENŐ

22. és 31. között várnak. A szervezők pedig gondoskodnak arról, hogy ne érezd magad az Isten háta mögött. Sőt!

A fesztivál ideje alatt a taliándörögdi kálvinista templom kertjében a *Tízparancsolatra* épülő interaktív séta segít végiggondolni, hogyan éljük meg

és 26-án pedig *Dull Krisztinának*, a Károli Gáspár Református Egyetem Egyházművészeti Intézete munkatársának vezetésével mélyedhetnek el a résztvevők az Isten-ember kapcsolat titkában.

A Liszt-év apropóján a Wekerle-telepi Szent József-temp-

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Több mint „Love me”, avagy életet fordíthat a koncert

Beszélgetés DJ Gospellel

► Nyár van, nyár – és sok fiatal (zenei) fesztiválról (zenei) fesztiválra jár. De mit is hallgat(unk) a nagyszínpad előtt csápolva, szalonnasütés közben vagy épp a diákunka lassan tovatűnő perceiben? Mivel az internetnek köszönhetően szinte bármilyen zene percek alatt megszerezhető, döntően ugyanazt, mint más országok fiataljai. Leginkább a pop, a dance, a drum 'n' bass, a modern elektronikus zene vagy akár a rap különféle válfajait, ritkábban/kevesebben keményebb rockot, (pop)punkot, screamo, hardcore-t. Újra divatba jöttek a retró felvételek, népszerűek a modern underground, alternatív zenekarok, még tartják magukat a világszenei és fúziós zenék, és elégedél a dzsessz is... Hogy ebből a szerzteágazó zenei kínálatból mégis kit-mit érdemes választanunk, arról *Bíró Zsolt*, alias *DJ Gospel*, a *Gospel Café* című rádióműsor egyik (református) műsorvezetőjét kérdeztük.

– Hogy kit ajánlanék? Nem szívesen mondanék konkrét neveket. Inkább úgy fogalmaznék, hogy én az értéket hordozó zenét ajánlom fogyasztásra. Azt tanácsolom, válasszunk olyan zenéket, amelyek nem lezsidbasztanak, hanem elvárásznak, akár a dallamvilágukkal vagy a mondanivalójukkal, akár a művészek ének- vagy hangszertudásával. Legyen mindenki a saját maga DJ-je, és állítson össze egy-egy olyan igényes szettet, amire ő maga is büszke lenne, ha másoknak le kellene játszania, olyat, amit ő maga is szívesen hallgat, anélkül hogy ráunna, akár órákig egyfolytában. Ez nem kis munka, de miért hallgassuk az amerikai ütemgyarak lélektelen sablonjait?! Ennél többet érdemlünk!

– *Te milyen szempontok alapján válogatsz?*

– A dallam tekintetében engem mindig az fog meg, ami esetleg elsőre fel sem tűnt, második hallgatáskor viszont azt érzem, ismerős valahonnan, nagyon tetszik, és harmadszor is meg akarom hallgatni. A legkedvesebb zeném mind ilyenek. Ami elsőre könnyen be-mászik a fülembe, az gyakran ugyanolyan hamar el is illan onnan. Én a kissé bonyolultabb, játékos dallamokat szeretem, de kedvelem a szárnyalósabb, katarikus élményig felpörgő dinamikus dallamvezetést is, a monotonitást viszont kevésbé.

A szöveg esetében inkább azt keresem, ami érték, ami épít, ami mélyebb dolgokra reflektál, ami több mint a „Love me” ezerszer lerágott gumicsontja... De szeretem a játékos szövegeket is. Ebből a szempontból az underground-alternatív vonal a kedvencem. Sajnálatos viszont, hogy a vulgáris szavak használata szinte kötelező sablon a szövegírók kezében. Van eset, amikor tudom tolerálni, de hogy egy lemez összes számába kötelező lenne beleírni, azt nemigen tudom elfogadni.

– *Hol keressük a keresztény hátterű, szellemiségű alkotókat és előadókat?*

– Mindig oda lyukadunk ki, hogy van-e keresztény könnyűzene, és ha igen, hogyan határozható meg... *Kelemen Gáborral* és a *Gospel Café* stábjával már évek óta azért harcolunk, hogy kimondjuk és elfogadjassuk: nem szerkeszthető

meg ez a kategória. Mi zenéről, könnyűzenéről beszélünk és zenészekről, előadókról, akik történetesen keresztények. A feldolgozott témák és a dalok megszólaltatásának körülmé-

FOTÓ: DANYINE SÁNTHA KRISZTINA

nyei alapján persze beszélhetünk egyfajta csoportosításról.

De hogy a „hol keressük” kérdésre válaszoljak: sajnos a válság és az illegális letöltések egyre növekvő száma a keresztény alkotókat jobban megviselte, mint társaikat. Amúgy is jóval kevesebb CD-t adnak el – lemezenként átlagosan hétszáz és kétezer közötti a példányszám –, de a letöltések miatt elfogytak a tartalékaik, amelyekből újabb kiadványokat finanszírozhatnának.

A meglévő CD-k a keresztény könyvesboltokban kaphatók. Stílusban széles a paletta. Lemezhez persze a népszerűbb stílusok jutnak jobban, és fellelhető egy-egy rock-, funky-album is. De például egy keresztény háttérű hardcore zenekar, mert ilyen is van, legfeljebb egy demó (bemutató) lemez juthat el...

– *Mit hallgassunk, ha bulizni akarunk, és mit, ha bizonyosságtételre vágyunk? Mi való a templomba, és mi a kerti mulatságra, házibuliba?*

– Partira a bulizós zene való, alkalomhoz illőek a szórakoztató, könnyed felvételek. Én azért minden bulira vinnék egy-egy klassz, elgondolkodtató britpopdalt is. Aki akar, táncolhat rá, de aki netán szomorúan gubbaszt a sarokban, az is kaphat valami értéket, esetleg

gondolatot, megoldást a szövegben keresztül.

Egy komoly tartalmú istenes zene, ami Urunkat dicséri, vagy hozzá szálló imaként szolgál, már nem minden esetben tud kikerülni a templom falai közül. Vannak azért olyan barátaim, akik például munkába menet az autóban ilyen zenét hallgatnak, és újult erővel kezdenek neki a napnak.

Az is előfordul manapság, hogy egy-egy popzenekar koncert keretében ad elő keresztény tartalmú dicsőítő vagy evangélizáló dalokat. Sokan elvetik ezt a közlési módot, de azt látni kell, hogy a mai fiatalok nyelve, egyik kifejezési módja a zene. Nem egy ismerősöm van, aki ilyen koncerten gondolkodott el komolyabban az élet értelmén, és fordult el addigi életétől. Mert egy ilyen koncerten

jó látni, hogy lerészegedés nélkül is lehet jól szórakozni, netvetni, viccelődni, énekelni, táncolni vagy éppen életbevágó kérdésekről beszélgetni.

Tehát az istentiszteletre készült zenéket én nem nagyon vinném ki a templom falain kívülre, csak ha kifejezetten evangélizálni szeretnék, és az igehirdetés üzenetét szeretném tovább erősíteni a zenével. Ám egy-egy ütemes, kifejezetten koncertterembe készült dicsőítés igenis megjelenhet a világi színpadokon, és hívhat önfelelt éneklésre, akár bebocsátást kérhet egy ifjúsági konferenciára is. Egy alternatív produkció pedig értékes kelléke lehet egy esti teraszos beszélgetésnek is, vagy más dimenziókba emelheti gondolatainkat, amikor este fáradtan a karosszékbe roskadunk. Mert higgyük el, azért írták, hogy arról gondolkodjunk általuk, aki nélkül nem is létezhetnének ezen a földön.

■ V. J.

A *Gospel Café* (www.gospelcafe.hu) című műsort minden csütörtökön 18 órától a *Civil Rádió* (FM 98 MHz) sugározza élőben, az *Európa Rádió*, a *Golgota Rádió* és az *Eleven Rádió* pedig felvételeiről közvetíti. *Bíró Zsolt* szívesen fogadja hozzájárulásaitokat a *gospel@postafiook.hu* e-mail címen.

Erődtemplomi kincskeresés

Testvérközösség tagjaként Erdélyben és Magyarországon

► Az ifjúkor kincskeresési lázából – kutatni padlásokon, elhagyatott várakban vagy romok között – felnőttként sem gyógyul ki mindenki. És valóban: kinek a fantáziáját ne mozgatnák meg elrejtett kincsek, lovagkori szerződések, a múlt feltárásának lehetőségei... S hogy merre induljunk? Az a nyolcvanéves múltira visszatérő testvérközösség képviselői számára éppenséggel Erdélyben nem lehetett kérdés: a tornyok irányába!

2011. május 13., péntek. Az Erdélyi Evangélikus Akadémia kisbuszával Nagyszebenből Segesvár felé tartunk. A hatfős csapat tagjai Ausztriából és Magyarországról verbuválódtak. Lelkész-professzor, katona, diakónus lelkész, nyelvtanár, papnékantor és e sorok írója. Johannes Halmen segesvári esperes meghívására tekintjük meg szolgálati területét itt, az ősi szász erődtemplomok világában.

Az esperesség korábbi nyolcvan gyülekezetéből húsz teljesen megszűnt, s a hatalmas szórványban ma

Erked erődtemploma

1922-től sok-sok együtt gondolkodás, imádkozás vezetett az evangélikus férfiközösség 1931. évi marburgi megalakulásáig. Jelentős állomás volt ezen az úton az a Berneuchenben (ma lengyel területen fekvő pomerániai falu – a szerk.) 1925-ben szervezett konferencia, amelyen mintegy hetvenen vettek részt: teológiai professzorok, lelkészek és a legkülönbözőbb területeken dolgozó egyháztagok, presbiterek. A konferencia megállapításai – *Das Berneuchener Buch* címmel – könyv alakban is megjelentek.

***

A testvérközösség (a továbbiakban: EMB) alapító okirata sok kérdésben támaszkodik a berneucheni konferencia felismeréseire.

A húsz alapító közül, akik mindannyian valamilyen egyházi tisztséget viseltek, két lelkész lehet ismeretesebb hazánkban is: *Wilhelm Stählin*, a későbbi oldenburgi püspök, valamint *Karl Bernhard Ritter*, akinek *A lelképásztor imádsága* című könyve két kiadásban is megjelent magyarul.

Az EMB célkitűzéseinek támogatására 1932-ben alakult meg az úgynevezett *Berneucheni Szolgálat (BD)*. A kettő kapcsolatáról így olvashatunk az ötvenéves fennállás alkalmából megjelent ünnepi kiadványban: „Az EMB az egyház megújulását és egységét szolgálja liturgikus, teológiai és ökumenikus munkájával, a BD olyan férfiakat és nőket gyűjt egybe, akik ezt a munkát igénylik, saját életükben kiteljesítik, és szélesebb kör számára is gyümölcsöztetik.”

Ma a Németországi Protestáns Egyház (EKD) honlapján harmincöt (!) szerzetesi, rendi közösség található. Az EMB nincs köztük, bár nevében összecseng azokkal. Van szabályzata (Regel) a mindennapi és közösségi élet, a lelki életvezetés számára. A rend betartása náluk azonban csupán eszköz a magasabb cél, Krisztus egyházának szolgálatára. Így az EMB jobbára „csak” családban élő férfiak lelki közössége, akik a lakóhelyük szerinti egyházközösségükben végzik tevékenységüket. (Bővebben – németül – itt: www.michaelsbruderschaft.de.)

1958 óta a kirchbergi kolostor a központi lelkigyakorlatos ház. Aki ide betér, csenddel, imaalkalmakkal, igé-

re épülő meditációs gyakorlatokkal, az EMB gazdag könyvtárával találkozhat. És persze EMB-testvérekkel is (www.klosterkirchberg.de).

A testvérközösséghez tartozók száma a második világháborúig jelentősen gyarapodott, elérte a hét-száz főt. (Jelenleg nagyjából ugyanennyien tartoznak a közösség eredeti ágához.)

***

Az első erdélyi – *Konrad Möckel* brassói lelkész – 1937-ben nyert felvételt. Életéből izgalmas történetek tárulhatnak elénk: *Hans Bernd von Haefen* barátjaként kapcsolatba hozható a Hitler-ellenes merénnyel. (H. B. v. Haefen Németország kulturális attaséja volt Bukarestben, később pedig a Kreisaui Kör titkos külpolitikai szakértőjeként az ellenállásban tevékenykedett; a Hitler-ellenes összeesküvés egyik kivégzettje, akitől tíz évvel ezelőtt elneveztek az Erdélyi Evangélikus Akadémiát. Haefen csak titokban lehetett tagja az EMB-nek, ám a szálak tőle sokfelé ágaznak: *Bonhoeffer* végig jó barátja volt – mindkettőjükét *Martin Niemöller* konfirmálta –; testvére, *Werner* pedig a Hitlernek szánt bombát elhelyező *Staufenberg* gróf szárnysegédje volt.)

Érdekeség, hogy Erdélyben az EMB tagjai kizárólag lelkészek voltak. Bár 1946 után csak titokban találko-

hattak, Möckelt 1957-ben éppen az EMB-vel való kapcsolattartás ürügyén ítélték huszonöt év börtönre. (Két év után szabadult, majd elhagyta az országot.)

Fél évszázadnak kellett eltelnie ahhoz, hogy újra erdélyi testvér nyerjen felvételt a közösségbe. Május 14-én Nagyszebenben, az akadémia szomszédságában lévő hét évszázados templomban segesvári vendéglátónk, Johannes Halmen kaptam meg fogadalmotétele után a közösség jelképeit: a keresztet, vállára a „lovagi” köpenyt és az alapszabály (Urkunde) egy példányát.

***

Magyarok sokáig nem tartoztak az EMB-hez, ami érthető is, hiszen a közösség lényegében ma is német nyelvterületeken működik. (Érdekeséggel azonban megjegyzendő, hogy *Leopold Achberger* grazi szuperintendens személyében már 1936-tól volt az EMB-nek egy magyarul is anyanyelvi szinten beszélő tagja.) *Csonka Albert* volt az első magyar,

akinek figyelmét felkeltette az EMB. Ő teológus korától a liturgia és az egyházi belsőépítészlet iránt érdeklődött. Ennek révén ismerkedett meg egy evangélikus építészprofesszorral, *Gerhard Langmaackkal*, aki történetesen az EMB egyik alapító tagja volt. Hogy a keleti blokk országaiból mennyire nem volt problémamentes kapcsolatban állni „nyugatiakkal” az ötvenes-hatvanas években, azt Möckel lelkész bebörtönzése is példázza. Külön izgalmas így a Csonka Albert 1966-os felvételéhez vezető út, biztosan bőven késztült róla besúgó jelentés. (Csonka Albert testvér tudományos igényességgel gyűjtött könyvtári hagyatékát a hit-tudományi egyetem gondozza.)

A második magyar EMB-testvér felvétele már enyhülő viszonyok között történt. *Pór János* székesfehérvári némettanár a napszaki imádságok zoltáros lelkületét keresve bukkan rá a közösségre: 1986-ban nyert felvételt, és haláláig igen aktív tag maradt. Ő magyarul is használta az EMB – breviáriumhoz hasonló – imakönyvét, saját fordításában.

Johannes Halmen (jobbra) fogadalmotétele dr. Ernst Hofhansel (a kép bal szélén) előtt

már csak hat lelkész szolgál. A korábban virágzó szász falvak házaiba többnyire romok költöztek. Az egyik kis faluban háromszázból három szász lakos maradt. Az omladozó várfallal körbevett templomban mégis fiatalok lelkes csoportja vesz részt az istentiszteleten...

Íme az Isten házában tetten ért titok romantikus története: egy fiatal drezdai lány, járva a szász vártemplomokat, betéved a falu parókiájára. Egy ottfelejtett hintáló gyermekkori emlékeket ébreszt benne. Szeretné megkapni. Az alku mesés: öt évig szolgáltsz érte, és a tiéd. S most itt egy élő ifjúsági közösség.

A kolostori imádkozó helynek tekintett templomot és a parókiát szeretettel gondozzák a fiatalok. Mint ahogy Nagyszebenben az akadémia is háromnyelvű, a fiatalokból is három nyelven – németül, románul és magyarul – ömlik a kedves szó, a kérdés és a beszámoló. Türelem és szeretet árad belőlük. Az ölelés is egyaránt kijár romának, romának, szásznak, magyaroknak. Öröm hallani a *Közös Élet* néven szerveződött ifjak célkitűzéseit, az egymást segítő, bátorító akaratot, amely az Istenbe vetett bizalomban gyökerezik.

Mi, akik egy nyolcvanéves közösség tagjaként érkezünk ide, nem feledhetjük, hogy az *Evangelische Michaelsbruderschaft* (Evangélikus Mihály-testvérközösség) is ifjúsági mozgalomként indult német nyelvterületen. Az alapítók kirándultak, énekeltek, együtt imádkoztak, és – az első világháború utáni helyzetben – közösen keresték az egyház megújulásának útját is.

Balra Johannes Halmen segesvári esperes mint a Mihály-testvérközösség legújabb tagja

E sorok írója már a két magyar EMB-testvéren keresztül ismerhette meg a közösség értékeit, s nyerhette felvételt – harmadik magyarként – 1996-ban.

Kincskeresés az erődvárak omladozó látványfalai között... Nagyszerű dolog rálelni eleink hitéletének máig ható példáira, arra az oda-szántságra, amellyel ők az egyházat építették. Érdemes kutatni, napfényre hozni kincseinket s így bátorítani egymást, gazdagítani, építeni az anyaszentegyházat.

■ PINTÉR MIHÁLY lelkész

Nagydisznód erődtemploma

Nagy háború Lébényből

Egy napló minden bejegyzése pontos dátummal kezdődik. Mégis az a meggyőződésem, hogy ha valaki *Németh Károly* evangélikus lelkész naplójába belelapoz, akkor szemmagasságba kerül a történelem. Volt lelkészének 1914 és 1920 közötti naplóját *Ferenczi Zoltán* szerkesztésében jelentette meg a lébényi evangélikus gyülekezet.

A bejegyzésekből és a szerkesztő jegyzeteiből az események köztörténeti íve is követhető, mégis első-sorban személyes látásmódot közvetít a kötet: azt, hogyan élte meg egy evangélikus lelkész és egy gyülekezet az első világháborút.

Lelkipásztoroknak és gyülekezeti tagoknak is megrendítő lehet azzal szembesülni, hogyan segítette Németh Károly híveit ezerféle ügyes-bajos dolguk elintézésében. Mennyit utazott, kiléncelt azért, hogy a frontra vitt tanított, orvost napokon belül hazaküldjék, a sebesültek hazakerülhessenek családjukhoz. Kinyomozta a fogságba esettek tartózkodási helyét, és folyamatosan levelezett velük. A harcra került lébényi evangélikusoknak *Szülföld* címen házilag sokszorosított újságot szerkesztett. De nem csak gyülekezete iránt érzett felelősséget. A Lébénybe vezényelt református katonáknak a református püspöki hivataltól református imakönyvet kért, az orosz hadifoglyoknak orosz nyelvű Bibliát szerzett. Sok bejegyzésből követhető, hogyan jelentek a háború hétköznapi hatásai.

A háborús idő után a következő két év is bekerült még az összeállításba. Alulnézetből, a formálódó trianoni határhoz közeli község lakóinak szemszögéből követhetjük végig a gyors politikai változásokat, a bizonytalanságot, rémhíreket.

A kötetben szerepel *Ferenczi Zoltán* összefoglalása *Németh Károly* életéről és munkásságáról. Különleges lelkészi életútval szembeesít: bölcsészeti tanulmányok, gimnáziumi tanárság, két év az Egyesült Államokban – a New Brunswick-i magyar gyülekezet lelkésze volt. Negyvenkét évig szolgált Lébényben, három évtizeden át a Győri (később Győr-Soproni) Egyházmegye esperese is volt. Az életrajzi összefoglaló külön erénye *Németh Károly Harangszóiban* megjelent írásainak jegyzéke.

Végül a könyv utolsó tizenkét oldalán *Koháry Ferenc* lelkész írása olvasható a lébényi gyülekezet történetéről, amely tartalmazza a lelkészek és felügyelők nevét, lélekszámadatokat és a jelenlegi presbitérium névsorát.

Lébény az első világháborúban – Németh Károly evangélikus lelkész naplója alapján. A Lébényi Evangélikus Egyházközség története. Lébény, 2010. 128 oldal. Ára 1000 forint.

Megrendelhető a *Lébényi Evangélikus Egyházközségtől* (9155 Lébény, Iskola u. 2. 96/360-013).

■ TÓTH KÁROLY ISTVÁN

Istentiszteleti rend • 2011. július 10.

Szentháromság ünnepe után 3. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Lk 15,1–10; 1Pt 5,6–11. Alapige: 1Móz 32,14.21b–31. Énekek: 382., 422.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balogh Éva; II., **Hűvösvölgyi út 193., Fehé** de. 10. Szirmai Zoltán; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Missura Tibor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstüch M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidélisz Gábor; du. 6. Gáncs Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. háromnegyed 10. (angol nyelvű) D. dr. Harmati Béla; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. dr. Blázy Árpádné; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zuglói, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) dr. Béres Tamás; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicás Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshely, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Kovács Áron; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lackné Puskás Sára; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás (Jókai u. 7–9.)** de. fél 12.

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsóöregcse, Fő u. 43. de. 11.; **Balatonakali, Templom tér** du. 2.; **Balatonaliga, Club Ali-ga üdülőközpont, Balatonvilág, Aligai út 1.** du. 6.; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfenyves, református imaház, Bem u. 9.** du. 6.; **Balatonföldvár, Városháza, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonfűzfő, református templom, József A. u.** du. fél 3.; **Balatonszárszó, Széchenyi u.** de. fél 9.; **Balatonszemes, Fő u. 34.** de. fél 10.; **Balatonzepezd, Árpád u. 2.** de. 9.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kötcse, Templom u. 7.** de. 10.; **Kövágóörs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nagyvázsony, Temető u. 2.**; **Révfülp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Szentantalfa, Fő u.** de. háromnegyed 10.; **Taliándörög, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Tapolca, Darányi u. 1.** de. fél 9.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Nem baj, ha nincs ki mind a négy kerekünk! Ez (lenne) a normális!

► **Hát persze, hogy a kerékpáros közlekedésről lesz szó e cikkben, és nem az eszünk kerekének hiányát tartom normálisnak. A Balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban megvalósuló, KE-OP-6.2.o/B/09-2010-0012 azonosító számon regisztrált „Komplex fenntarthatóság” mintaprojektnek kötelező eleme volt a kerékpárok időjárás és lopás elleni védetségét, elhelyezését biztosító kerékpártároló kialakítása, és választható lehetőség volt kerékpárok beszerzése. A kötelező tároló kialakítását a pergola zárt tártételevel oldottuk meg, 10 különböző méretű túrakerékpár beszerzésével pedig a dolgozók és a vendégek rövid- és közepes távú közlekedését szeretnénk segíteni.**

Miért is fontos, méltó az Európai Unió és a magyar állam támogatására, és miért lehet fontos nekünk, hogy fejlődjön a kerékpáros kultúra?

A kerékpár az egyik legsokoldalúbb közlekedési eszköz, a leghatékonyabb jármű, hogy egyik helyről a másikra jussunk minimális befektetéssel, úgy, hogy közben a saját egészségünket és a környezetünket is óvjuk.

A biciklizés a városi közlekedésnek – az öt-hét kilométeres távolságokon – a leggyorsabb módja. A motorizált közlekedés átlagsebessége kevesebb mint fele a kerékpározással elérhető átlagsebességnek, bringázással a közlekedéssel töltött idő több mint kilencven százalékat tényleges haladásra használjuk fel. A kerékpározással kiküszöbölhetjük a dugókban való tétlen várakozást, a parkolóhely-kereséssel töltött reménytelen köröket és a kö-

zösségi közlekedés problémáit (járatkimaradások, késések).

A kerékpározás egészséges saját magunk és a körülöttünk élők számára egyaránt. A gyakori bringázás javítja a kondíciókat, és segít, hogy egészséges, hosszú életünk legyen. A kerékpározás az erőnlétet, a légzési, keringési rendszert és az általános izomfunkciókat fejleszti. A bringázás az egyik legalacsonyabb kockázati tényezővel járó mozgásforma, kicsi az esélye, hogy túlerőltessük vagy meghúzzuk az izmainkat és ízületeinket. A gyakori testmozgás elősegíti, hogy leadjuk túlsúlyunkat, vagy leszokjunk a dohányzásról. Azok között, akik rendszeres testmozgást végeznek, kevesebb a kerin-

si jegy vagy bérlet árát. A bringázás nem terheli a környezetet, a motorizált közlekedés arányának csökkenésével javul Földünk környezeti állapota, csökken a lég- és a zajszennyezés.

Természetesen a biztonságos kerékpározáshoz mind nekünk, mind a társadalomnak megfelelő feltételeket kell biztosítanunk. Ennek vannak anyagi vonzatai is (megfelelő, biztonságos kerékpár és felszerelés, kerékpárutak), de talán sokkal fontosabb a közlekedők egymásra figyelése, a defenzív közlekedési kultúra térnyerése.

Egyházunkban egyre több jó, követendő példa látható (például a pesterzsébeti ifi útifilmen is meg-

A SZERZŐ FELVÉTELE

gési megbetegedés. Összefoglalva: a kerékpározás csökkenti a szívinfarktus kockázatát, segít lefogyni, segít megőrizni az egészséges test-súlyt, és csökkenti a stresszt! A kerékpározás a legolcsóbb közlekedési alternatíva, nem kell száz- ezreket költenünk autóra, benzinre (súlyadóra, biztosításra), illetve megspórolhatjuk a tömegközlekedé-

örökített, evangélikus emlékhelyeket végiglátogató biciklitúrájá), amely azt mutatja, hogy két kerekre ülve nemcsak egészségünkért, pénztárcánkért, környezetünkért teszünk, de úti céljaink mellett a látnivalók és embertársaink is belátható, elérhető közelségbe kerülnek.

■ KOCSIS ISTVÁN

Templomszentelési emlékünnepre gyűltek össze július 3-án a Szarvas-Újtemplomi Evangélikus Egyházközség tagjai, valamint hogy hálát adjanak elhunyt lelkészeik (*Zvarinyi János, Bartos Pál, Kiss György, Szepessi Károly, Pálfi István, Zátanyi János*) szolgálatáért.

Az úrvacsorás istentiszteleten *Laczi Roland* hirdette az igét: „Most még nem tudhatjuk, mit hoz számunkra, gyülekezetünk számára a jövő, hogy mi az Isten terve velünk. De én abban hiszek, hogy mi a reménység

és nem a félelem gyülekezete vagyunk. Emlékezzünk a régiek kitarására, amellyel felépítették és szerették ezt a házat. Lássuk meg az ő fontosságú sorrendjüket, azt, hogy majdnem mindennél fontosabb volt számukra az Isten hajléka. Merjünk tanulni tőlük!”

Az istentisztelet végén került sor a templom falán lévő emléktábla megkoszorúzására, melyen a Szarvas-Újtemplomi Evangélikus Egyházközségben szolgált és már elhunyt lelkészek neve olvasható.

■ JÓNÁS JÁNOS felvétele

Az önként vállalt csend

A teremtés ünnepe a környezetvédelmi világnap alkalmából

► Huszonegyedik évébe ért a Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend által szervezett **teremtés ünnepe** sorozat, amelynek fő témái idén az Isten előtti csend, a fizikai csend védelme és az önkéntes munka népszerűsítése voltak. A budavári evangélikus templomban május 27–28-án tartott rendezvényen világi és egyházi vezetők előadásai sokszínűen közelítették meg e témákat.

Az első nap programját az I. kerület polgármestere, Nagy Gábor Tamás nyitotta meg. Beszédében kiemelte: az olyan válságok kezelése, mint amilyen a globális környezetpusztulás is, szükségessé teszi, hogy elgondolkodjunk, mi célból teremtette Isten az embert erre a világra.

Az ünnep ökumenikus istentiszteletén Széchy Béla József, a Jézus Testvérei-rend vezetője az ember istenképének fejlődéséről beszélt. Krisztus a teremtett világnak, a világ felelős gondozásának is Ura – állapította meg. A rendezvény egyik fővédnöke, Gáncs Péter evangélikus elnök-püspök üzenete szerint az Isten előtti csendben hallhatjuk meg a Teremtő felelős, mértéktartó életvitelre elhívó szavát.

Az ünnep másik fővédnökét, Ódor Bálintot, a Külügyminisztérium európai ügyekért felelős helyettes államtitkárát Ács Péter képviselte. Az államtitkár beszámolt arról, hogy az Európai Unió magyar elnökségében végzett munkái mellett örömmel vállalta a teremtés ünnepének fővédnöki szerepét, mert megbecsüléssel tekint az egyházak közösségformáló, nevelő és oktató tevékenységére, továbbá azért is, mert ez egy gyakorlati lépés annak az EU-s szándéknak a megvalósítása felé, hogy a kormányzatok bővítsék a civil szervezetekkel való együttműködésüket.

A fővédnöki üzenetek elhangzása után Ittész János evangélikus pü-

pök tartott előadást a csend egyházi szolgálatban betöltött szerepéről. Bibliai példák alapján fogalmazta meg, hogy az Istent szolgáló embernek szükséges előtte elcsendesednie annak a szívbeli bizonyosságnak a megszületéséért, hogy élete Istené, és Isten használja akarja őt.

Az önkéntesség 2011-es európai évéhez kapcsolódva az önkéntes munka természetes egyházi kereteiről beszélt D. Szabik Imre nyugalmazott evangélikus püspök az evangélikus egyházban pár éve elindított gyülekezetimunkatárs-képzés példája alapján. Az önkéntes látogató, segítő munkát vállaló gyülekezeti tagok a lelkesekkel együttműködve hatékonyan formálhatják az egyházat egymást személyesen támogató emberek közösségévé.

Művészi táncbemutatóval folytatódott ezután a rendezvény. Győri Éva és Kerekes Soma szép koreográfiával azt jelenítette meg, hogyan vágyódhat Jézus mint völgyben az egyház mint menyasszony után, amíg újra eljön ígérete szerint. Az Isten előtti csend volt a témája a Kamenik Klaudia énekesnő és Udvaros Béla színházi rendező által megszólaltatott istenes énekeknek és verseknek, többek között a Légy csendes szívvel... kezdetű korál feldolgozásának, Berzsényi, Ady, József Attila és Babits verseinek. A nap lezárásaként a résztvevők – Gärtner Mózes Gyöngyi lelkész bevezetője után – megoszthatták véleményüket egymással az elhangzottakról és a fizikai csend védelmével kapcsolatos hétköznapi gondjaikról.

Szombaton Páll László lelképásztor áhítatában Jézus példáját állította hallgatói elé: ő nyilvános működése alatt rengeteg feladata közepette is el tudott vonulni személyes imádságra, hogy Atyjára figyelve el ne tévessze küldetését.

Szabó Erik, a Szike Környezet- és Egészségvédelmi Egyesület zajmunkacsoportjának programvezetője Szabó Lajos filozófus gondolatai alapján

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

tartott előadást, a csendet az „intuíción kialakulásának helyeként” meghatározva.

Számtalan, a zajszennyezés ügyében benyújtott panaszról is meg kell állapítani, hogy velük kapcsolatban a mindenkori alkotmányának megfelelően járnak-e el a hatóságok – mondta el dr. Babai-Belánszky Tamás főosztályvezető (Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa Irodájának Jogi Főosztálya). A jelenlévők megtudhatták, hogy érkezett bejelentés az állampolgári biztosi hivatalhoz a templomba sok autóval járó közösségek zajszennyezése, forgalmi terhelése miatt is. Fejlődésként értékelte a főosztályvezető, hogy Magyarország új alkotmánya az egészséges környezethez való jog mellett kimondja minden állampolgár felelősségét is a jövő nemzedékek érdekeinek és a környezet védelmének érvényesítése iránt.

A teremtés ünnepét lezáró gondolatok, hozzászólások között elhangzott, hogy amíg Isten vár sokak megtérésére, és még fenntartja ezt a világot, addig is művelni és őrizni kell a Földet mindennapi kenyerünk megtermeléséért. Dr. Zsigmondy Árpád nyugalmazott lelkész Péter apostol szavait idézte az új teremtés Krisztusban való kiteljesedésében bízók számára: „...milyen szentül és kegyesen kell nektek élnetek, akik várjátok és siettetitek az Isten napjának eljövését, amikor majd az eget lángolva felbomlanak, és az elemek égve megoldvadnak! De új eget és új földet várunk az ő ígérete szerint, amelyben igazság lakik.” (2Pt 3,11–13)

■ BICZÓ DÉNES

Öt éve együtt a közös bizonyoságtételben

Ökumenikus hétvége Harkán

► A nyugati határszéli községben, Harkán közismerten jó a helyi két keresztény közösség – a római katolikus és az evangélikus – viszonya. Ez nemcsak a községi rendezvényeken való testvéri jelenlétben vagy az ökumenikus imahét alkalmainak évenkénti megrendezésében mutatkozik meg, hanem abban is, hogy a hagyományosan „kötelező” alkalmakon kívül önálló kezdeményezésekkel próbálják erősíteni és látványossá tenni összetartozásukat. Nem volt ez másként az idén sem: július első szombatján ötödik alkalommal rendezték meg az ökumenikus családi délutánt.

A délután célja – a találkozás lehetőségének megteremtésén túl – évek óta az is, hogy hitünk tartalmának egy-egy fontos kérdéséről a hívek közösen gondolkozhassanak, és testvéri közösségben lehessenek együtt. Ezért foglalja keretbe a délutánt egy-egy áhítat, amelyeket ez alkalommal is a község lelképásztorai – Németh Antal esperes-plébános és Wagner Szilárd lelkész – tartottak. E lelki alkalmak állandó része a közös éneklés – gitárkísérettel vagy éppen kánonéneklés formájában.

Mindkét felekezet tagjainak, illetve a különböző korosztályoknak az érdeklődésére számítva köszönhetőek körükben vendégként, előadóként Kovács Áront, aki evangélikus lelkészként járta végig a Spanyolország Galicia tartományának fővárosába, Santiago de Compostelába vezető, mintegy nyolcszáz kilométer hosszú zarándokutat. A Szent Jakab útról (El Camino) tartott beszámolókat – autentikus helyszíni biztosítva – az Ár-

meleg, amelynek keretében a résztvevők – több mint százan – egymás kezét megfogva alkottak köteléket az evangélikus és a római katolikus templom között. Az este hátralévő részében, egészen éjfélig félóránként orgonazenét és meditációkat hallgathattak az érdeklődők az evangélikus templom barokk műemlék orgonáján.

A rendezvény idén ökumenikus hétvégévé bővült. Az előző napi kötetlenebb együttlétet ugyanis vasárnap ökumenikus istentisztelet követte. Ezt – az időjárásra való tekintettel – ezúttal nem szabad téren, hanem az evangélikus templomban tartották, megtapasztalva, hogy az egymás számára szokatlan formák és mondatok ellenére tudnak együtt, testvéri közösségben, közösen Urunkra, Jézus Krisztusra figyelve ünnepelni. Az alkalom liturgusa Németh Antal plébános volt, igehirdetőként Wagner Szilárd lelkész szolgált.

FOTÓ: GOSZTOLA ZSOLT

pád-kori alapokon épült római katolikus templom adott otthont, ahol nagyszámú hallgatóság figyelte érdeklődve az út emberi, hitbeli és egyéb tanulságairól szóló élvezetes, olykor humoros, vetített képes előadást.

Nemcsak a szem, hanem a fül számára is tartogatott meglepetéseket az ökumenikus délután. Az előadás után ugyanis – a folyamatosan zajló gyermekprogramok és pingpongajánosság mellett – a csornai evangélikus gyülekezethez kötődő Metamorfózis együttes adott sikeres koncertet az evangélikus parókiaudvar nemrég felszentelt pavilonja alatt. Változatos és mindenki tetszését elnyerő műsorukkal arról tettek tanúságot, hogy zenével is – még színvonalas könnyűzenével is – lehet evangéliumot hirdetni. Jó volt ezt tapasztalni, különösen Harkán, ahol az együttes műsora erre az órára valóban elnyomta a közelben zajló VOLT fesztivál zaját.

Az esti áhítatot és a közös vacsorát a hagyományos „élő lánc” előzte

A hétvége lezárásaként ökumenikus szolgálattal leplezték le a Liszt Ferenc 1881-es harkai látogatását megörökítő – Harka Község Önkormányzatának kezdeményezésére készült, az evangélikus parókia falán elhelyezett – emléktáblát. Az evangélikus gyülekezet azzal, hogy helyet adott az emléktáblának, arról akar bizonyoságot tenni, hogy a kereszténység mindig is a kultúra – ezen belül kiemelten a zenei kultúra – hordozója volt, és hogy Liszt Ferenc zeneszerzői életművének egy jelentős részére az egyházi zenekultúra részeként tekintünk.

Ökumenikus családi délután, ökumenikus istentisztelet, emléktábla-avatás: Harka keresztény közösségei nyitottak a különbözőképpen megszólítható, különböző korosztályú és érdeklődésű emberek felé. Adja Isten, hogy közös tanúságtételük minél többeket vezessen az egymással és közösen Urunkkal való közös közösségbe!

■ – R – D

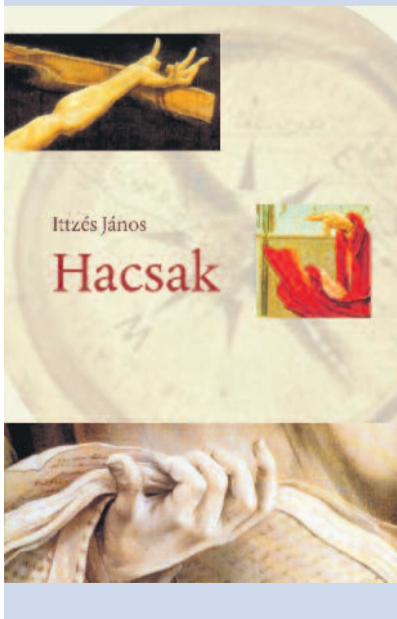
A hónap könyvnyereménye

Kedves vásárlóink!

Azok között, akik júliusban (1-jétől 31-éig) vásárolnak a Luther Kiadó könyvesboltjában, vagy ebben az időszakban küldik el megrendeléseiket kiadónkhoz, kisorsoljuk az alábbi két könyvet:

Ittész János: Hacsak

2006 februárjában indult az *Evangélikus Élet* „püspökpublicisztikai” rovata, az *Égtájoló*. A másik három magyar evangélikus egyházkerület püspöke – Gáncs Péter (déli), D. Szabik Imre, majd Fabiny Tamás

(északi), Adorjáni Dezső Zoltán (erdélyi) – mellett ebben a rovatban jelentek meg Ittész Jánosnak, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspökének jelen kötetbe gyűjtött írásai.

Kiadónk és a Magyarországi Evangélikus Egyház ezzel a kötettel is igyekszik megbecsülni azokat az értékeket, amelyeket Isten a 2011-ben nyugdíjba vonult püspökökön keresztül egyházunk egész közösségének ajándékozott.

244 oldal, 125x187 mm, keménytáblás, ISBN 978-963-9979-38-3, 2011

Hol van a te testvéred?

Tanulmányok a társadalmi nemekről és a testvérszeretetről Orosz Gábor Viktor (szerk.) Eszmecsere sorozat 6.

„A nemek közötti egyenlőség alapvető jog, az Európai Unió tagállamainak közös értéke és a növekedéssel, foglalkoztatással és társadalmi kohézióval kapcsolatos uniós célkitűzések megvalósításának nélkülözhetetlen feltétele.” (Az Európai Közösségek Bizottsága: *A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó ütemterv 2006–2010*)

„A rekonziliáció, megbékélés (...) Isten és a bűnös ember meg-

romlott kapcsolatának helyrehozására, valamint a testvérét gyűlölő ember gyógyítására vonatkozik. Ha az első földi bűn a halálos testvérgyűlölet volt, akkor ezt csakis az önmagát halálra adó tökéletes isteni szeretet teheti jóvá. A halálosan tökéletes isteni szeretet, a krisztusi agapé tudja egyedül a testvérgyűlöletet testvérszeretetté alakítani. Ez az önmagát halálra adó isteni szeretet – hitünk értelmében a kereszt – az egyedüli reménység, az egyedüli gyógyulás az emberi nemzetség halálos betegségére.” (Fabiny Tibor)

248 oldal, 119x196 mm, kartonált, ISBN 978-963-9979-35-2, 2011

A szerencsés nyertes nevét az *Evangélikus Élet* augusztus 7-ei számában közöljük.

A június hónap könyvnyereményének sorsolásán *Krajcsi Jánosné* szügyi vásárlónk nevét sorsoltuk ki. Gratulálunk a nyereményhez!

■ LUTHER KIADÓ

Cím: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 20/824-5518. Könyvesbolt: 1/411-0385. Fax: 1/486-1229. E-mail: kiado@lutheran.hu. Honlap: www.lutherkiado.hu.

HIRDETÉS

Szabadság – fotó- és novellairó-pályázat

Az Evangélikus Élet szerkesztősége – a 2011 – Reformáció és szabadság tematikus évhez kötődően – fotó- és novellairó-pályázatot hirdet Szabadság címmel.

Egy pályázó legfeljebb három fotót és/vagy három írást küldhet be, vagyis ugyanaz a személy elindulhat mindkét pályázaton. Minimum 1600 × 1200 pixel méretű digitális fotókat várunk, az írások terjedelme pedig egyenként maximum 4500 karakter lehet szóközökkel együtt.

A beküldési határidő: 2011. július 24., éjfélig.

A pályázat nyitott, nem jelíges.

A beküldési cím: evelet@lutheran.hu.

Az első három helyezett mindkét pályázat esetében tíz-, hét- és ötezer forint értékű könyvcsomaggal jutalmazzuk. Csomagjukat a nyertesek maguk állíthatják össze a Luther Kiadó kiadványaiból.

A beérkezett pályaművekből az EvÉlet augusztus 14–21-ei lapszámában közlünk válogatást, és az esetlegesen később publikálandókat is a szokásos kiadói díjazás szerint honoráljuk.

Az Evangélikus Élet 2005 és 2010 közötti lapszámait letölthetők PDF formátumban a www.evangelikuselet.hu címről

HIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉS

43 éves, 170/100, egyedülálló, vallásos férfi korban hozzáillő nőt keres házasság reményében. Fényképnek örülnék. Jelige: „Megértés”.

Bp. III., Flórián térnél frissen festett panellakás kiadó igényes, rendezetten élő fiatal részére. Tel.: 30/545-9359.

Nyaralás Sopronban, 6 nap reggeli-vel és vacsorával: 34 000 Ft, Harkányban: 42 000 Ft. Kisbér Tourist. Telefon: 34/352-700.

WWW.MYLUTHER.HU

Új nap – új kegyelem**Vasárnap**

Előlép perelni az Úr, készen áll, hogy itélkezzék népe fölött. Ézs 3,13 (Róm 8,1; Lk 15,1–3.11b–32; 1Tim 1,12–17; Zsolt 112) Várnánk, hogy azért lép elő, hogy szembeszálljon ellenségeinkkel. Hiszen ilyenről is olvashatunk a Szentírásban. De ügyvéd helyett a bíró szerepét ölti magára, és ez már korántsem olyan megnyugtató. Van mit számon kérnie. Van mit megítélnie.

Hétfő

Micsoda fonákság! Egyenlőnek tartható-e az agyag a fazekassal? Mondhatja-e az alkotás alkotójának: nem ő alkotott engem?! Mondhatja-e a fazekasnak: nem ért a dolgához?! Ézs 29,16 (Jak 4,10; Lk 5,27–32; Jak 3,13–18) Milyen csodálatos képlékenységgel, odaadással alakul az agyag a fazekas kezében! Könnyed mozdulatsornak, szinte játéknak tűnik, ahogyan alakítja a formátlan agyagrögöt. Valójában nagy figyelem, kiegyensúlyozott, hajszálpontos mozdulatok és kiszámítottan irányított energia eredménye a mívesen kialakított edény. Nem is jut eszébe panaszkodni, vitatkozni. Ne ki nem...

Kedd

Jézus ezt kérdezte a tanítványoktól: „Amikor elküldtelek titeket erszény, tarisznya és saru nélkül, volt-e hiányotok valamiben?” „Semmiben – válaszolták.” Lk 22,35 (1Móz 18,19; 2Móz 32,30–33,1; Jak 4,1–12) Amikor megteszem azt a bátor lépést, hogy beleengedem magam egy Istentől kiszolgáltatott helyzetbe, akkor csodálkozva kell tapasztalnom, hogy a történések csak innen nézve esetlegesek, valójában minden, a helyszínek és a szereplők is egy láthatatlan, biztonságos és erős kézben nyugszanak. Tarisznya és saru nélkül, de Isten által táplálva és felruházva mehetek tovább.

Szerda

Isten azt mondta Jákóbnak: Én vagyok az Isten, atyádnak Istene! Ne félj! Én megyek veled Egyiptomba, és én is foglak visszahozni. 1Móz 46,3–4 (1Thessz 5,24; Jn 5,1–16; Jak 4,13–17) Ő csak jól akart járni. Mentette az irháját, és messzire szaladt a bosszúálló testvéri harag elől. Futásának közepén egy titokzatos éjszakán maga az Örökkévaló szólította meg és szegődött mellé. Az a titokzatos Valaki, akit csak apja elbeszéléseiből ismert, most odalépett mellé és bemutatkozott. Ki vagy Te, aki legsötétebb ügyeitem közben egyszer csak megnyilvánulsz? Ki vagy Te, zavarba ejtő Jelenlét? Miért vagyok olyan értékes számodra, hogy eljössz velem önként vállalt száműzetésemben? Még a végén csalóból áldott lesz belőlem...

Csütörtök

Ha egyesek hűtlenné váltak, vajon az ő hűtlenségük megszünteti-e Isten hűségét? Szó sincs róla! Róm 3,3b–4a (Jsr 3,23; Mt 18,15–20; Jak 5,1–6) Amikor hallom, ahogy egyesek a kereszténységet bírálják, szinte minden esetben olyanokra hivatkoznak, akik keresztényként visszaéltek helyzetükkel, szégyent hozva ezzel az egész egyházra. Hibás következtetésként magának az egyháznak a létjogosultságát kérdőjelezi meg ilyenkor. Szükségképpen csalódnia kell annak, aki tökéletes emberek után kutat az egyházban. A hűség nem az ember sajátja: isteni erény.

Péntek

Ez lesz a békesség! Mik 5,4a (Zsid 12,14; Mt 27,3–10; Jak 5,7–12) Mi is...? Tünetek szájából hallottam a mondatot, hogy a békesség unalmas. Ha harminc-negyven másodpercenként nem történik valami esemény, *akció*, nem is tudunk már rendesen odafigyelni. Pedig a békesség az egyik kulcs a boldogsághoz vezető tekervényes úton. Békesség a társaimmal, békesség Istennel – és ami sokszor a legnehezebbnek tűnik: békesség önmagammal. Csak a Szeretet, a védő, óvó, tapintatos és türelmes Szeretet segíthet megtalálni ezt a nemcsak elvesztett, de el is felejtett kulcsot.

Szombat

Nem vagytok többé idegenek és jövevények, hanem polgártársai a szenteknek és háza népe Istennek. Ef 2,19 (1Móz 26,3; Róm 8,1–6; Jak 5,13–20) Régen faluhelyen nehezen lett becsülete a *jöttmentnek*, hosszabb-rövidebb időnek el kellett telnie, hogy bizonyíthassa a közösséghez tartozását. Egy jól összeszokott, merev hagyományokat betartó közösségbe még ma is nehezen illeszkedik be a kívülről jövő. Ez a mondat arra emlékeztet bennünket, hogy bármilyen is a környezetünk viszonyulása hozzánk, a menny befogadott polgárai lehetünk. Talán a külvilág nem is fogad be teljesen, mert nagyon különbözünk – vagy nem is olyan nagyon; csak épp valamiben, a Felső Világhoz tartozásban nem kell kételkednünk.

■ BALOGH ÉVA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból július 10-étől július 17-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.00 / Bartók rádió Muzsikáló reggel. Benne: vasárnapi orgonamuzsika	11.00 / M. Katolikus Rádió Miért szeretem? Vallomások irodalomról, művekről, szerzőkről	9.44 / PAX A kis gyufaárus lány (bábfilm)	12.00 / Kossuth rádió Déli harangszó a kondoros evangélikus templomból
7.00 / Mária Rádió (Budapest) Ökumenikus lapszemle	12.00 / Kossuth rádió Déli harangszó az őrszigeti (Ausztria) evangélikus templomból	13.34 / M. Katolikus Rádió Táj és ember	13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bíztunk eleitől fogva” A református egyház félórásja
9.30 / Rádió 17 (Budapest) Lélekhangoló. Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.radio17.hu)	14.00 / PAX Maulbertsch Magyarországon (ismeretterjesztő film)	14.35 / Kossuth rádió Tér-idő „Sietve zuhanunk a végtelenbe” – Gondolatok a térről és időről (1. rész)	17.05 / Kossuth rádió Liszt városai – Doborjántól Bayreuthig
10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet közvetítése Hajdúnánásról Igét hirdet Gacsályi Gábor Pál lelkipásztor	19.35 / Bartók rádió A Francia Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye	18.00 / PAX Nyitott Akadémia... a lélek dolgai 46. rész: A család. Harcmező és béke-sziget – dr. Bagdy Emőke előadása	18.00 / Bartók rádió Liszt-rapszódia 8. rész: Liszt, a karmester, és két mai, rendhagyó karrier (Takács-Nagy Gábor és José Cura)
10.45 / m1 Református magazin	19.35 / Duna II. Autonomia Gyalog a mennyországba (fekete-fehér magyar játékfilm, 1959) (89')	21.00 / Duna Tv Noé bárkája (magyar játékfilm, 2006, 102')	19.35 / Bartók rádió A Budapesti Fesztiválzenekar hangversenye
11.10 / m1 Metodista ifjúsági műsor	22.20 / m2 Záróra	22.30 / PAX Anyuka (portréfilm, ZMC) (41')	19.35 / Duna II. Autonomia József Attila – Tanítások (irodalmi összeállítás, 1980) (51')
11.45 / m1 Zsinagógák. A Hegedűs Gyula utcai zsinagóga	23.50 / Duna Tv Bátraké a győzelem (amerikai játékfilm, 2007, 105')	23.00 / Bartók rádió Éjszakai dzsesszklub	
15.04 / Bartók rádió Összkiadás. Liszt Ferenc oratorikus művei			
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
14.05 / Kossuth rádió Arcvonások Rainer M. János történéssz	5.20 / m1 Hajnali gondolatok	8.00 / Duna Tv Az Ótestamentum 39/6.: Babel tornya (olasz mesesorozat) (26')	11.05 / m1 Tamás-mise Részletek, interjúk a június 5-ei, kelenföldi alkalomról. (ismétlés: 15.40 / m2)
18.00 / Civil Rádió Gospel Café	7.45 / Duna Tv Család-barát A házasság ízei – házaspárok a konyhában (54')	12.00 / Kossuth rádió Déli harangszó az őrszigeti (Ausztria) evangélikus templomból	12.00 / Duna II. Autonomia Evangélikus istentisztelet közvetítése felvételtől a 2009-es miskolci Kaláka fesztiválról
19.35 / Bartók rádió Budapesti Tavasz Fesztivál 2011 A Stuttgarter Kamarakórus és az Óbudai Danubia Zenekar hangversenye	14.05 / Kossuth rádió Arcvonások Harmathy Ildikó biológus-mérnök	12.05 / Duna Tv Isten kezében Pereces lakodalom II. (26')	12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')
20.30 / m2 Hogy volt!?!... Garas Dezső televíziós munkái	15.50 / Duna Tv Arcélek Marton Éva operaénekes és Marton Zoltán sebészorvos	14.20 / m2 Nincs asztalom, sem székem... (magyar dokumentumfilm, 2008) (57')	18.55 / Duna Tv Szent László király (rockopera, 2011) (45')
22.55 / Duna Tv Hív a hold – Portréfilm Christian Paccoud párizsi harmonikásról (magyar dokumentumfilm, 2011) (52')	17.50 / Duna II. Autonomia Lyukasóra (2011) (26')	18.46 / Bartók rádió Előadások a zenéről Liszt dalköltészete	20.00 / Kossuth rádió Rádiószínház A csókok Hangjáték Csokonai Vitéz Mihály műve alapján
23.15 / m1 Szemtanúk Magyar fotográfia Londonban	19.00 / PAX Luther Omnibus (dokumentumfilm, ZMC, 57')	21.00 / Duna Tv Piaf (angol–cseh–francia játékfilm, 2007) (135')	21.25 / Duna Tv Lélek Boulevard – Barkó Judit műsora Kovács Ákos énekes, előadó-művész (2010) (31')

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Kedves Olvasó! Az Evangélikus Élet e heti száma mellett a Credo című folyóirat mutatványszámát találja. Bízunk abban, hogy hetilapunk mellett a Credo is rendszeres olvasmányává válhat. Amennyiben e mutatványszám felkeltette érdeklődését, az előfizetési lehetőségekről bővebben tájékozódhat a mellékelt levélben. Örömteli olvasást kíván

A LUTHER KIADÓ

